जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति

नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पूर्व)

जिल्ला विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०८२

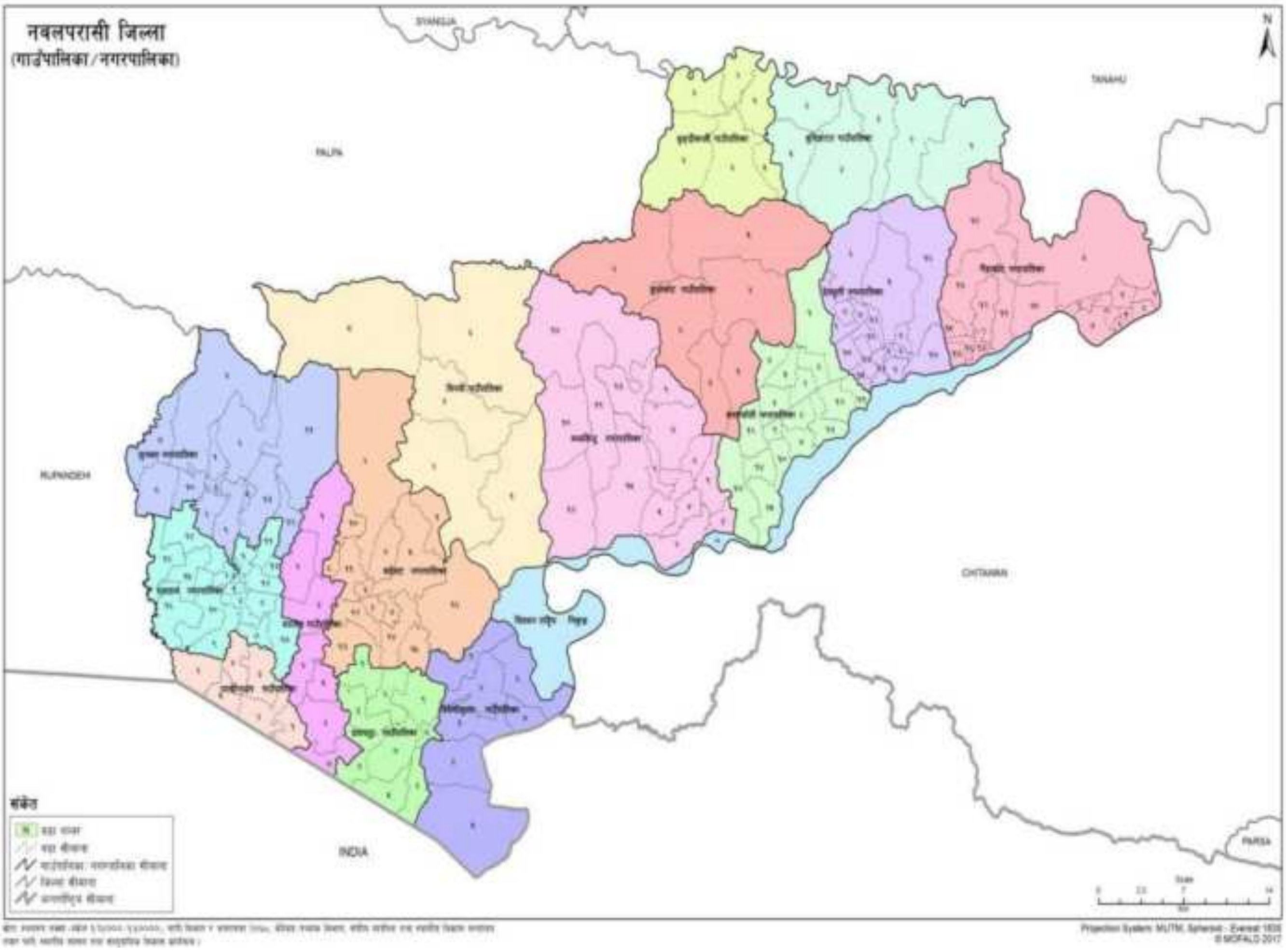

जिल्ला प्रशासन कार्यालय

नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पूर्व)

जिल्ला विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०८२
नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पूर्व)

जिल्ला विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०८२

सातौं सस्करण : २०८२

सर्वाधिकार : जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पूर्व)

प्रकाशक : जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पूर्व)

सहयोगी संस्था : सहमति, गैंडाकोट नगरपालिका(५, नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पूर्व)

विषय सुची

शब्द संक्षेप ६

११ जल्लाको संक्षिप्त परिचय (नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पूर्व)........ ७

१.१.२ भौगोलिक विवरण ७

१.१.३ जलवायु र हावापानी ७

१.१.४ जनसंख्या विवरण ८

१.१.५ अर्थतन्त्र ८

१.१.६ राजनीति ८

१.१.७ शैक्षिक संस्था ८

१.१.८ स्वास्थ्य सेवाको अवस्था ८

१.२ योजनाको पृष्ठभूमि :........ ९

१.३ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना परिचय........ ९

२. विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको उद्देश्य १०

२.१ योजनाको आवश्यकता तथा महत्व........ १०

२.२ योजनाको लक्षित समूह........ ११

२.३ योजनाका सीमा........ ११

२.४ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा प्रक्रिया र सहभागिता........ ११

३. विपद् जोखिमको अवस्था १२

३.१ विगतका विपद्हरुको विश्लेषण........ १३

३.२ कानूनि, नीतिगत तथा संरचनागत व्यवस्था........ १४

३.३ प्रमुख प्रकोप र प्राथमिकतामा रहेका प्रकोपहरु (प्रकोपको स्तरीकरण)........ १६

३.४ सम्भाव्य प्रकोपको आँकलन तथा सम्भावित प्रभाव क्षेत्रको नक्शाङ्कन........ १७

३.५ विपद् सङ्कटासन्नता तथा क्षमता विश्लेष्ण........ १८

३.५.१ उच्च संकटासन्न अवस्थामा रहेका गाउँपालिका तथा नगरपालिका वडाहरु समुदाय १८

३.५.२ मध्यम संकटासन्न अवस्थामा रहेका गाउँपालिका तथा नगरपालिका वडाहरु र समुदाय १९

३.५.३ न्यून संकटासन्न अवस्थामा रहेका गाउँपालिका तथा नगरपालिका वडाहरु र समुदाय २०

३.६ विपद् जोखिम आँकलन तथा नक्शाङ्कन........ २१

३.७ प्रकोप पूर्वानूमान तथा पूर्व सूचना प्रणाली विश्लेषण........ २१

३.८ सरोकारवाला संस्थाहरु........ २२

३.९ विषयगत क्षेत्रहरु र सहयोगी संस्थाको विवरण........ २३

३.१० विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य सम्बन्धि योजना अर्न्तगत विषयगत क्षेत्रहरु........ २५

४ सामान्य पूर्व तयारी योजना २६

४.१ समन्वय र सूचना व्यवस्थापन क्षेत्र आपत्कालीन परिस्थितिको पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि (सङ्कटकालीन परिस्थिति भन्दा पहिले_........ २६

४.२ खोज तथा उद्धारक्षेत्र आपतकालीन परिस्थितिको पूर्वतयारी सम्बन्धी योजना (विपद/सङ्कटकालीन परिस्थिति भन्दा पहिले_........ २८

४.३ कृषि तथा खाद्य क्षेत्र विपद्/आपत्कालीन परिस्थितिको पूर्व तयारी सम्बन्धी योजना........ २९

४.४ आवास तथा गैर खाद्य सामाग्री व्यवस्थापन क्षेत्र आपतकालीन परिस्थितिको पूर्वतयारी सम्बन्धी योजना (सङ्कटकालीन परिस्थिति भन्दा पहिले)।। ३०

४.५ खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र आपतकालीन परिस्थितिको पूर्व तयारी सम्बन्धी योजना सङ्कटकालीन परिस्थिति भन्दा पहिले........ ३१

४.६ स्वास्थ्य तथा पोषण व्यवस्थापन क्षेत्र आपतकालीन परिस्थितिको पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि (विपद/सङ्कटकालीन परिस्थिति भन्दा पहिले)..... ३३

४.७ शिक्षा व्यवस्थापन क्षेत्र आपतकालीन परिस्थितिको पूर्वतयारी सम्बन्धी योजना (विपद परिस्थिति भन्दा पहिले)........ ३४

४.८ संरक्षण क्षेत्र आपतकालीन परिस्थितिको पूर्वतयारी सम्बन्धी योजना (विपद परिस्थिति भन्दा पहिले)........ ३६

५ पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी योजना (पूर्वानूमान सम्भव हुने प्रकोपहरुको लागि) ३७

यस वर्षको मौसमको सारांस ३७

५.१ वर्षाको आँकलन :........ ३७

५.२ अधिकत्तम तापक्रमको आँकलन : ३८

५.३ न्यूनतम तापक्रमको आँकलन : ३९

५.४ मनसुनजन्य विपद्को जोखिम आंकलन ३९

६. आपत्कालीन विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना ४०

६.१ समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन क्षेत्र : ४०
६.१.१ प्रतिकार्य सम्बन्धी योजना (आपत्कालीन् परिस्थितिको अवधिमा) ४१

६.२ खोज र उद्धार क्षेत्र ४२
६.२.१ आपत्कालीन प्रतिकार्य सम्बन्धी योजना (विपदको अवधिमा) ४२

नेपाल प्रहरी ४३
६.३ कृषि तथा खाद्य व्यवस्थापन क्षेत्र ४४
६.३.१ आपतकालीन प्रतिकार्यसम्बन्धी योजना विपदको अवधिमा ४४

६.४ आपतकालीन आवास तथा गैर खाद्य सामाग्री व्यवस्थापन क्षेत्र ४६
६.४.१ आपतकालीन प्रतिकार्य सम्बन्धी योजना (आपतकालीन परिस्थितिको अवधिमा) ४६

६.५ खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र ४८
६.५.१ आपतकालीन प्रतिकार्य सम्बन्धी योजना (विपद (आपतकालीन परिस्थिति) को अवधिमा) ४८

६.६ स्वास्थ्य तथा पोषण व्यवस्थापन क्षेत्र ५०
६.६.१ आपत्कालीन प्रतिकार्य सम्बन्धी योजना विपद (आपत्कालीन परिस्थिति) को अवधिमा ५१

६.७ आपतकालीन शिक्षा क्षेत्र ५३
६.७.१ आपतकालीन प्रतिकार्य सम्बन्धी योजना आपतकालीन परिस्थितिको अवधिमा ५४

६.८ संरक्षण क्षेत्र ५६
६.८.१ आपतकालीन प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि, आपत्कालीन परिस्थितिको अवधिमा ५७

७. आवश्यकताको लेखाजोखा ५९

७.१ विषयगत स्रोत साधनको आँकलन ५९
७.१.१ समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन क्षेत्रसँग सम्बन्धित मानवीय सहयोगका मापदण्ड ५९
७.१.२ खोज तथा उद्धार क्षेत्रसँग सम्बन्धित मानवीय सहयोगका मापदण्ड ५९
७.१.३ खाद्य क्षेत्रसँग सम्बन्धित मानवीय सहयोगका मापदण्ड ६०
७.१.४ आवास तथा गैरखाद्य सामाग्री क्षेत्रसँग सम्बन्धित मानवीय सहयोगका मापदण्ड ६०
कम्वलमा मानिसहरूको पर्याप्त पहुँच, ६०
७.१.५ खानेपानी, सरसफाइ व्यवस्थापन क्षेत्रसँग सम्बन्धित मानवीय सहयोगका मापदण्ड ६१
७.१.६ स्वास्थ्य तथा पोषण व्यवस्थापन क्षेत्रसँग सम्बन्धित मानवीय सहयोगका मापदण्ड ६१
७.१.७ शिक्षा क्षेत्रसँग सम्बन्धित मानवीय सहयोगका मापदण्ड ६२
७.१.८ संरक्षण क्षेत्रसँग सम्बन्धित मानवीय सहयोगका मापदण्ड ६२

७.२ बन्दोबस्तीका सामानको आँकलन ६३
स्थानीय तहमा परिचालन हुनसक्ने साधन, स्रोतहरुको विवरण ६६
सामुदायिक बनहरुबाट परिचालन हुनसक्ने साधन, स्रोतहरुको विवरण ६७

७.३ अन्य आवश्यकताहरु ६८

७.४ अनुमानित लागत ६९
७.४.१ खोज तथा उद्धार क्षेत्रको लागि अनुमानित बजेट ६९
७.४.२ खाद्य क्षेत्रका लागि अनुमानित बजेट ६९
७.४.३ आवास तथा गैरखाद्य सामाग्री क्षेत्रको लागि अनुमानित बजेट ७०
७.४.४ खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वास्थ्य प्रवर्द्धन क्षेत्रको लागि अनुमानित बजेट ७१
७.४.५ स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रको लागि अनुमानित बजेट ७२
७.४.६ शिक्षा क्षेत्रको लागि अनुमानित बजेट ७३
७.४.७ संरक्षण क्षेत्रको लागि अनुमानित बजेट ७४

७.५ आर्थिक स्रोत र उपलब्ध हुने बिधि र संयन्त्र ७५

८. अन्य निकायहरुसँगको समन्वय र सहकार्य ७६

९. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण ७६

१०. अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सिकाई योजना ७७

१०.१ लक्ष्य र सूचकहरु ७७

१०.२ अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सिकाई संयन्त्र ७७

१०.३ अनुगमन, मूल्याङ्कन कार्ययोजना *७८*
१०.४ क्षमता विकास *७९*
१०.५ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको पुनरावलोकन र पृष्ठपोषण *७९*
१०.५.1 विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना क्रियाशील हुने *७९*
१०.५.२ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको कार्यान्वयन योजना ८३

११. प्रतिवेदन तथा अभिलेखन ८३
११.१ प्रतिवेदन तथा सञ्चार *८३*
११.२ अभिलेखीकरण *८३*

१२ अनुसूचीहरु ८३

अनुसूची १ : समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन क्षेत्र सम्पर्क व्यक्ति तथा संस्थाको विवरण ८०३

अनुसूची २ : खोज, उद्धार सम्पर्क व्यक्ति तथा संस्थाको विवरण ८०

अनुसूची ३ : खाद्य व्यवस्थापन क्षेत्र सम्पर्क व्यक्ति तथा संस्थाको विवरण ८०

अनुसूची ४ : आवास तथा गैर खाद्य सामाग्री क्षेत्रको सम्पर्क व्यक्ति तथा संस्थाको विवरण ८१

अनुसूची ५ : खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रको सम्पर्क व्यक्ति तथा संस्थाको विवरण ८१

अनुसूची ६ : स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रको सम्पर्क व्यक्ति, संस्थाको विवरण ८२

अनुसूची ७ : शिक्षा क्षेत्रको सम्पर्क व्यक्ति तथा संस्थाको विवर० ८२

अनुसूची ८ : संरक्षण क्षेत्रको सम्पर्क व्यक्ति तथा संस्थाको विवरण ८३

अनुसूची ९ : जिल्ला स्थित राष्ट्रिय राजनैतिक दलहरुको सम्पर्क सूचि ८३

अनुसूची १० : जिल्ला स्थित नेपाली सेना, गण, व्यारेक, गुल्म र सुरक्षा वेशहरुको विवरण 83

अनुसूची ११ : जिल्ला प्रहरी कार्यालय नवलपुर र मातहत कार्यालय प्रमुखहरुको विवरण ८४

अनुसूची १२ : जिल्ला स्थित शसस्त्र प्रहरी बल नवलपरासी र मातहत कार्यालय प्रमुखहरुको विवरण 84

अनुसूची १३ : जिल्लामा सञ्चालित एम्वुलेन्सहरुको सम्पर्क सूची ८४

अनुसूची १४ : स्वास्थ्य क्षेत्र सम्पर्क सूची ८६

अनुसूची १५ : संचारकर्मीहरुको सम्पर्क सूची ८७
१५.१ नेपाल पत्रकार महासंघ नवलपुरको कार्यसमिति नामावली *87*
१५.२ नवलपरासी (वर्दघाट सुस्ता पूर्व) मा सञ्चालित सञ्चार संस्था र सम्पर्क व्यक्ति ८७

अनुसूची १६ : नगर/गाँउ पालिका प्रमुख/अध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतको सम्पर्क सूची ८८
अनुसूची १७ : नगर/गाँउपालिका विपद् फोकल पर्सनको सम्पर्क सूची ९०
अनुसूची १८ : नेपाल रेडक्रस सोसाइटी जिल्ला शाखा नवलपरासी (व.सु.पू) उपशाखाहरुको सम्पर्क सूची ९०

अनुसूची १९ : स्थानिय तहमा पहिचान गरिएका खुल्ला स्थानहरुको विवरण र विपद्को समयमा राख्न सकिने अनुमानित संख्या ९१

अनुसुची २० : प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा फारम (Initial Rapide Assessment Form /IRA) ९५

सन्दर्भ सामाग्रीहरु 102
सन्दर्भ सामाग्रीहरुको अध्ययन १०२

शब्द संक्षेप

का.अ.	कार्यक्रम अधिकृत
कृज्ञाके	कृषि ज्ञान केन्द्र
गा.पा.	गाँउपालिका
गै.स.स.	गैर सरकारी संस्था
जि.स.स.	जिल्ला समन्वय समिति
जि.वि.व्य.स	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति
जि.स.अ.	जिल्ला समन्वय अधिकारी
डिवका	डिभिजन वन कार्यालय
न.पा.	नगरपालिका
नेरेसो	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
प्रजिअ	प्रमुख जिल्ला अधिकारी
पूविका	पूर्वाधार विकास कार्यालय
भे.अ.प.से.वि.के	भेटेनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द
स्वा.का.	स्वास्थ्य कार्यालय
स.प्र.जि.अ.	सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी
शि.वि.स.ई.	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई
ARI	Acute Respiratory Infection
CCCM	Camp Coordination and Camp Management
DCC	District Coordination Committee
DDMC	District Disaster Management Committee
FCHV	Female Community Health Volunteer
MIRA	Multi Sectorial Initial Rapid Assessment
NRCS	Nepal Red Cross Society

१.१ जिल्लाको संक्षिप्त परिचय (नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पूर्व)

नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पूर्व) जिल्ला, गण्डकी प्रदेशको ११ जिल्ला मध्ये एक जिल्ला हो । यस जिल्लामा ४ नगरपालिका र ४ गाउँपालिका गरी ८ वटा स्थानीय तहहरु रहेका छन् । वि.सं २०७८ को जनगणना अनुसार ३,७८,०७९ जनसङ्ख्या रहेको छ । जिल्लाको भूवनोटमा विविधता रहेकोछ पहाडी, भित्रि मधेस र तराई क्षेत्र रहेकोछ । यो जिल्लाको पूर्व र दक्षिणमा चितवन जिल्ला रहेको छ साथै दक्षिण तर्फ भारतको सिमासम्म जोडिएको छ । पश्चिमतर्फ नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम) र उत्तरमा पाल्पा तथा तनहुँ जिल्ला पर्दछ । यस जिल्लाको पहाडी क्षेत्रमा पहिरो र भित्री मधेस र तराईका क्षेत्रहरुमा डुवान तथा नदी कटान जस्ता प्रमुख समस्याहरु रहेका छन् । यस जिल्लाको मध्य-भागबाट ६९ कि.मि. पूर्व पश्चिम राजमार्ग तथा ७८ कि.मि. कालिगण्डकी करिडोर सडक छ । राजमार्गको लामो खण्ड रहेको र सबै खाले सवारी साधनहरु अव्यवस्थित तरिकाबाट आवत जावत गर्ने हुँदा सडक दूर्घटना अत्याधिक भईरहने र सो कारण अधिक मात्रामा धनजनको क्षति हुने गरेको छ । साथै यस बर्ष पनि पूर्व पश्चिम राजमार्गको स्तरोन्नतीको काम निरन्तर भएको कारणबाट पनि बर्षाको समयमा थप बाढी तथा डुवानको विपद्को जोखिम थपिएकोछ । यी प्रकोपहरु बाहेक हुरीबतास, आगजनी, महामारी, सर्पदंस, चटचाङ् र भूकम्प जस्ता विपद्का घटनाहरुले पनि यस जिल्लामा जनधनको व्यापक क्षति हुने गरेको छ । नेपालको संविधान–२०७२ मा साविकको नवलपरासी जिल्लालाई नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पूर्व) र नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम) नामाकरण भई छुट्टाछुट्टै जिल्लाको रुपमा मिति २०७४/०७/१९ देखी विधिवत् रुपमा नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पूर्व) को नामबाट संचालन भएको छ ।

१.१.२ भौगोलिक विवरण

सिमाना:–पूर्व र दक्षिणमा चितवन जिल्ला रहेको छ साथै दक्षिण तर्फ भारतको सिमासम्म जोडिएको छ । पश्चिमतर्फ नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम) र उत्तरमा पाल्पा तथा तनहुँ जिल्ला रहेको छ ।

क्षेत्रफल:– १३३१.१६ बर्ग कि.मि.

भारतसँग जोडिएको सिमाको लम्वाई : नारायणी नदी ५.५ कि.मि. (पुलदेखी सोनाभद्रा नदीसम्म २.५ र पुलदेखी दक्षिणपट्टी ३ कि.मि.)

कृषि योग्य जमीन:– ४३८९७ हेक्टर

वनजंगलले ढाकेको क्षेत्र:– ५८.४९ प्रतिशत

प्रमुख नदी:– नारायणी र कालिगण्डकी

प्रमुख खोला:–झरही, गिरुवारी, केरुङ्ग, विनयी र अरुणखोला

प्रमुख ताल:– पोखरी ताल र टरुवा ताल

मुख्य धार्मिक, पर्यटकीय र ऐतिहासीक स्थलहरु:–दाउन्नेदेवी मन्दिर, मौलाकालिका मन्दिर, गजेन्द्र मोक्ष्यधाम, शाश्वतधाम, अंकलादेवि मन्दिर, घुमाउरीघाट, लोसेधारा, महाराजाथान, सिखौलीघाट, धौवादी, देवचुली डाँडा, अमलटारी होमस्टे, प्रिप्रहर होमस्टे

१.१.३ जलवायु र हावापानी

यस जिल्लाको जलवायु र हावापानी मुख्यतय उष्ण, समशितोष्ण र शितोष्णण हावापानी गरी तीन प्रकारका रहने गरेकोछ । बे अफ बंगालबाट मनसुन उत्पन्न भई मध्ये जुन देखी नेपालको पूर्वी भाग हुदै यस जिल्लामा पनि मनसुनी वर्षा शुरुहुन्छ र सेप्टेम्वर महिनासम्म सक्रिय रहन्छ । वार्षिक औसत तापक्रम अधिकतम ४५ डिग्री सेल्सियस र न्युनतम तापक्रम २० डिग्री सेल्सियस हुन्छ ।

१.१.४ जनसंख्या विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस जिल्लामा ३,७८,०७९ जनसंख्या रहेको छ। जसमध्ये महिलाको संख्या २,००,१९२ र पुरुषको संख्या १,७७,८८७ रहेको छ। नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पूर्व) जिल्लामा नेपालको जनगणना २०७८ को नतिजाको आधारमा हेर्दा तपसिल अनुसार रहेको छ।

स्थानीय तह	परिवार संख्या	पुरुषका	महिला	जम्मा
गैंडाकोट नगरपालिका	२०,१९१	३७,९२९	४१,४२०	७९,३४९
देवचुली नगरपालिका	१४,४९३	२७,३३६	३०,६६७	५८,००३
कावासोती नगरपालिका	२२,१६६	४०,५२३	४६,२९८	८६,८२१
मध्यविन्दु नगरपालिका	१५,४३०	२७,९८०	३३,१११	६१,०९१
विनयी त्रिबेणी गाँउपालिका	९,०७६	१८,१२९	२०,२४१	३८,३७०
हुप्सेकोट गाँउपालिका	६,१७९	१२,१५३	१४,४३०	२६,५८३
बुलिङ्गटार गाँउपालिका	३,४०२	७,०४०	७,५९७	१४,६३७
बौदिकाली गाँउपालिका	२,९१३	५,१८०	६,१५८	११,३३८
जम्मा	**९३,९२५**	**१७७,८८७**	**२००,१९२**	**३७८,०७९**
श्रोतः राष्ट्रिय जनगणना २०७८				

१.१.५ अर्थतन्त्र

मुख्य पेशाः–कृषि

अन्य पेशाः– व्यापार, व्यवसाय, बैदेशिक रोजगारी

मुख्य बालीः–धान, गहुँ, तोरी, मसुरो, उखु र केरा

प्रमुख उद्योग : ६२ पर्यटन तथा उद्योग कार्यालयमा दर्ता साना उद्योग : ६७०३ वाणिज्य तर्फ : ८५०७

औद्योगिक तथा व्यापारिक केन्द्रहरुः– कावासोती, दलदले, गैंडाकोट, चोरमारा, बेल्डिया, अरुणखोला, त्रिवेणी, दुम्किवास, दुम्कौली, भेडाबारी

१.१.६ राजनीति

स्थानीय तहः–८ वटा

नगरपालिकाः– ४ (गैंडाकोट, देवचुली, कावासोती, र मध्यबिन्दु)

गाउँपालिकाः– ४ (हुप्सेकोट, बौदिकाली, बुलिङ्गटार, र विनयी त्रिवेणी)

प्रतिनिधि सभाः–२

प्रदेश सभाः–४

१.१.७ शैक्षिक संस्था

कलेज : २२, सामुदायिक विद्यालय : ३०९, संस्थागत विद्यालय : १०५ (मदरसा : १, गुम्वा : १, गुरुकुल : ३) समेत, प्राविधिक धार : ८, श्रोत कक्षा : ७, बिद्यालय : ५, सामुदायिक सिकाई केन्द्र : १४ वटा

१.१.८ स्वास्थ्य सेवाको अवस्था

क. प्रादेशिक अस्पताल : १ वटा (१०० बेडको कावासोती ,डण्डामा)

ख.प्र्देश जनस्वास्थ्य कार्यालय :1

ग. नगर अस्पताल : ३ वटा

घ. आधारभूत अस्पताल : ३ वटा
ङ. प्राथमिक उपचार केन्द्र : २ वटा
च. स्वास्थ्य चौकी:-३० वटा
छ. आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र : ५१ वटा
ज. सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई : १४ वटा
झ. महिला स्वास्थ्य स्वयम्सेविका : ३५६ जना
ञ. जिल्ला आयुर्बेद स्वास्थ्य केन्द्र:- १
ट. आयुर्बेद औषधालय : ३
ठ. प्राकृतिक चिकित्सालय : १

१.२ योजनाको पृष्ठभूमि :

विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापनको लागि कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्थापनका क्षेत्रमा नेपाल सरकारले समयानुकूल परिमार्जन गर्दै विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने व्यवस्थालाई अनिवार्य बनाएकोछ । यस्ता कानूनी व्यवस्थाहरुमा विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४ (प्रथम संशोधन २०७५), स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४, विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली २०७६, विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय नीति २०७५ र विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजना २०७५ लगायतका कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्थाहरु छन् । यसैगरी अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि सेण्डाइ कार्यढाँचा (सन् २०१५-२०३०), दिगो विकासका लक्ष्यहरु, जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी पेरिस सम्झौता, आवधिक योजना, नीति तथा कार्यक्रमहरुलाई समेत आत्मसात गर्दै वर्तमान समयमा विपद्को सामना गर्ने क्षमताको विकास राष्ट्रिय र स्थानीय आवश्यकताको रूपमा देखा परेको छ । राष्ट्रिय स्तरमा विपद्को सामना गर्ने क्षमताको विकासका साथ साथै स्थानीय तहका समस्यालाई प्रभावकारी रूपमा सम्बोधन गर्ने प्रयास भइरहेको छ । सरकारबाट प्रारम्भ भएका विपद् जोखिम न्यूनिकरणका प्रयासलाई सघाउनु र विकास प्रक्रियामा सबै सरोकारवालाहरुसँग सहकार्य गर्नु पर्ने आजको आवश्यकता देखिएको छ । राष्ट्रिय तहबाट तर्जुमा हुने योजनालाई स्थानीयस्तरमा कार्यान्वयनका साथै स्थानीय तहमा बनेका सहभागितामूलक योजनालाई समेटेर राष्ट्रिय योजना तर्जुमा हुँदा त्यसमा जनताको प्रत्यक्ष सहभागिताको प्रत्याभूति हुन जान्छ ।

नवलपरासी (वर्दघाट सुस्ता पूर्व) जिल्लामा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको पहलमा विभिन्न सरोकारवालाहरुसँगको अन्तरक्रिया मार्फत निर्माण गरिएको योजनालाई अद्यावधी गरी विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना बनाउनका लागि मिति २०८२।०२।१६ गते मा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति नवलपरासी वर्दघाट सुस्ता पूर्वको पहलमा सरोकारवालाहरुको बैठक सम्पन्न भई आवश्यकता अनुसार परिमार्जनको विषयमा छलफल र सुझाव प्राप्त भएअनुरुप उक्त वैठक पश्चात आवश्यकता अनुसार सवै सरोकारवाला निकायहरु, स्थानीय तह, सुरक्षा निकाय, विषयगत क्षेत्रका अगुवाहरुबाट सुचना लिई २०८२।०२।१९ गते जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको वैठक वसी योजनालाई अनुमोदन गरी कार्यन्वयनमा ल्याएको छ ।

१.३ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना परिचय

विपद्का घटनाबाट हुने क्षति कम गर्न र विपद्मा परेका व्यक्ति तथा समुदायको तत्काल खोजी र उद्धार गरी मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउनका लागि जिल्लास्तरमा र स्थानीयस्तरमा रहेका सरकारी, गैरसरकारी निकाय, निजी क्षेत्रको जिम्मेवारी बाँडफाँड गरिएको योजनाबद्ध खाका नै विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना हो ।

२. विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको उद्देश्य

सम्भावित विपद्का घटनाले निम्त्याउन सक्ने विपद्को अवस्था आउन नदिन, विपद्बाट हुने जनधनको क्षति न्यूनिकरण गर्न, आइहाले पनि त्यसको सामना गर्न र विपद्को समयमा मानिस माथि पर्ने प्रतिकूल प्रभावको सामना गर्न स्थानीय स्रोतको अधिकतम उपयोग गर्दै विभिन्न क्षेत्रसँग समन्वय गरी प्रभावित समुदायलाई व्यवस्थित, प्रभावकारी, जवाफदेहीयुक्त मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउनु यस योजनाको मूल उद्देश्य रहनेछ ।

यस योजनाका उद्देश्य निम्नअनुसार छन् ।

- जिल्लामा विगतका विपद्का घटना र प्रभावका तथ्याङ्कहरुको विश्लेषण गरी विपद्को सम्भावित जोखिम पूर्वानुमान गर्नु ।
- विपद्बाट हुने क्षति कम गर्न समुदायमा पूर्वतयारी कार्यहरु गर्नु,
- विपद्मा परेका व्यक्ति, परिवार र समुदायलाई तत्काल उद्धार गरी मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउनु,
- विपद्बाट प्रभावित समुदायलाई सुरक्षित स्थानमा सम्मानजनक जीवनयापनका लागि आधारभूत सहयोग उपलब्ध गराउनु,
- उपलब्ध न्यूनतम साधन-स्रोतको अधिकतम उपयोग गर्दै आवश्यक पर्ने थप साधन-स्रोतको खोजी गरी नेपाल सरकार र जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिबाट भएका निर्णयको कार्यान्वयन गर्न सरोकारवाला निकाय तथा सङ्घसंस्थासँग समन्वय गरी विपद् प्रभावित समुदायलाई सहयोग उपलब्ध गराउनु ।
- पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यमा समन्वयात्मक र एकीकृत क्रियाकलाप तय गरी विपद् प्रतिकार्यलाई प्रभावकारी बनाई क्षति न्यूनिकरण गर्नु ।
- विपद् प्रतिकार्यका लागि प्रभावकारी रुपमा सबै संरचना परिचालन गर्ने तथा जोखिम कम गर्ने ।
- जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिबाट यस योजनालाई अनुमोदन गराई भैरहेका बिकास योजनाको अभिन्न अङ्गका रुपमा ग्रहण गरी कार्यान्वयन गर्ने ।
- जिल्ला आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र, प्रादेशिक आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र, राष्ट्रिय आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र र स्थानिय आपत्कालिन कार्य संचालन केन्द्र र समुदायबीच द्रुत सूचना स्थापित गरी प्रतिकार्यमा प्रभावकारीता ल्याउन सहयोग गर्ने ।

२.१ योजनाको आवश्यकता तथा महत्व

विपद् व्यवस्थापन भित्र गरिने विभिन्न चरणका कार्यमध्ये पूर्वतयारी विपद् आउनुभन्दा अगाडि र प्रतिकार्य योजना विपद् परे लगत्तै स्थिति सामान्य नभएसम्म कार्यान्वयन हुन्छ । विपद्को यो समय ज्यादै संवेदनशील हुने भएकोले यस समयमा गरिने मानवीय सहयोग महत्वपूर्ण रहने हुनाले यस योजनाको ठूलो महत्व रहन्छ ।

आपत्कालीन योजनाका निम्न महत्वले यसको आवश्यकता पुष्टि गर्दछ ।

- योजनाले विपद्को समयमा मानवीय सहयोगलाई व्यवस्थित गर्ने सुनिश्चितता दिन्छ ।
- विपद्को जोखिम कम गर्न सरोकारवाला र समुदायलाई हातेमालो गर्ने प्रेरणा दिन्छ ।
- प्रभावितलाई आफ्नो अधिकार र दायित्वको बारेमा सचेत गराउँछ ।
- उद्धार र राहतजस्ता कार्यमा प्रभावित समुदायको समान पहुँचको प्रत्याभूति गर्छ ।
- आपत्कालीन समयमा सूचना र जानकारी प्रक्षेपणलाई व्यवस्थित गर्न सहयोग गर्छ ।
- सामाजिक, सांस्कृतिक मर्यादा तथा सद्भाव अभिवृद्धि गर्न सहयोग गर्छ ।
- स्रोतको सही सदुपयोग गर्ने मार्गदर्शन दिन्छ ।
- क्षेत्रगत रूपमा कामको बाँडफाँड हुने हुँदा मानवीय सहयोग पारदर्शी, प्रभावकारी र व्यवस्थित हुनुको साथै सेवाप्रदायकमा जवाफदेही र उत्तरदायित्वको भावनाको विकास गराउँछ ।

२.२ योजनाको लक्षित समूह

यस योजनाले लक्षित गरेको समूह निम्नानुसार रहेका छन् :

- नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पूर्व) जिल्ला अर्न्तगतका ४ नगरपालिका र ४ गाँउपालिकाका संकटासन्न समुदाय र व्यक्तिहरु ।
- मानवीय सहयोगका कार्यमा नेपाल सरकार पहिलो जिम्मेवार निकाय भएकोले सरकार र यसका सबै निकायहरु
- जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, क्षेत्रगत नेतृत्व र सदस्यहरु ।
- जिल्लाभित्र विपद् व्यवस्थापनमा काम गर्ने राष्ट्रिय, स्थानीय गैरसरकारी संस्था, दातृ निकाय र निजी क्षेत्रहरु ।

२.३ योजनाका सीमा

यस योजनाका निम्नअनुसार सीमा रहेका छन् :

- यस योजनामा जोखिममा रहेका स्थानहरु पहिचान गरिएता पनि जिल्लाको जुनसुकै स्थान प्रभावित हुनसक्ने सम्भावना रहेको हुन्छ ।
- यो योजना विकास-निर्माणसँग सम्बन्धित नभएर विपद्को समयमा कार्यान्वयनमा आउने भएकाले अन्य समयमा पूर्वतयारी गतिविधिहरुमा जोड दिनुपर्दछ ।
- योजना राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय मान्यताअनुरुप क्षेत्रगत अवधारणा अन्तर्गत तर्जुमा गरिएको छ । जिल्ला स्थित सरकारी निकाय, संस्थाले आफ्नो नेतृत्वलाई प्रभावकारी नबनाएमा क्षेत्रगत अवधारणाको कार्यान्वयन कमजोर हुनेछ ।
- प्रतिकार्य योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिलाई क्षेत्रगत रूपमा जनशक्ति तयार गर्न समय लाग्नेछ र त्यसको लागि स्रोतको खोजी गर्नुपर्ने अवस्था रहन्छ ।

२.४ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा प्रक्रिया र सहभागिता

योजना तर्जुमा विधि निम्न रेखा चित्रद्वारा स्पष्टसँग बुझ्न सकिनेछ :

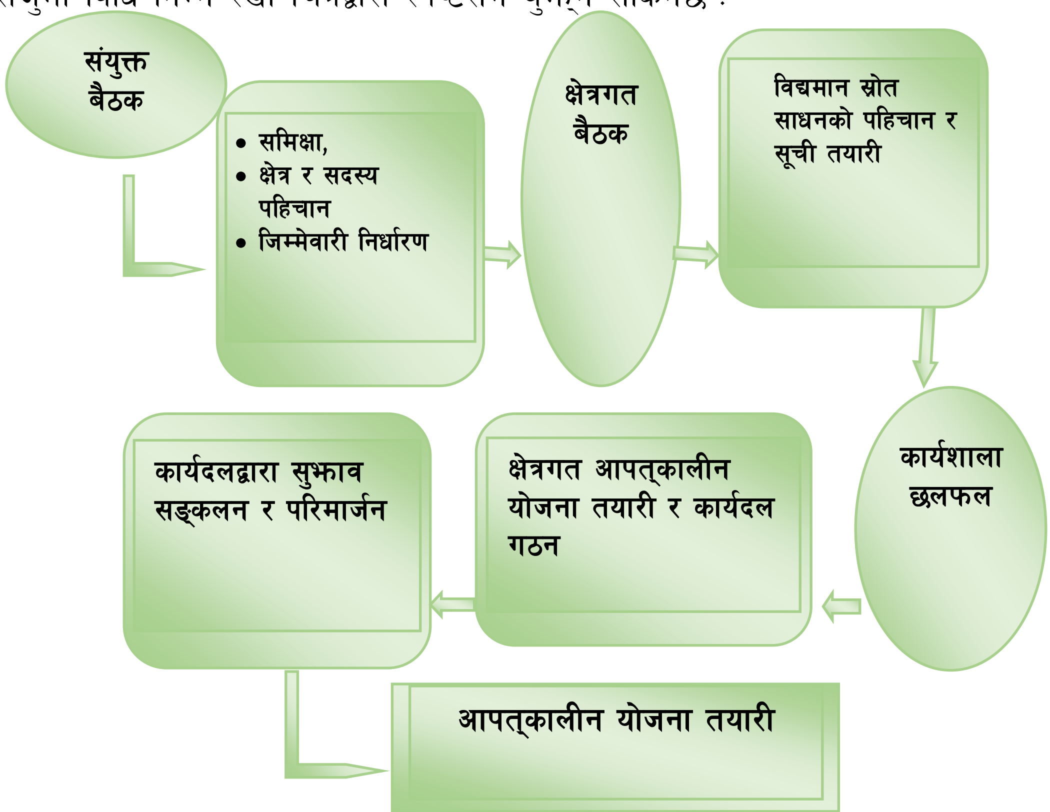

३. विपद् जोखिमको अवस्था

नेपाल बहुप्रकोपीय विपद् घटनाहरुको उच्च जोखिममा रहेको छ । एक विपद् घटनाले अर्को विपद् घटनाको सिर्जना हुने प्रवृति देखिएको छ । देशको विभिन्न स्थानहरुको विषम भू-बनावट, कमजोर भौगर्भिक अवस्था, मौसमी विषमता तथा जलवायु परिवर्तनका साथै जनसंख्या बृद्धि, गरिबी, अव्यवस्थित शहरीकरण र प्रकोप जोखिमलाई ध्यान नदिई गरिने विकास निमार्णका कार्यहरुले गर्दा प्रत्येक वर्ष प्राकृतिक र गैर प्राकृतिक प्रकोपका कारण जनधनको ठूलो क्षति हुने गरेको छ । नेपालमा हरेक वर्ष बाढी, पहिरो, भूकम्प, चट्याङ्ग, सडक दुर्घटना, हिमताल विस्फोट, आगलागी, महामारी, हावाहुरी, शीतलहर, लु (तातो हावा) चल्नु जस्ता विभिन्न प्रकारका विपद्हरूको सामना गरिरहनु परेको छ । गृह मन्त्रालय र यू.एन.डि.पि को श्रोत अनुसार नेपालमा हरेक वर्ष ५०० भन्दा बढी विपद्का घटनाहरु घटने, १ हजार जनाको मृत्यु हुने, १ लाख ३५ हजार प्रभावित हुने, १६ हजार परिवार विस्थापित हुने र ठूलो संख्यामा भौतिक क्षति हुने तथ्यांक छ । त्यसैगरी नेपालका २ हजार ३ सय १५ वटा हिमताल मध्ये २२ वटा विष्फोट हुने खतरामा रहेका छन् (ICIMOD /UNEP 2000) । विपद्को हिसावले नेपाल संसारमा अति संवेदनशील (HotSpot) क्षेत्रमा अवस्थित छ । विश्वमा विपद्को कारणले जोखिममा रहेका २० वटा देशहरुमा नेपाल पनि पर्दछ । जलवायु परिवर्तनको प्रभावबाट हुने विपद्मा विश्वमा नेपाल चौथों स्थानमा, भूकम्पको दृष्टिले ११औं र बाढी/पहिरोको दृष्टिले ३० औ स्थानमा पर्दछ भने दुई वा दुईभन्दा बढी विपद्को सामना गर्ने देशमा नेपाल दोश्रो स्थानमा पर्दछ ।

देशको भौगर्भिक, भौगोलिक तथा हावापानीजन्य अवस्थाले गर्दा बहुसङ्ख्यक नेपालीहरू हर समय एक वा अर्को विपद्को सम्भावित जोखिमयुक्त अवस्थाबाट गुज्रिरहेका हुन्छन् । नेपाल मनसुनी बाढी, पहिरो तथा महामारीबाट वर्षेनी प्रभावित हुने गरेको छ । यसका अतिरिक्त भूकम्प, आगलागी, सुख्खा/खडेरी, अनिकाल, हिमताल विष्फोटनबाट हुने बाढी, हावाहुरी, असिना, चट्याङ्ग, उष्ण तथा शीतलहर आदि जस्ता विपद्ले सधैं सङ्कटासन्न (vulnerable) अवस्था रहेको छ । बारम्बार घटिरहने विपद्ले गर्दा देशको विकास प्रयास तथा गरिबी न्यूनीकरणलाई नकारात्मक असर परिरहेको छ । यस्ता विपद्का कतिपय संभावित घटनाहरुलाई संरचनागत एवं गैरसंरचनागत उपायद्वारा अल्पीकरण गर्न सरकारी, गैरसरकारी एवं निजीक्षेत्रको संयुक्त प्रयासबाट सकिन्छ । यस प्रकारका अल्पीकरण गर्न नसकिने संभावित विपद्लाई सामना गरी प्रभावकारी रुपमा प्रतिकार्य गर्न र जनधनको क्षतिलाई न्यून गर्दै पुनर्लाभ कार्य गर्नका लागि राष्ट्रियस्तर र जिल्लास्तरमा व्यवस्थित पूर्वतयारीको ठूलो महत्व रहन्छ । त्यसकारण जनधनको सुरक्षार्थ तथा विकासको प्रतिफललाई दिगो राख्नका लागि जिल्लास्तरमा विपद् पूर्वतयारी एवं प्रतिकार्य योजना (Disaster Preparedness and Response Plan (DPRP) बनाई भविष्यमा आइपर्ने विपद्को लागि पूर्वतयारी अवस्थामा रहने र विपद्को अवस्थामा प्रभावित परिवारहरुलाई तत्काल मानवीय सेवा उपलब्ध गराउनु पर्ने देखिन्छ । विपद् उत्पन्न गर्ने प्रकोपजन्य घटनाको नियन्त्रण गर्न सकिँदैन, यद्यपि विपद् जोखिम न्यूनीकरण विधिलाई विकास प्रक्रियामा मूलप्रवाहीकरण गर्न सकिएमा वा पूर्वतयारी सहितको विपद् जोखिम व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउन सकिएमा जनधनको क्षति कम गर्न सकिन्छ । यस प्रक्रियामा जिल्लाका सबै सरोकारवालाको ध्यान केन्द्रित गर्दै विभिन्न विपद्का कारणले प्रत्येक वर्ष हुने व्यापक धनजनको क्षति र पिडीत एवं विस्थापित लगायत प्रभावितहरुको लागि एउटा सहभागितामूलक योजना निर्माण गरी कार्यन्वयन गर्नु आजको आवश्यकता हो । विपद्बाट हुने क्षतिलाई न्यूनीकरण गर्न जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको निर्माण गरी विपद् प्रतिकार्यलाई व्यवस्थित गर्ने प्रयासको थालनी बि.सं. २०६८ बाट गरिएको हो । यसै सन्दर्भमा सम्भावित विपद् व्यवस्थापन तथा विपद् पूर्वतयारीका गतिविधिहरुलाई योजनाबद्ध ढंगले अघि बढाउन अपरिहार्य भएको हुँदा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति नवलपरासी (वर्दघाट सुस्ता पूर्व)ले जिल्ला प्रमूख सहयोगी निकाय (District Lead Support Agency) सहमति, गैंडाकोटको प्राविधिक सहयोगमा सातौ संशोधन **जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना-२०८२** तयार गरेको छ ।

३.१ विगतका विपद्‌हरुको विश्लेषण

जिल्लाको भौगोलिक संरचना हेर्दा भित्रि मधेस, पहाडी र तराई क्षेत्र गरी तीन किसिमको भूबनोट रहेका कारण जिल्लालाई तीन तल्ले जिल्ला पनि भनिन्छ । यस जिल्लाको पहाडी क्षेत्रमा पहिरो र भित्रि मधेस र तराईका क्षेत्रहरुमा डुवान, नदी कटान एवं बाढीको प्रमुख समस्या छ। जिल्लाको मध्य भागमा स्तारोन्नतीको क्रममा रहेको ६९ कि.मि. पूर्वं पश्चिम राजमार्ग तथा ७८ कि.मि. कालीगण्डकी कोरीडोर क्षेत्रमा बर्षातको समयमा सडक अवरुद्ध हुने । सवारी आवागमनमा बाधा पुग्ने, सवारी दुर्घटनाको उच्च जोखिम रहेकोछ । यसका अलावा आगलागी, हुरीवतास, चट्याङ्ग, माहामारी, सर्पदंश, बन्यजन्तु र मानव द्वन्द्व र भुकम्प जस्ता विपद्‌का घटनाले जिल्लामा ठूलो धनजनको क्षति हुनेगरेको छ । जल उत्पन्न प्रकोपवाट हुने क्षतिलाई आधारमानेर गृह मन्त्रालय र यू.एन.डि.पिको एक विकास योजनाले जिल्लागत संकटासन्नता वर्गीकरणमा नवलपरासी जिल्ला १७औं स्थानमा रहेकाले यस जिल्लालाई संकटासन्न जिल्लाको रुपमा राख्न सकिन्छ ।

साल	विपद्‌को प्रकार	प्रभावित क्षेत्र	क्षतिको विवरण
वि.स.२०५८	बाढी र डुवान	साविक नारायणी परसौनी, गाविस र कोलुवा गाविस हालको मध्यविन्दु ३,४,६ र १५ वडाहरु	१ मुत्यु, जनधनको क्षति, करिव १२०० घरहरु विस्तावित
वि.स. २०६२	बाढी र डुवान	साविक नारायणी गाविस, परसौनी, गाविस र कोलुवा-हालको मध्यविन्दु ३,४,६,१५ बडाहरु	आर्थिक क्षति र जमिन कटान
वि.स. २०७७	हावाहुरी	कावासाती र गैंडाकोट	घर तथा विद्यालयमा क्षतिमा २०० घरहरु जति आशिक प्रभावित
वि.स. २०७६	कोभिड १९	जिल्ला भरी	१८० जनाको मुत्यु
वि.स. २०७८	बाढी र पहिरो	हुप्सेकोट गा.पा.र जिल्ला भरी	३ मुत्यु, विस्थापित परिवार : ६४ आशिंक परिवार : ८० घरहरु क्षति
वि सं २०७९	बाढी, पहिरो, डुवान, सडक दुर्घटना		मनसुन जन्य ५ वटा घटना भई ४ घरपरिवार प्रभावित । विपद्‌जन्य अन्य घटना १८ वटा भएकोमा १ जनाको मृत्यु ४ जना घाईते १६ परिवार प्रभावित ७ वटा घर आशिंक, २ घर पूर्ण क्षति १ पशुचौपयाँ क्षति भई करिव ६५ लाख बराबरको क्षति भएको
वि सं २०८०	बाढी, पहिरो, डुवान		मनसुन जन्य ५ वटा घटना दर्ता भएको तर कुनै पनि क्षति नभएको पाईन्छ । मनसुन जन्य घटना बाहेक विपद् जन्य अन्य घटना १२ वटा भएकोमा १ जनाको मृत्यु ४ जना घाईते १३ परिवार प्रभावित २ वटा घर आशिंक, १ घर पूर्ण क्षति, १ गोठ पूर्ण क्षती, ४ पशुचौपयाँ क्षति भई करिव ३५

			लाख बराबरको क्षति भएको
बि.स. २०८१	बाढी, डुबान, आगलागी, चट्याङ	जिल्ला भरी	बाढी एवं डुबान वाट ७९५ घरघुरी तथा ३७२१ जना परिवार सदस्यहरु प्रभावित हुनपऱ्यो । आगलागीका ५२ घटना भएकोमा ३ जनाको मृत्यु ९ जना घाईते पशुचौपायाको क्षति तथा भौतिक संरचनामा गरी करिब १,५३,५५,००० बराबरको क्षतिको अनुमान साथै हावाहुरी वाट २ जना घाईते भई घरगोठ, बिद्यालय भौतिक संरचना गरी रु ७८,२५,००० बाराबरको क्षतिको अनुमान गरिएको थियो । चट्याङका ५ वटा घटना जसवाट २ जना को मृत्यु २ जना घाईते एवं कावासोती ६ प्रगति चोकमा ईलेक्ट्रिक तथा ईलेक्ट्रोनिक सामग्रीहरुको क्षती तथा घरपालुवा जनावरहरु घाईते भएको विवरण छ ।

विगतका विपद्हरुको सुक्ष्म विश्लेषण गर्दा जिल्लामा निम्न लिखित क्षति पुग्न सक्ने अनुमान गर्न सकिन्छ ।

- अति वर्षा अति खडेरीले बालिनालि तथा अन्य सम्पतिमा क्षति हुनसक्ने
- नदीले तल्लो तटिय क्षेत्रमा डुवान, कटान र केही दिनसम्म पानी जम्ने, सडक तथा पुलहरूमा क्षति, र पहाडी क्षेत्रमा पहिरोको कारण लामो समय सम्म बाटो अबरुद्ध हुनेगरेकाले जसका कारण पारवहन तथा सुचना पहुँचमा कठिनाई हुन सक्दछ ।
- पानीका कल र इनारहरू क्षति भई खानेपानीमा प्रभावित
- विद्यालयहरूमा क्षति भई पठन-पाठन कार्य अवरुद्ध
- मनसुनको मौसममा बिषालु च्याउको उपभोगको कारण समस्या
- पुर्व पश्चिम राजमार्ग विस्तार भईरहेकोले राजमार्गको माथिल्लो क्षेत्रमा डुबान, दाउन्ने क्षेत्रमा पहिरोको कारण यातायात अवरुद्धका साथै कालिगण्डकीकोरीडोरमा समेत यातायातमा समस्या हुन सक्ने
- मुल सडक र सहायक सडकहरुमा क्षति पुगि सडक अवरुद्ध हुनसक्ने ।

३.२ कानूनि, नीतिगत तथा संरचनागत व्यवस्था

विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ (प्रथम संशोधन, २०७५) ले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन राष्ट्रिय परिषद, कार्यकारी समिति, राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण, प्रदेश विपद् व्यवस्थापन परिषद् र कार्यकारी समिति, जिल्ला तथा स्थानीय तहमा विपद् व्यवस्थापन समितिहरुको संस्थागत व्यवस्था गरी तिनीहरुको काम, कर्तव्य र अधिकार समेत तोकेको छ ।

- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन, नियमावली २०७६
- राष्ट्रिय आपदा प्रतिकार्यको कार्यढाँचा २०७० (पहिलो संशोधन २०७५)

- विपद् पश्चातको शव व्यवस्थापन सम्बन्धी मार्गदर्शन, २०६८
- विपद् जोखिम व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति, २०६६
- विपद् पूर्वतयारी र प्रतिकार्य योजना योजना तर्जुमा मार्गदर्शन, २०६७ (पहिलो संशोधन, २०७६)
- प्रकोप पीडित उद्धार र राहत मापदण्ड, छैठौं संशोधन २०७४
- जलजन्य विपद् व्यवस्थापन नीति, २०७२
- विपद् जोखिम न्यूनिकरण प्रादेशिक नीति २०७७ गण्डकी प्रदेश

स्थानीय तहमा

नेपालको संविधान, २०७२ को अनुसूची ७ मा प्राकृतिक तथा गैर प्राकृतिक विपद् पूर्वतयारी, उद्धार तथा राहत र पुनर्लाभ कार्यलाई संघ र प्रदेशको साझा अधिकारको सूचीमा सूचीकृत गरिएको छ भने अनुसूची ९ मा संघ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी तीनै तहको साझा अधिकारको सूचीमा विपद् व्यवस्थापनलाई राखिएको छ । अनुसूची ८ ले विपद् व्यवस्थापनलाई स्थानीय तहको एकल अधिकारको सूचीमा समेटेकोले यसमा स्थानीय तहको महत्वपूर्ण भूमिका हुनपर्ने स्पष्ट छ।

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ को उपदफा २ (न) ले गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको काम, कर्तव्य र अधिकार भित्र विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी सबै चरणका कार्यहरु समावेश गरेको छ । यस ऐनले राष्ट्रिय भवन संहिता तथा मापदण्ड बमोजिम भवन निर्माण अनुमति, अनुगमन र नियमन सम्बन्धी कार्यहरुका साथै सुरक्षित बस्ती विकास सम्बन्धी नीति, योजना, कार्यक्रम तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन, नियमन र मूल्याङ्कन कार्यलाई समेत गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको काम, कर्तव्य र अधिकार भित्र समेटेको छ ।

नवलपरासी (बर्दघाट सूस्ता पूर्व) को जिल्ला अन्तर्गत रहेका ८ वटा स्थानीय तहमा भएका नितिगत तथा सस्थागत व्यवस्था तपशिल अनुसार रहेको पाइयो ।

स्थानीय निकाय	जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन	विपद् व्यवस्थापन कोष	कोष संचालन कार्यविधि	आपत्कालिन कार्य संचालन केन्द्र वा कार्यविधि	स्थानीय जलबायु तथा अनुकुलन योजना	विपद्संग सम्वन्धित अन्य योजनाहरु	नगर तथा वडा स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति	समुदाय स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिहरु
गैंडाकोट नगरपालिका	छ	६९ लाख	छ	छैन	वडा नं २ र ३ मा बनेको	छैन	छ	छैन
देवचुली नगरपालिका	छ	८० लाख	छ	छैन	छैन	छ	छ	छैन
कावासोती नगरपालिका	छ	१ करोड ३० लाख	छ	छैन	छ	छ	छ	छैन
मध्यविन्दु नगरपालिका	छ	१५ लाख	छ	छ	छ	आर्थिक सहायता उपलब्ध गराउने कार्यविधि, २०७९ जारी	छ	-

विनयी त्रिबेणी गाँउपालिका	छ	३० लाख	छ	छ	छैन	विनय खोला तटबन्धन	छ	छैन
हुप्सेकोट गाँउपालिका	छ	१३ लाख	छ	छैन	छैन	छ	छ	छैन
बुलिङ्गटार गाँउपालिका	छैन	१३ लाख २१ हजार	नभएको (संघ तथा प्रदेश बमोजिम हुने गरेको)	छैन	परम्परागत विधिहरु अवलम्बन	विभिन्न समयमा कार्यपालिका बैठकबाट आवश्यक योजनाहरु निर्माण गरी कार्यान्वयन हुने गरेको	विभिन्न समयमा कार्यपालिका बैठकबाट आवश्यक योजनाहरु निर्माण गरी कार्यान्वयन हुने गरेको	हाल क्रियाशिल नभएको
बौदिकाली गाँउपालिका	छ	२० लाख	छ	छ	छैन	बजेट विनियोजन भएको	छ	छैन

३.३ प्रमुख प्रकोप र प्राथमिकतामा रहेका प्रकोपहरु (प्रकोपको स्तरीकरण)

नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पूर्व) मा मिति २०७९।०२।०४ गते जिल्ला विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण कार्यशालामा र विगतमा घटेका विपद्का घटनाहरु र यस जिल्लामा विगतमा घटेका विपद्को बारम्वारताको आधारमा प्रकोपको स्तरीकरण निम्नानुसार रहेको छ ।

स्तरीकरण	प्रकोप	स्तरीकरण	प्रकोप	स्तरीकरण	प्रकोप
१	बाढी	६	महामारी	११	अतिवृष्टि
२	पहिरो	७	भुकम्प	१२	तातो लु तापक्रम बृद्धि
३	हावाहुरी	८	बन्यजन्तु आतङ्क	१३	असिना
४	आगलागी	९	चटयाङ	१४	सर्पदंश
५	दुर्घटना	१०	शीतलहर		

३.४ सम्भाव्य प्रकोपको आँकलन तथा सम्भावित प्रभाव क्षेत्रको नक्शाङ्कन

जिल्लामा विगतका बर्षमा क्षति पुर्‍याएको आधारमा जिल्ला भित्र रहेका विभिन्न प्रकारका विपद्हरु पहिचान भएका छन् । यि मध्य मुख्य बाढी र पहिरो प्रकोपहरुको नक्शाङ्कन

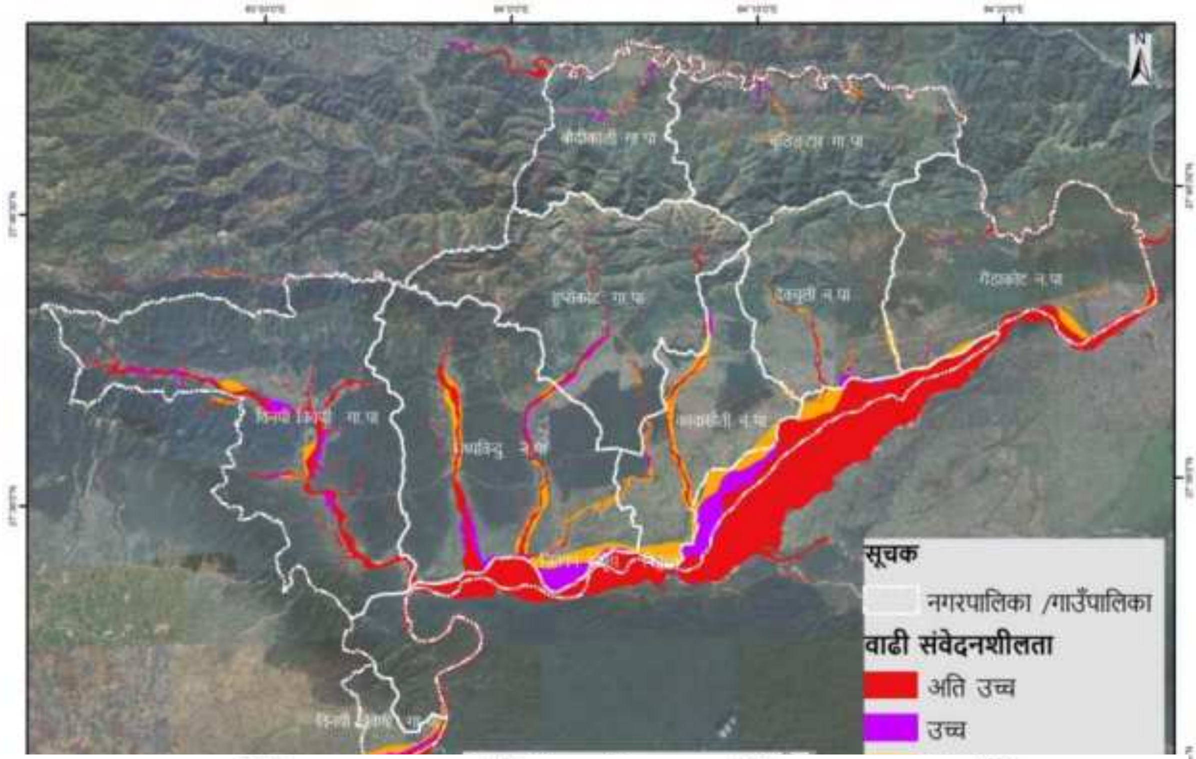

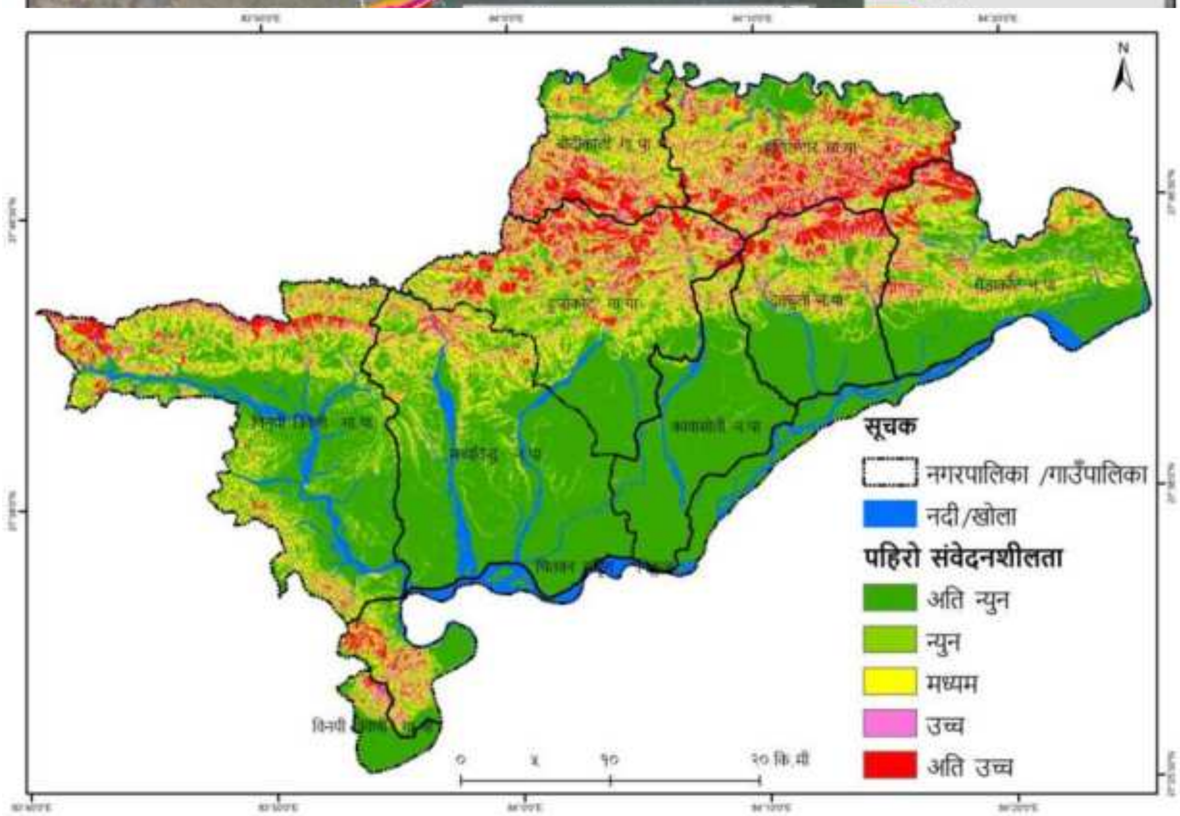

३.५ विपद् सङ्कटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषण

गाँउपालिका तथा नगरपालिकाहरुबाट प्राप्त सूचनाको आधारमा स्थानीय निकायहरुले सम्भावित जोखीमको आँकलन अनुसार वडा र ठाँउको पहिचान गरी उच्च, मध्यम तथा न्यून गरी विभिन्न तिन तहमा जोखिम आँकलन गरेको आधारमा समग्र जिल्लाका पालिकाहरुको संकटासन्नताको बर्गिकरण तपसिल अनुसार गरिएको छ । जस अनुसार अधिकासं पालिकाहरु बाढीको उच्च जोखिममा रहेका छन् भने पहाडी पालिकाहरुमा बाढी तथा पहिरोको जोखिम उच्च रहेको छ ।

३.५.१ उच्च संकटासन्न अवस्थामा रहेका गाउँपालिका तथा नगरपालिका वडाहरु समुदाय

क.स	गाउँपालिका / नगरपालिका	बाढी	पहिरो	महामारी	अन्य केही भए
		वडाहरु	वडाहरु	वडाहरु	वडाहरु
१	हुप्सेकोट गाउँपालिका	वडा नं १ (सुर्य ज्योति मा.वि, वाड नं २ गिरुवारी खोला, गैडा खोला, लाइन खोला वडा नं ३ गिरुवारी खोला, घुम्तीटोल, जुल्पेटार, गैरेटोल वाड नं ४ केरुगें खोला टाडी खेत, हसौरा खोला खेत वाड नं ५ पाग्रेघाट, रातेखोला (आरनघाट) वडा नं ६ रातेखर्क खोला क्षेत्र	वडा नं १ (जुकेपानी क्षेत्र) वडा नं २ (पैरावास क्षेत्र) वडा नं ४ (रुप्सी, रिपाह, चारघरे) वडा नं ५ (पहारे, बसेनी, राम्चे डाडाँ, पोखरी, बसेनी, बाकखोर, पाग्रें, धौवादी) वडा नं ६ पिपल डाडाँ, साडा भञ्यागं, भण्डारी गाँउ)		वडा नं १ को वडा कार्यालयको पुर्व पश्चिम जंगल सिमाना क्षेत्रमा वन्यजन्युको मानविय आक्रमण तथा वालीनाली विनाश वडा नं २ कोलिया र थुम्कीदेवी सामुदायिक वन सिमाना क्षेत्रमा वन्यजन्तुको आक्रमण वडा नं ३ घुम्तीटोल चौतारी टोल क्षेत्रमा वन्यजन्तुको आक्रमण वडा नं ४ शंखदेव हसौरा सामुदायिक वन क्षेत्रमा वन्यजन्तुको आक्रमण, शंखदेव भैसीघाटको उत्तरी आवादी क्षेत्रमा भुक्षयको जोखिम वडा नं ६ जापडाडाँ क्षेत्रमा भुक्षयको जोखिम
२	मध्यविन्दु नगरपालिका	वडा नं २, ३, ५, ६, ८, ९, १०, ११, १२, १३, १४	वडा नं १३ र १४		
३	देवचुली नगरपालिका	वडा नं १ घोक्रेता टोल, वडा नं २ केउरेनी: बौलाह खोला पुल देखी उत्तरका किनाराका बस्ती, दिव्यपूरी खानेपानी ट्याङकी भएको स्थान, देबचुलि			

क्र.स	गाउँपालिका / नगरपालिका	बाढी	पहिरो	महामारी	अन्य केही भए
		वडाहरु	वडाहरु	वडाहरु	वडाहरु
		गैडी क्षेत्र, वडा नं ३,५,६,१३,१५,१६ र १७			
४	कावासोती नगरपालिका	१,३,४,५,६,७ ९,१०, ११,१२,१३,१४,१५,१६	१		
५	बिनयी त्रिबेणी गाउँपालिका	वडा नं १, ६, ७	वडा नं ३, ४, ५		
६	बुलिङटार गाउँपालिका	वडा नं. २ र ६	वडा नं. १, २, ४, ५ र ६		
७	बौंदीकाली गाउँपालिका	**४, ६**	१,४,६		
८	गैंडाकोट नगरपालिका	वडा नं १, २ र ४ तथा नारायणी किनारका अन्य वडाहरु ५, ६, र ७	वडा नं. ३ र १८		

३.५.२ मध्यम संकटासन्न अवस्थामा रहेका गाउँपालिका तथा नगरपालिका वडाहरु र समुदाय

क्र. स	गाउँपालिका /नगरपालिका	बाढी	पहिरो	महामारी	अन्य केही भए
		वडाहरु	वडाहरु	वडाहरु	वडाहरु
१	हुप्सेकोट गाउँपालिका	वडा नं १ जुकेपानीको पत्थर खोलाको किनार			
२	मध्यविन्दु नगरपालिका	वडा नं. ७			
३	देवचुली नगरपालिका	वडा नं १ बौलाह खोला पुलदेखी दक्षिणका किनाराका बस्ती नारायणी तर्फ , वडा नं २, मुकुण्डे खोला किनार नारायणी तर्फ, मिर्तुङ्ग, कृतिपुर, वडा नं ७ टेक्रे नहर, सीतावास नहर, प्रगतिनगर खानेपानी भएको क्षेत्र, देबचुली खानेपानी लाइन भएको क्षेत्र, वडा नं ९ पृथ्वी नगर पुल नजिक	मिर्तुङ्ग, कृतिपुर, कदम्पुरबाट बन्दीपुर सडक		
४	कावासोती नगरपालिका				
५	बिनयी त्रिबेणी गाउँपालिका	वडा नं. २, ३, ४, ५	वडा नं. १, २, ३, ४, ५		
६	बुलिङटार		वडा नं. ३, ४, ५,		

	गाउँपालिका		६		
७	बौंदीकाली गाउँपालिका	**१,२,३,५**	वडा नं. ४, ५ र ६		आगलागी
८	गैंडाकोट नगरपालिका	वडा नं. ९, १०, ११, १२, र १३	वडा नं. १४		

३.५.३ न्यून संकटासन्न अवस्थामा रहेका गाउँपालिका तथा नगरपालिका वडाहरु र समुदाय

क्र.स.	**गाउँपालिका/नगरपालिका**	**बाढी**	**पहिरो**	**महामारी**	**अन्य केही भए**
		वडाहरु	**वडाहरु**	**वडाहरु**	**वडाहरु**
१	हुप्सेकोट गाउँपालिका				
२	मध्यविन्दु नगरपालिका	वडा नं. १, १५			
३	देवचुली नगरपालिका	वडा नं. २ र १४			
४	कावासोती नगरपालिका				
५	बिनयी त्रिबेणी गाउँपालिका				
६	बुलिङटार गाउँपालिका	वडा नं. १, २, ४, ५	वडा नं. १, २, ४, ५		
७	बौंदीकालीगाउँपालिका	वडा नं. १ र २	वडा नं. ४, ५ र ६		
८	गैंडाकोट नगरपालिका	वडा नं. १५, १६, १७			

जिल्ला निरन्तर रुपमा विपद्का घटना भै रहने जिल्लाको रुपमा रहेको छ। जिल्ला भएर बग्ने मुख्य कालीगण्डकी, नारायणी नदी तथा झरही, अरुणखोला, गिरुवारी, केरुङ्ग र विनयी खोलाहरुका कारण बर्षेनी पहिरो तथा बाढीको उच्च जोखिम रहेको छ। भिरालो जमिन भएका कारण पनि यस जिल्लामा बाढी पहिरो प्रमुख जोखिमका रुपमा रहेको छ। त्यसैगरी नदीजन्य पदार्थको उत्खनन्का कारण पहिरो तथा बाढीको जोखिम बढिरहेको छ। यस जिल्लाका प्राय शहर बजार बिना योजना स्वस्फुर्त रुपमा बिकास भएका तथा निर्माण गरिएका भौतिक संरचनाहरु पनि असुरक्षित र पुराना हुनाले विपद जोखिममा लाई ध्यान नदिई निर्माण गरिएका कारण भुकम्पीय दृष्टिकोणले समेत उच्च संकटासन्न रहेको छ। सम्भावित विपद पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्य क्षमतालाई सबै जोखिमयुक्त बस्ति तथा समुदाय सम्म बिस्तार गर्न नसकिएको।

जिल्ला स्तरमा प्रमुख जिल्ला अधिकारीको अध्यक्षतामा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, पालिका स्तरमा पालिका प्रमुखको नेतृत्वमा स्थानिय विपद् व्यवस्थापन समिति, विपद प्रभावित हुने केहि वडा हरुमा वडा अध्यक्षको नेतृत्वमा वडा स्तरिय विपद् व्यवस्थापन समितिका साथै समुदायमा आधारित विपद व्यवस्थापन समितिहरु समेत गठन भएका छन्। त्यसै गरि जिल्ला विपद् पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना अद्यावधिक गरिनुका साथै प्रभावकारी विपद् प्रतिकार्यका लागि जिल्लामा ८ वटा बिषयगत क्षेत्रहरु सक्रिय रहेका छन। जिल्ला भित्रका तिन वटै सुरक्षा निकाय तथा नेपाल रेडक्रस सोसाईटीले विपद् प्रतिकार्य तालिमहरु मार्फत जिल्लाको क्षमता बढाउने कार्य गरिरहेका छन। यस जिल्ला भित्र कार्यरत नेपाल रेडक्रस सोसाईटी तथा बिकास साझेदारहरुले समेत आन्तरिक रुपमा आकस्मिक योजना तयार गर्नका साथै आपतकालिन अवस्थामा प्रभावकारी प्रतिकार्यका लागि विपद् प्रतिकार्य तथा बन्दोबस्तिका सामग्रीहरु भण्डारण गर्ने गरिएको छ। त्यसै गरि जिल्ला भित्रका स्थानिय

तहहरुमा आकस्मिक कोष तथा आपतकालिन प्रतिकार्यका लागि खोज, उद्धार र बन्दोबस्तिका सामानहरु भण्डार गरिएको छ ।

३.६ विपद् जोखिम आँकलन तथा नक्शाङ्कन

यस जिल्लामा गत आ.ब. मा बाढी तथा डुवानबाट अनुमानित ७९५ घरधुरी, ३७२१ जना परिवार प्रभावित हुनुभएको, आगलागीको ५२ वटा घटना भएकोमा ३ जनाको मृत्यू ९ जना घाईते बस्तु चौपाय ५ वटाको मृत्यु १ घाईते १६३६ पशुपंक्षिको क्षती ३ घर पूर्णरुपमा र १२ घर आशिंकरुपमा, ८ गोठको पूर्ण र १ बिद्यमलय आशिंकरुपमा क्षति, १ सवारी साधन र १२ वटा परालको टौवामा क्षति गरी अनुमानित १,५३,५५,००० बराबरको भौतिकरुपमा आगलागिवाट क्षति भएकोअनुमान छ । यस्तै हावाहुरीवाट २ जना घाईते ३६ घर, ६ गोठ, १ उद्योग, १ सरकारी कार्यालय, ३ व्यवसाय, १ बिद्यालय, १ सामुदायिक भवनमा क्षति पुगी अन्दाजी रु ७८,२५,००० बराबरको भौतिक क्षतिभएको अनुमानछ जस्ते आगामी दिनमा जिल्लामा विपद् जोखिमलाई आँकलन गर्न सकिन्छ कि भौगोलिक बनावट, प्राकृतिक र गैरप्राकृतिक बहु विपद्का कारण जिल्लामा ठूलो क्षति जुनसुकैबेला पनि पुग्न सक्ने आँकलन गर्न सकिन्छ ।

३.७ प्रकोप पूर्वानूमान तथा पूर्व सूचना प्रणाली विश्लेषण

Disaster Forecasting and Early Warning System Analysis एक महत्वपूर्ण प्रक्रिया हो जसले कुनै प्रकोप (जस्तैः बाढी, भूकम्प, खडेरी, पहिरो, चक्रवात आदि) को सम्भावनाबारे समयमै जानकारी दिई जनधनको क्षति कम गर्न सहयोग पुऱ्याउँछ। रिमोट सेन्सिङ र GISM बाढी, पहिरो, आगलागी जस्ता जोखिम क्षेत्रमा नजर राख्न तथा सेन्सरहरूः नदीमा पानीको सतह मापन, भूकम्पीय गतिविधि, मौसम निगरानी गर्ने एवं ऐतिहासिक डेटा प्रयोग गरी खतराको पूर्वानुमान गर्ने स्मार्ट प्रणाली जस्ता प्रबिधिको प्रयोग गर्न सकिनेमा यस जिल्लामा यस किसिमको प्रणालीहरु नभयता पनि जल तथा मौसम विभाग (DHM)बाढी पूर्वानुमान, मौसम पूर्वानुमान SMS प्रणाली नेपाल टेलिकम /एनसेल को पूर्वसूचना SMS सेवा मार्फत सूचाना संप्रेषण गर्ने नेपाल रेडक्रसले सामुदायिक चेतावनी प्रणाली र नेपाल विपद् जोखिम न्यूनीकरण प्राधिकरण (NDRRMA)एकीकृत सूचना प्रणालीको माध्ययमवाट समुदायमा प्रकोप पूर्वानूमानको सूचना प्रवाह हुने गरेको छ । जसले गर्दा मौसमको सटीक पूर्वानुमान गरी सूचना प्रवाहका लागि नेटवर्क विस्तार भएको छ । तर ग्रामीण क्षेत्रमा सूचना नपुग्ने, भाषा वा साक्षरताको अभाव रहेका कारण

मोबाइल प्रविधिको विस्तार सँगै डिजिटल साक्षरताको वृद्धि गर्न सकेमा समयमा नै सूचना प्रवाह प्रभावकारी रुपमा हुने छ । तर गलत सूचना फैलिने र सूचना प्रवाह प्रणाली बिग्रिने जोखिम पनि उच्च रहेकाले सरोकारवाला निकायहरु सचेत रहनुपर्नेछ ।

३.८ सरोकारवाला संस्थाहरु

जिल्लामा विपद् पूर्वतयारी र प्रतिकार्यका योजनाको कार्यान्वयका लागि ८ वटा विषयगत क्षेत्रहरुको पहिचान गरिएको छ । उक्त क्षेत्रहरुको अगुवा गर्ने निकाय र संघसस्थाहरुको पहिचान गरिएको छ । उक्त अगुवा संस्थाले विपद्को तयारी र प्रतिकार्यको समयमा सवै संघसंस्थालाई क्रियाशिल गराई मानवीय सेवाहरु प्रदान गरिनेछ । यस योजनामा रहेका विषयगत अगुवा संस्थाको जिम्मेवार व्यक्ति र जिम्मेवारी पहिचान गरी तल उल्लेख गरिएको छ ।

क्र.सं.	निकाय, कार्यालयको नाम	जिम्मेवार व्यक्ति	जिम्मेवारी
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	▪ समन्वयात्मक र नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने ▪ खोज तथा उद्धार कार्यमा सुरक्षा निकाय परिचालन गर्ने ▪ आवश्यकता अनुसार क्षेत्रीय तथा केन्द्रिय स्तरमा सहयोग (मानवीय, आर्थिक, भौतिक) का लागि पहल गर्ने
२	जिल्ला समन्वय समिति	जिल्ला समन्वय अधिकारी	▪ समन्वयात्मक कार्यमा सहयोग गर्ने ▪ स्रोत (आर्थिक, भौतिक) परिचालन तथा समन्वय गर्ने
३	स्थानीय तह	नगर/गाउँपालिका प्रमुख	▪ विपद् व्यवस्थापनको योजना तर्जमा गरी कार्यन्वय गर्ने ▪ विपद् व्यवस्थापनको लागि बजेट बिनियोजन गर्ने ▪ भवन संहिताको निर्माण गरी कार्यन्वयन गर्ने ▪ विपद् व्यवस्थापनको सुचना प्रणाली र पूर्व चेतावनी प्रणालीको विकाश गर्ने ▪ विपद्मा हराएका वा नष्ट भएका कागजातको अद्यावधिक गर्ने
४	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	प्रमुख तथा प्रतिनिधि	▪ खोज तथा उद्धार कार्यको नेतृत्व गर्ने ▪ सुरक्षा व्यवस्था गर्ने ▪ विषयगत समितिमा रही सहयोग गर्ने
५	शसस्त्र प्रहरी बल	प्रमुख	▪ खोज तथा उद्धार कारेको नेतृत्व गर्ने ▪ सुरक्षा व्यवस्था गर्ने ▪ विषयगत समितिमा रही सहयोग गर्ने
६	नेपाली सेना	प्रमुख	▪ खोज तथा उद्धार कार्यको नेतृत्व गर्ने ▪ सुरक्षा व्यवस्था गर्ने ▪ विषयगत समितिमा रही सहयोग गर्ने
७	राजनैतिक दलहरू	दलका प्रमुखहरू	▪ समन्वय ▪ स्रोत संकलनमा सहयोग ▪ जनपरिचालन गर्ने

क्र.सं.	निकाय, कार्यालयको नाम	जिम्मेवार व्यक्ति	जिम्मेवारी
८	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापती	▪ प्रवन्धकारी भूमिका निर्वाह गर्ने ▪ गैर खाद्य सामाग्रीको व्यवस्थापन ▪ सूचना सङ्कलन तथा सवर्क्षेणमा स्वयंसेवक परिचालन गर्ने ▪ विपदको समयमा आपत्कालीन आवास तथा बन्दोबस्ती (Logistic) व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने
९	विषयगत सरकारी कार्यालय	कार्यालय प्रमुखहरु	▪ बिषयगत समितिमा रही क्षेत्रगत अगुवाको भूमिका निर्वाह गर्ने ▪ सम्बन्धित कार्यालयको आपतकालीन योजना निर्माण गर्ने
१०	उद्योग वाणिज्य संघ	अध्यक्ष	▪ सुख्खा तथा तयारी खाना जस्तै चिउरा, भुजा, बिस्कुट आदि, खाद्यसामग्री संकलन तथा व्यवस्थापनमा सघाउने
११	यातायात व्यवसायी संघ	अध्यक्ष	▪ राहत तथा उद्धार कार्यका लागि यातायातका साधनहरु उपलब्ध तथा व्यवस्थापन गर्ने
१२	पत्रकार मंहासंघ	अध्यक्ष	▪ सूचना संकलन तथा सम्प्रेषणको संयोजन
१३	संचार माध्यम	सञ्चारकर्मीहरु	▪ सूचना संकलन तथा सम्प्रेषण
१४	नागरिक समाज	अध्यक्ष	▪ राहत तथा उद्धार कार्यमा सहयोग ▪ मानव अधिकारको संरक्षण तथा सम्वर्द्धनमा सहयोग
१५	पेशागत व्यवसायी जस्तै : निर्माण व्यवसायी संघ	अध्यक्ष	▪ राहत, उद्धार तथा संरक्षण कार्यमा सहयोग
१६	राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गै.स.स.	प्रमुख तथा प्रतिनिधि	▪ मानवस्रोत परिचालन गर्ने ▪ स्रोत संकलनमा सहयोग गर्ने ▪ गै.स.स. बिच समन्वय ▪ क्षमता विकास तथा सहजिकरण गर्ने
१७	स्काउट	प्रमुख तथा प्रतिनिधि	▪ मानवीय स्रोत ▪ तालिम प्राप्त जनशक्ति ▪ खोज उद्धार र राहत सामग्री

३.९ विषयगत क्षेत्रहरु र सहयोगी संस्थाको विवरण

जिल्ला तहमा विशिष्टिकृत सेवा, सहायता र प्रतिकार्यको मर्म अनुरुप क्षेत्रगत रूपमा नेतृत्व प्रदान गर्ने अगुवा संस्था (Cluster Lead) सहमतिको नेतृत्वमा आपसी सहकार्य र समन्वयका साथ मानवीय सहयोगका गतिविधि सञ्चालन गर्न निम्नलिखित बिषयगत (Sectoral) क्षेत्रहरु गठन गरिएका छन् र ती बिषयगत समितिसँग सम्बन्धित सहयोगी निकायहरूको विवरण निम्न अनुसार राखिएको छ ।

क.सं.	बिषयगत समिति	विषयगत कार्यसमूहको नेतृत्व	सहयोगी संघ संस्था
१	समन्वय र सूचना व्यवस्थापन क्षेत्र (coordination and Information Management Cluster)	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाली सेना, जिल्ला समन्वय समिति, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, पत्रकार महासङ्घ, रेडियो तथा एफ.एम., राजनैतिक दलहरु, गैसस महासंघ, स्थानीय तहहरु
२	खोज तथा उद्धार क्षेत्र (Search & Rescue Cluster)	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल, राजनैतिक दलहरु, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, स्काउट
३	कृषि तथा खाद्य व्यवस्थापन क्षेत्र (Agriculture and Food Management Cluster)	कृषि ज्ञान केन्द्र	भेटेनरी अस्पताल तथा पशुसेवा विज्ञ केन्द्र उद्योग बाणिज्य संघ जिल्ला समन्वय समिति, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी गैसस महासंघ सहमति (जिल्ला अगुवा सहयोगि संस्था)
४	आपतकालीन आवास तथा गैर खाद्य सामाग्री व्यवस्थापन क्षेत्र (Emergency Shelter & Non Food Cluster)	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, नवलपरासी (ब.सु.पू.)	जिल्ला समन्वय समिति, नगरपालिका तथा गाउँपालिकाहरु, डिभिजन सिंचाई कार्यालय डिभिजन वन कार्यालय, सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ, सामुदायिक वन समितिहरु, शहरी विकास तथा भवन निर्माण डिभिजन कार्यालय
५	स्वास्थ्य तथा पोषण व्यवस्थापन क्षेत्र समिति (Health and Nutrition Cluster)	प्रदेश जनस्वास्थ्य कार्यालय नवलपरासी पुर्व	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, मध्यविन्दु प्रादेसिक अस्पताल,पालीका स्वास्थ्य शाखा, प्रा.स्वास्थ्य केन्द्रहरु स्वास्थ्य तथा उपस्वास्थ्य चौकी, गैसस महासंघ, स्थानीय तह
६	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र (Drinking Water and Sanitation Cluster)	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन, (इकाई) कार्यलय कावासोती	जिल्ला समन्वय समिति, स्थानीय तहहरु नेपाल रेडक्रस सोसाइटी गैसस महासंघ, खानेपानी संस्थाहरु

क्र.सं.	बिषयगत समिति	विषयगत कार्यसमूहको नेतृत्व	सहयोगी संघ संस्था
७	आपत्कालिन शिक्षा क्षेत्र (Emergency Education Management Cluster)	जिल्ला शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई	स्थानीय निकाय शिक्षा शाखा गैसस महासंघ बेश नेपाल नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, सहमति (जिल्ला अगुवा सहयोगी संस्था) भि.डी.आर.सी. नेपाल पत्रकार महासंघ, अन्य सम्वद्ध संघसंस्था
८	संरक्षण क्षेत्र (Protection Cluster)	सामाजिक विकास कार्यलय, स्थानीय निकाय	स्थानीय तह महिला बालबालिका कार्यलय शाखा गैसस महासंघ नेपाल रेडक्रस सोसाइटी

३.१० विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य सम्बन्धि योजना अर्न्तगत विषयगत क्षेत्रहरु

क्र.सं.	विषयगत क्षेत्रहरु	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.
१	समन्वय र सूचना व्यवस्थापन क्षेत्र (Coordination and Information Management Cluster)	जिल्ला प्रशासन कार्यालय प्रमुख जिल्ला अधिकारी श्री भविश्वर पाण्डे स.प्र.जि.अ.श्री माधव प्रसाद शर्मा प्रशासकीय अधिकृत, ज्योति राज अर्याल	९८५७०८७७७७ ९८५७०४०२६७ ९८५५०४६३००
२	खोज तथा उद्धार क्षेत्रहरु (Search & Rescue Cluster)	प्र.से.श्री नारायण बस्नेत प्र.उ. जि.प्र.का.श्री यादव ढकाल स.प्र.ना.उ. श्री लक्ष्मण बराल	९८५७०८९९४४ ९८५८७८७५५५ ९८५१२७२५१५
३	कृषि तथा खाद्य व्यवस्थापन क्षेत्र (Agriculture Food Management Cluster)	कुल प्रसाद तिवारी, कृषि ज्ञान केन्द्र नवलपरासी (ब.सु.पू) जिल्ला उद्योग बाणिज्य संघ	९८५७०८८१५४ ९८१४२४६४५५
४	आपतकालीन आवास तथा गैर खाद्य सामाग्री व्यवस्थापन क्षेत्र (Emergency Shelter & Non Food Cluster)	ऋषीराम कंडेल, निवृत सभापति नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	९८५७०२३२३३
५	स्वास्थ्य तथा पोषण व्यवस्थापन क्षेत्र (Health and Nutrition Cluster)	श्री शैलेन्द्र कुमार सिंह प्रदेश जनस्वास्थ्य कार्यालय, नवलपरासी (ब.स.पू)	९८५७०४७९७६
६	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र (Drinking Water and Sanitation Cluster)	महेन्द्र राज आचार्य खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन, तनहूँ कावासोती इकाई	९८५७०६४२०६
७	आपत्कालिन शिक्षा क्षेत्र (Emergency Education Management Cluster)	दिपेन्द्र राज श्रेष्ठ शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई प्रमूख, शिक्षा विकास शाखा, स्थानीय निकाय	९८५७०८७११९

क्र.सं.	विषयगत क्षेत्रहरु	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.
८	संरक्षण क्षेत्र (Protection Cluster)	कृष्ण पौडेल, सामाजिक विकास कार्यलय प्रमूख, सामाजिक विकास शाखा, स्थानीय निकाय	९८५७०४८७५९

४ सामान्य पूर्व तयारी योजना

४.१ समन्वय र सूचना व्यवस्थापन क्षेत्र आपत्कालीन परिस्थितिको पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि (सङ्कटकालीन परिस्थिति भन्दा पहिले)

क्र.सं.	पूर्व तयारी सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समयावधि
१	**व्यवस्थापन तथा समन्वय सम्बन्धी व्यवस्था**		
१.१	समन्वय बैठकको आयोजना गर्ने (सबै क्षेत्रको सहभागितामा पूर्वतयारी सम्बन्धी छलफल गर्ने)	जि.वि.व्य.स.	वैशाखको पहिलो हप्ता
१.२	सम्पर्क व्यक्तिको नाम, ठेगाना, भूमिका र जिम्मेवारी परिभाषित गर्ने	कार्यदल	वैशाखको पहिलो हप्ता
१.३	साझेदार निकायहरूको सम्पर्क सूची तयार गर्ने	कार्यदल	वैशाखको पहिलो हप्ता
१.४	सबै क्षेत्रको स्रोत र क्षमताको नक्साङ्कन गर्ने	कार्यदल	जेठको दोस्रो हप्ता
१.५	विपद् सूचना केन्द्र स्थापना गर्ने	जिल्ला समन्वय स.	नियमित
१.६	समीक्षा बैठकको आयोजना गर्ने	जि.वि.व्य.स.	प्रत्येक महिना
२	**प्रारम्भिक द्रूत लेखाजोखा** (IRA)		
२.१	विपद्बाट भएको क्षतिको विवरण सङ्कलन गर्नको लागि एकीकृत समूह गठन गर्ने	जि.वि.व्य.स.	वैशाखको पहिलो हप्ता
२.२	विवरण सङ्कलनका लागि फारम तथा निर्देशिका तयार गर्ने	जि.वि.व्य.स.	वैशाखको पहिलो हप्ता
२.३	एकीकृत समूहलाई बहुविषयगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा सम्बन्धी तालिमको आयोजना गर्ने	जि.वि.व्य.स.	वैशाखको दोस्रो हप्ता
२.४	सङ्कलित जानकारीको विश्लेषणका लागि सम्पर्क व्यक्ति तोक्ने	कार्यदल	वैशाखको पहिलो हप्ता
२.५	प्राप्त जानकारी/तथ्याङ्कलाई निरन्तर अद्यावधिक गर्ने	कार्यदल	निरन्तर
३	जिल्ला समन्वय समितिको सूचना केन्द्रलाई विपद् सूचना केन्द्रको रूपमा प्रयोग गर्न आवश्यक पर्ने भौतिक सामाग्रीको व्यवस्थापन गर्न समन्वय गर्ने	जि.वि.व्य.स.	आवश्यकता अनुसार
४	आधाररेखा जानकारी (Baseline Information) का लागि अन्य स्रोतबाट तथ्याङ्क सङ्कलन		
४.१	विपदजन्य गाउँपालिकासँग सम्बन्धित क्षेत्रगत जानकारी / तथ्याङ्क सङ्कलन गर्ने	जि.वि.व्य.स.र कार्यदल	जेठको पहिलो हप्ता

क्र.सं.	पूर्व तयारी सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समयावधि
४.२	सङ्टासन्न क्षेत्रको नक्सा तयार गर्ने	जि.वि.व्य.स.र कार्यदल	जेठको दोस्रो हप्ता
५	जिल्लास्तरमा आपतकालीन कोषको पुनरावलोकन गरी कोषको स्थापना र व्यवस्थापन गर्न पहल गर्ने	जि.वि.व्य.स.	नियमित
६	प्रकोपसम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्न पोष्टर, पम्प्लेट आदि तयार गरी वितरण गर्ने र स्थानीय एफ. एम. र पत्रपत्रिकाबाट प्रकोपसम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धिका सूचना तथा जानकारी प्रशारण गराउने	जिल्ला समन्वय समिति सूचना केन्द्र, पत्रकार	निरन्तर
७	जिल्लास्थित सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूलाई प्रकोप पश्चात् तत्कालीन मानवीय सहयोगका लागि आवश्यक पर्ने राहत सामाग्रीको अग्रिम सञ्चय गरी भण्डारण गर्न समन्वय गर्ने ।	जि.वि.व्य.स.	नियमित
८	विपदबाट विस्थापितहरूलाई परिचयपत्र वितरण गर्न परिचय पत्रको छपाइ गर्ने	जि.वि.व्य.स.	जेठको दोस्रो हप्ता
९	जिल्ला समन्वय समितिको सूचना केन्द्रमा विपद् सूचना केन्द्रको कार्य गर्न थप एकजना जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्ने	जि.वि.व्य.स.	वैशाख
१०	पूर्वसूचना (Early Warning System) प्रणालीका लागि जोखिमयुक्त वडा कार्यालय तथा गाउँपालिकामा माइक, साइरन आदिको व्यवस्थापन गर्न जिल्ला समन्वय समिति, गाउँपालिका, नगरपालिका तथा सहयोगी संस्थाहरूसँग समन्वय गर्ने	जि.वि.व्य.स.	नियमित
११	जोखिमयुक्त गाउँपालिका, नगरपालिकाहरूको स्थानीय स्तरमा विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठक बसी पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि तथा जनचेतनामुखी कार्यक्रम सञ्चालन गर्न जिल्ला समन्वय समिति, गाउँपालिका, नगरपालिका र सरोकारवाला निकायहरूसँग समन्वय गरी कार्य गर्ने	जि.वि.व्य.स.	ाीनियमित

४.२ खोज तथा उद्धारक्षेत्र आपतकालीन परिस्थितिको पूर्वतयारी सम्बन्धी योजना (विपद/सङ्कटकालीन परिस्थिति भन्दा पहिले)

क्र.सं	पूर्व तयारी सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिले सम्म
१	विपद प्रभावित क्षेत्रमा उद्धारको लागि परिचालन हुने सुरक्षा फौजको एकिन गरी व्यवस्था गर्ने	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सुरक्षा निकाय	जेठ महिना
२	उद्धारको लागि थप जनशक्ति आवश्यक परेमा बैकल्पिक योजना बनाउने	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सुरक्षा निकाय	जेठ महिना
३	प्रभावित स्थानबाट उपलब्ध हुने जनशक्ति, श्रोतसाधनको नक्साङ्कन गर्ने क) विपद् व्यवस्थापन बचत तथा आय आर्जन ख) स्वयंसेवकहरू ग) तालिम प्राप्त व्यक्ति, डुङ्गा र पौडिबाज	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सुरक्षा निकाय	जेठ महिना
४	उद्धार कार्यमा खटिँदा अपनाउनु पर्ने सावधानी र उद्धारको तरिका बारेमा सरोकारवालालाई पूर्वतयारी तालिम सञ्चालन गर्ने	सुरक्षा निकाय	जेठ महिना
५	उद्धार कार्यका लागि आवश्यक पर्ने सामग्रीको व्यवस्थापन गरी भण्डारण गर्ने (डुङ्गा, लाइफ जाकेट, डोरी, ट्यूब, सवारीसाधान, कार्य सम्पादनको लागि आवश्यक सामाग्री)	जि.वि.व्य.स.,स्थानीय तह, सुरक्षा निकाय, रेडकस	जिल्ला विपद् प्रतिकार्य समितिसँग समन्वय भइरहेको
६	सूचना संजालको व्यवस्था गर्ने		जेठ महिना
	क. सुरक्षा निकायको र प्रभावित स्थानको आवश्यक पर्ने टेलिफोन नं. एकीन गर्ने	जि.वि.व्य.स.	जेठ महिना
	ख. सुरक्षा निकायको सञ्चार उपकरण	सुरक्षा निकाय	जेठ महिना
	ग. सुरक्षा निकायको POC	सुरक्षा निकाय	जेठ महिना
	घ. समुदायको सम्पर्क व्यक्ति तोक्ने	सुरक्षा निकायहरु	जेठ महिना
७	सुरक्षित स्थानको पहिचान गर्ने		जेठ महिना
	क.प्रभावित क्षेत्रका विद्यालय, वडा कार्यालय र गाउँपालिका भवनहरू	सुरक्षा निकाय,स्थानिय तहहरु	जेठ महिना
	ख. सेल्टर भवनहरू	सुरक्षा निकाय,स्थानिय तहहरु	जेठ महिना
८	प्रारम्भिक मानवीय प्रतिकार्य		
	क. फस्ट एड किट र नर्सिङ्ग सहायकको व्यवस्था गर्ने	सुरक्षा फौज ,स्थानिय तहहरु	नियमित
९	अपराध नियन्त्रण कार्य		
	क. सचेतनाको कार्यक्रम सन्चालन गर्ने	सुरक्षा फौज/स्थानीय जनशक्ति	वैशाख
	ख. बाटो पहिचान तथा नियन्त्रण गर्ने	सुरक्षा फौज/स्थानीय जनशक्ति	वैशाख देखि नियमित

क्र.सं	पूर्व तयारी सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिले सम्म
	ग. आपतकालीन सहयोगका आचार सहिता निर्माण गर्ने	जि.वि.व्य.स.	वैशाख
१०	सम्झौता गर्ने	जि.वि.व्य.स.	जेठ देखि श्रावण
	क. सवारी साधन /स्थानीय डुङ्गा		
	ख. स्थानीय स्वयंसेवकको परिचालन		
	ग. सुरक्षित स्थानको प्रयोग		
११	उद्धार तथा उपचारको पूर्वाभ्यास गर्ने	सुरक्षा निकाय, रेडक्रस	भाद्र महिना
१२	विपद उच्च जोखिम वडा कार्यालय र पालिकाहरुमा पूर्वसूचना प्रणालीको व्यवस्था गर्न जिल्ला विपद व्यवस्थापन समितिसँग समन्वय गर्ने	जि.वि.व्य.स.	फाल्गुन, चैत्र

४.३ कृषि तथा खाद्य क्षेत्र विपद्/आपत्कालीन परिस्थितिको पूर्व तयारी सम्बन्धी योजना

क्र.सं.	पूर्व तयारी सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिले सम्म
१	खाद्य क्षेत्रको समन्वय बैठक : • बैठकलाई नियमित गर्न मिति तोक्ने • जिम्मेवारी बाँडफाँड गर्ने	खाद्य क्षेत्र प्रमुख	वैशाख महिनाबाट
२	अन्य क्षेत्रसँग मिली बहुक्षेत्रगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (MIRA) सञ्चालनका लागि खाद्य क्षेत्रगत समितिका सदस्यहरूलाई MIRA को तालिम प्रदान गर्ने	खाद्य क्षेत्र	वैशाख महिना
३	तयारी तथा खाद्य सामाग्रीको उपलब्धता सम्बन्धी सबै संस्थासँग भएको मौज्दात विवरण सङ्कलन गर्ने	खाद्य क्षेत्र प्रमुख र खाद्य क्षेत्र	जेठ मसान्तसम्म
४	तयारी तथा खाद्य सामाग्रीको उपलब्ध गराउन सक्ने व्यक्ति तथा व्यवसायीसँग इच्छापत्र साथै दरभाउ पत्रको माग गर्ने	जिल्ला विपद व्यवस्थापन समिति, खाद्य क्षेत्र प्रमुख	जेठ मसान्तसम्म
५	खाद्य सामग्रीको गुणस्तर सुनिश्चितताका लागि गुणस्तर तथा नापतौल विभाग र खाद्य प्राविधिकसँग समन्वय गर्ने	खाद्य क्षेत्र प्रमुख	जेठ मसान्तसम्म
६	खाद्य सामाग्री भण्डारणका लागि स्थान तथा गोदामको छनौट, साथै ढुवानीका लागि गाडीको व्यवस्थापन गर्ने	जिल्ला विपद व्यवस्थापन समिति, खाद्य क्षेत्र प्रमुख	जेठ मसान्तसम्म
७	खाद्य सामाग्री वितरणका लागि विभिन्न संस्थासँग समन्वय गरी स्वयमसेवकहरूको छनौट गर्ने	जिल्ला विपद व्यवस्थापन समिति, खाद्य क्षेत्र प्रमुख	असार मसान्तसम्म
८	मानवीय सहयोगका लागि आवश्यक पर्ने तयारी खानाको व्यवस्था गरी भण्डारण गर्ने(चाउचाउ, चिउरा, भुजा, बिस्कुट, भेली)	खाद्य क्षेत्र	असार मसान्तसम्म
९	मानवीय सहयोगका लागि आवश्यक पर्ने खाद्य सामाग्रीको व्यवस्थापन गरी भण्डारण गर्ने (	खाद्य क्षेत्र	असार मसान्तसम्म

क.सं.	पूर्व तयारी सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिले सम्म
	चामल, दाल, तेल, नुन, मसला)		
१०	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रसँग समन्वय गरी ६ महिनादेखि ५ वर्ष मुनिका बालबालिका, बृद्ध बृद्धा, गर्भवती र सुत्केरी महिलालाई पौष्टिक आहारको व्यवस्था गर्न भण्डारणको लागि व्यवस्था गर्ने	खाद्य क्षेत्र, स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	असार मसान्तसम्म
११	विपद्बाट विस्थापितहरूको लागि रासन कार्डको तयारी गरी छपाई गर्ने	जि.वि.व्य.स., खाद्य क्षेत्र	असार मसान्तसम्म
१२	अनुगमन टोली निर्माण गरी अनुगमन फाराम तयार गर्ने	खाद्य क्षेत्र	जेठको दोस्रो हप्ता
१३	अनुगमन टोलीलाई अभिमुखीकरण गर्ने	खाद्य क्षेत्र	जेठको दोस्रो हप्ता

४.४ आवास तथा गैर खाद्य सामाग्री व्यवस्थापन क्षेत्र आपतकालीन परिस्थितिको पूर्वतयारी सम्बन्धी योजना (सङ्कटकालीन परिस्थिति भन्दा पहिले)

क.सं.	पूर्व तयारी सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समयअवधि
१	सरोकारवालासँग समन्वयात्मक बैठकको आयोजना गरी बैठकलाई निरन्तरताका लागि मिति तोक्ने	क्षेत्र प्रमुख	वैशाख
२	पूर्व तयारीका लागि कार्यदल गठन (नाम, ठेगाना, सम्पर्क नं. समेत)	क्षेत्र प्रमुख, सम्बन्धित क्षेत्रका सदस्यहरू	वैशाख दोस्रो सम्म
३	जिल्ला तथा स्थानीय सरोकारवालाको क्षमता तथा स्रोत नक्सांकन गर्ने	कार्यदल	वैशाख तेस्रो हप्तासम्म
४	स्थानीयवासिको प्रतिकार्यमा गठित कार्यदलले सुरक्षित स्थान तथा आश्रय स्थलको पहिचान गर्ने	कार्यदल	वैशाख तेस्रो हप्तासम्म
५	स्रोतको कमी मापन गरी सोको पूर्तिका लागि सरोकारवालासँग समन्वय गरी व्यवस्थापन गर्ने	कार्यदल	जेठको पहिलो हप्ता
६	राष्ट्रिय सरोकारवालासँग परिस्थति विश्लेषण र स्रोत उपलब्ता बारे बैठक बसी छलफल गर्ने	जि.वि.व्य.स.,क्षेत्र प्रमुख, कार्यदल	जेठको पहिलो हप्ता
७	सुरक्षित गोदामको पहिचान गरी व्यवस्थापन गर्ने	कार्यदल	जेठ दोस्रो हप्तासम्म
८	गोदामको सुरक्षा व्यवस्था मिलाउन सुरक्षा निकायसँग समन्वय गर्ने	क्षेत्र प्रमुख, सुरक्षा निकाय	समान भण्डारण गर्नु १ हप्ता अघि
९	विपद् प्रभावित गाउँपालिका तथा नगरपालिकामा सामुदायिक आश्रय स्थलको निर्माण गर्ने	रेडक्रस, क्षेत्रका सदस्यहरू,	चैत्र, वैशाख
१०	आवासका सामाग्री तथा गैर खाद्य सामाग्री	जि.वि.व्य.स., क्षेत्र	जेठ तेस्रो हप्तासम्म

क.सं.	पूर्व तयारी सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समयअवधि
	वितरणका लागि आवश्यक यातायातको पहिचान तथा व्यवस्थापनका साथै स्वंयसेवकको पहिचान गरी तालिम दिने	प्रमुख, रेडक्रस	
११	परिचालित स्वंयसेवकको दुर्घटना बिमा तथा जीवन बिमाका लागि जिल्ला विपद व्यवस्थापन समितिमा अनुरोध गर्ने	क्षेत्र प्रमुख,रेडक्रस	जेठ तेस्रो हप्तासम्म
१२	गोदाम घरको नियमित अनुगमन, निरीक्षण र रेखदेख गर्ने	कार्यदल, सुरक्षा निकाय, जि.वि.व्य.स.,रेडक्रस	नियमित
१३	कार्यदलले DDMC मा नियमित प्रतिवेदन दिने	कार्य दल	प्रत्येक महिनामा

४.५ खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र आपतकालीन परिस्थितिको पूर्व तयारी सम्बन्धी योजना सङ्कटकालीन परिस्थिति भन्दा पहिले

कं.सं	पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समय अवधि
१	WASH क्लस्टरको नियमित बैठक : बैठकको निरन्तरताको लागि निर्णय वास क्लस्टरको संस्था र सदस्य पहिचान हरेक संस्थाको सम्पर्क व्यक्ति पहिचान गर्ने हरेक संस्थाको स्रोत साधनको नक्सांकन गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र स्थानीय तह	वैशाख देखी आश्विन सम्म र आवश्यकता अनुसार
२	खानेपानी तथा सरसफाइका पूर्वाधारसम्बन्धी उच्च जोखिममा रहेका गाउँपालिका तथा नगरपालिकामा रहेका समुदाय, विद्यालय, स्वास्थ्य चौकी र संभावित स्थानान्तरण गर्ने क्षेत्रको अवस्था अध्ययन गरी कार्ययोजना तयार गर्ने ।	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र स्थानीय तह	मंसिर देखी फाल्गुन सम्म
३	विभिन्न संस्थासँग भएको खानेपानी तथा सरसफाइ सामाग्रीको मौज्दात बिवरण सङ्कलन गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र स्थानीय तह	असार
४	वास सम्बन्धी विभिन्न तहमा दक्षता भएका व्यक्ति र संस्थाहरूको रोस्टर तयार गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र स्थानीय तह	फाल्गुन / चैत्र
५	मिरा सम्बन्धी तालिम र कार्य सञ्चालनः मिराको फाराम नेपालीमा तयार गर्ने वास कलस्टरका सबैलाई र विपद्बाट उच्च प्रभावित क्षेत्रका स्वयमसेवक कर्मचारीलाई मिरासम्बन्धी तालिम दिने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र स्थानीय तह	वैशाख
६	खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी पूर्वाधार निर्माणका लागि लागत अनुमान गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र स्थानीय तह	माघ फाल्गुन

क्र.सं	पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समय अवधि
७	खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी स्थानीय स्रोत साधन तथा सीप परिचालन गर्न महिला, बालबालिका तथा अपाङ्ग सबैको लागि योजना बनाउने ।	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र स्थानीय तह	माघ फाल्गुन
८	बाढी प्रभावित क्षेत्रमा भएका हाते कलहरूलाई अग्लो बनाउने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र स्थानीय तह	फाल्गुन
९	बाढी प्रभावित क्षेत्रमा सुरक्षित विऊ भण्डारण स्थलको निर्माण गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र स्थानीय तह	चैत्र
१०	बाढी प्रभावित क्षेत्रमा अग्लो पारिएका चर्पीहरू निर्माण गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र स्थानीय तह	चैत्र
११	बाढी प्रभावित क्षेत्रमा नालाहरूको निर्माण तथा मर्मत गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र स्थानीय तह	चैत्र
१२	अति आवश्यक खानेपानी तथा स्वास्थ्य सरसफाइ सम्बन्धी सामाग्रीहरूको जगेर्ना गरी भण्डारण गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र स्थानीय तह	जेष्ठ असार
१३	WASH Cluster का सदस्य तथा ग्रामीण महिला स्वास्थ्य कार्यकर्तालाई खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी तालिम दिने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र स्थानीय तह	जेष्ठ
१४	व्यक्तिगत तथा सामुदायिक सरसफाई र पानी शुद्धिकरण, हाईजिन किट सम्बन्धी समुदायलाई अभिमुखीकरण गर्न ग्रामिण महिला स्वास्थ्य कार्यकर्तालाई परिचालन गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र स्थानीय तह	जेष्ठ देखी आश्विन
१५	स्थानीय भाषामा खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी प्रचार प्रसार समाग्री तयार गरी प्रचार प्रसार गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र स्थानीय तह	जेठ देखी भाद्रसम्म
१६	केन्द्रीय स्तरमा WASH Cluster ले तयार पारेको अनुगमन सूचक तथा फारमहरू स्थानीय स्तरमा उपयोगी बनाई WASH Cluster का सदस्यहरूलाई अभिमुखीकरण गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र स्थानीय तह	चैत्र
१७	जिल्ला तथा गाउँ स्तरका बाल समूह र नाट्य समूहलाई WASH सम्बन्धी तालिम सन्चालन गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र स्थानीय तह	चैत्र/वैशाख

४.६ स्वास्थ्य तथा पोषण व्यवस्थापन क्षेत्र आपतकालीन परिस्थितिको पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि (विपद/सङ्कटकालीन परिस्थिति भन्दा पहिले)

क्र.सं.	पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समय अवधि
१	क्लस्टरको नियमित बैठक : • बैठकलाई नियमित गर्न मिति तोक्ने • जिम्मेवारी बाँडफाँड	प्रदेश जनस्वास्थ्य कार्यालय	प्रत्येक चौमासिक
२	जिल्ला स्थित Rapid Response Team का १५ जनालाई द्रुत लेखाजोखा सम्बन्धी एक दिने अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	प्रदेश जनस्वास्थ्य कार्यालय	बैशाख
३	Cluster सँग सम्बन्धित संस्थाहरूमा रहेको गाडी, एम्बुलेन्स, स्ट्रेचर, जनशक्तिको नक्सांकन गर्ने	स्वा.का., क्षेत्रका सदस्यहरू	बैशाख
४	मानवीय सहयोगको लागि अत्यावश्यक औषधिको व्यवस्थापन गरी भण्डारण गर्ने (१५ प्रतिशत प्रभावितलाई पुग्ने गरी)	प्रदेश जनस्वास्थ्य कार्यालय	अषाढ अन्तसम्म
५	ढुवानीको व्यवस्था गर्न गाडी तयारी अवस्थामा राख्ने	स्वा.का. स्थानिय तह स्वास्थ्य शाखा	आवश्कता अनुसार
६	एम्बुलेन्स, स्ट्रेचर अवस्थामा राख्ने	स्वा.का.,स्थानिय तह स्वास्थ्य शाखा, नेरेसा	आवश्कता अनुसार
७	प्रति गाउँपालिका तथा नगरपालिकामा ६ सेटका दरले ४८ सेट प्राथमिक उपचार किट (First Aid Kits) को व्यवस्था गरी राख्ने	स्वा.का., नेरेसो, स्थानीय तह	अषाढ अन्तसम्म
८	पोषण (Infant Feeding in Emergency and Supplementary Feeding) सम्बन्धमा प्रत्येक स्थानीय तहमा स्वास्थ्य कार्यकर्ता (प्यारामेडिक्स) लाई २ दिने तालिम सञ्चालन गर्ने	प्रदेश जनस्वास्थ्य कार्यालय	जेठ मसान्तसम्म
९	बच्चा, गर्भवती तथा सुत्केरी महिला गरीजम्मा १५,००० जनाको लागि प्रति दिन १०० ग्रामका दरले १ महिनाका लागि अतिरिक्त खाद्यान्न (Supplementary Food) को भण्डारण गरी सञ्चय गर्ने	. , WFP/UNICEF	अषाढ अन्तसम्म
१०	२००० थान Long Lasting Insectiside Treated Net (झुल) को भण्डारण गरी सञ्चय गर्ने	स्वा.का., प्रदेश सरकार	पौष देखि चैत्र सम्म
११	स्वास्थ्य शिविर सञ्चालनका लागि थप स्वास्थ्य कार्यकर्ताको पहिचान गर्ने	स्वा.का.	जेठ अन्तसम्म
१२	सूचना, शिक्षा तथा संचार सम्बन्धी सामाग्रीको छपाई गर्ने र प्रति गाउँपालिकामा १००० प्रतिका दरले उपलब्ध गराउने,	स्वा.का.	जेठको अन्तसम्म र नियमित

कं.सं.	पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समय अवधि
	सूचनालाई स्थानीय वा राष्ट्रिय एफएमबाट प्रशारण गरी जनचेतना फैलाउने ।		
१३	स्वास्थ्यसम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्न माइकद्धारा सन्देश प्रसारण गर्ने, सडक नाटकको आयोजना गर्ने	स्वा.का., गै.स.स.	फाल्गुन देखी अषाढसम्म
१४	स्वास्थ्य कार्यकर्ता र सामुदायिक संस्थाका स्वयं सेवकलाई सूचना, शिक्षा तथा संचार सम्बन्धी सामाग्रीको प्रयोग र अन्तर व्यक्ति संवाद सम्बन्धी अभिमुखीकरण गर्ने	स्वा.का.	जेठको अन्तसम्म
१५	अनुगमन तथा प्रतिवेदन तयारीका लागि सम्पर्क व्यक्ति (Focal Person) तोक्ने	स्वा.का.	अषाढ मसान्तसम्म

४.७ शिक्षा व्यवस्थापन क्षेत्र आपतकालीन परिस्थितिको पूर्वतयारी सम्बन्धी योजना (विपद परिस्थिति भन्दा पहिले)

कं.सं.	पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिबिधि	जिम्मेवार निकाय	कहिलेसम्म
१	व्यवस्थापन तथा समन्वय सम्बन्धि		
१.१	शिक्षा क्षेत्रको समन्वय बैठक आयोजना: • सदस्यहरूको पहिचान तथा खोजी • स्रोत तथा क्षमताको पहिचान र सङ्कलन • जिम्मेवारी बाँडफाँड • सम्पर्क व्यक्ति तोक्ने	शि.बि.स.ई. र पालिका, को अगुवाईमा NGO/CBOs, Education Cluster Member, NRCS, SMC, PTA, & Political party	बैशाख १५ सम्म
१.२	व्यवस्थापन सम्बन्धी: • सुरक्षित स्थान वा वैकल्पिक सिकाइ विधिको पहिचान गर्ने • अस्थायी विद्यालय स्थापना वा वैकल्पिक सिकाइ विधिको लागि चाहिने सामाग्रीको पहिचान र व्यवस्थापन गर्ने • आवश्यक शैक्षिक सामाग्रीको व्यवस्था तथा पाठयक्रम वा पाठयपुस्तक वा पाठ्यसामग्रीको निर्माण गर्ने	शि.बि.स.ई. र पालिका, को अगुवाईमा NGO/CBOs, Education Cluster Member, NRCS, SMC, PTA, & Political party	जेठ मसान्त सम्म
२	विगतका वर्षमा सिकिएको पाठको पहिचान: क) बिद्यालयमा पर्खाल वा घेराबेराको व्यवस्था ख) बिस्थापित एवं प्रभावित वालवालिकालाई बिद्यालयमा भन्दा अन्यत्र उपयुक्त व्यवस्थापन गर्ने । ग) विपद एवं प्रकोप सम्बन्धमा शिक्षक, विद्यार्थी र समुदायलाई चेतनामुलक	शि.बि.स.ई. र पालिका, को अगुवाईमा NGO/CBOs, Education Cluster Member, NRCS, SMC, PTA & Political party	असारको पहिलो हप्ता

क्र.सं.	पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिबिधि	जिम्मेवार निकाय	कहिलेसम्म
	कार्यक्रम सन्चालन गर्ने		
३	बहु-क्षेत्रीय प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (MIRA) • MIRA को लागि टोली र सदस्यहरूको पहिचान • तथ्यांक सङ्कलनकर्ताको कार्य क्षेत्र निर्धारण • तथ्यांक सङ्कलन कर्ताको मुख्य सम्पर्क व्यक्ति पहिचान • मिरा अभिमुखीकरण कार्यक्रम मा सहभागिता	शिक्षा बिकास तथा समन्वय ईकाइ	बैशाख मसान्त सम्म
४	आधाररेखा (Baseline) सम्बन्धी तथ्याङ्क सङ्कलनः • जोखिमपूर्ण क्षेत्रका विद्यालय, विद्यार्थी, शिक्षकको तथ्यांक सङ्कलन • जिल्लाका विभिन्न निकाय/सरोकारवालाहरूसँग उपलब्ध स्रोतको आँकलन र नक्साङ्कन	१. शि.बि.स.ई र पालिकाको नेतृत्वमा २. क्षेत्रगत सदस्यहरूको सहयोगमा	वैशाख देखी जेठसम्म
५	विपद एवं प्रकोप प्रभावित क्षेत्रको शिक्षक, सामाजिक कार्यकर्ताको रोष्टर निर्माण गर्ने	शि.बि.स.ई र पालिका,	असारको १५ सम्म
६	विपद एवं प्रकोप प्रभावित क्षेत्रको शिक्षक, समुदाय र सामाजिक कार्यकर्तालाई पूर्व तयारी सम्बन्धी अभिमुखीकरण गर्ने	शि.बि.स.ई र NGOs	असारको १५ सम्म
७	रोष्टरमा रहेका सदस्यहरूलाई जनचेतनामुखी एवं क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रम सञ्चालन गरीपरिचालन गर्ने	NGOs	असारको १५ सम्म
८	Temporary Learning Center and alternative Learning Center का लागि आवश्यक पर्ने त्रिपाल, शिक्षक रोष्टर, विद्यालय किट, विद्यार्थी किट, पाठ्य पुस्तक, पोशाक, स्टेशनरी, प्रविधियुक्त उपकरण आदिको अग्रिम व्यवस्थापन गरी संचय गर्ने	शि.बि.स.ई.र पालिकाको अगुवाईमा NGO/CBOs,Education Cluster Member, NRCS, SMC, PTA, & शिक्षा तथा मानवस्रोत विकास केन्द्र	असार मसान्तसम्म
९	विपद एवं प्रकोप प्रभावित क्षेत्रका विद्यालयहरूलाई विद्यालय किटको व्यवस्था गर्ने	शि.बि.स.ई.,	असार मसान्तसम्म
१०	सूचना, शिक्षा तथा सूचनासम्बन्धी सामाग्रीको व्यवस्थापन गर्ने	शि.बि.स.ई,	असारको पहिलो हप्ता
११	विपद एवं प्रकोप प्रभावित क्षेत्रका विद्यालयहरूमा जोखिम न्यूनीकरण गर्न रोकथाममूलक (Preventive) कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने	शि.बि.स.ई, पालिका, स्वास्थ्य कार्यालय, जिल्ला समन्वय समिति, जलउत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण	जेठ मसान्तसम्म

क्र.सं.	पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिबिधि	जिम्मेवार निकाय	कहिलेसम्म
		कार्यालय	
१२	अनुगमन चेक लिष्ट तयार गर्ने र अभिमुखीकरण गर्ने	शि.बि.स.ई.,	असारको पहिलो हप्ता
१३	पूर्वतयारी योजनाको समीक्षा गर्नका लागि समन्वय बैठक • पूर्वतयारी गतिविधिहरूको अनुगमन गर्नका लागि कार्य योजना तयार गर्ने • अनुगमन	शि.बि.स.ई. र क्षेत्रका सदस्यहरू	असारको पहिलो हप्ता निरन्तर

४.८ संरक्षण क्षेत्र आपतकालीन परिस्थितिको पूर्वतयारी सम्बन्धी योजना (विपद परिस्थिति भन्दा पहिले)

क.सं.	पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवारी	समयावधि
१	सुरक्षा समितिको समन्वय बैठक • बैठकलाई नियमित गराउने निर्णय गर्ने । • कार्य जिम्मेवारीको बाँडफाड गर्ने • संरक्षण सरोकारवाला संस्थाहरूको सम्पर्क सूचि तयार गर्ने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	वैशाख भित्र
२	गत वर्षका विपद सम्बन्धी संरक्षण कार्यमा सिकेका प्रमुख पाठहरूको पहिचान गर्ने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	वैशाख भित्र
३	संरक्षणमा कार्य गर्ने सरोकारवाला संस्थाहरूको पहिचान गरी रोष्टर खडा गर्ने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	वैशाख भित्र
४	बहुक्षेत्रगत द्रुत लेखाजोखा को सरोकारवालाहरूलाई तालिम दिने (गृह मन्त्रालय, यु.एन., आदि संस्थाबाट प्रशिक्षकहरु आमन्त्रण गरी)	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	वैशाख
५	MIRA तथ्यांक सङ्कलन र विश्लेषण सहित प्रतिवेदन तयार पार्न सर्म्पक व्यक्ति (Focal Person) तोक्ने ।	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	वैशाख
६	आधाररेखा (Baseline) सम्बन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन ▪ जोखिम क्षेत्रका महिला, बालबालिका, अपाङ्ग, अनाथ, गर्भवती महिला, वृद्धहरू, अशक्त, एकल महिला, HIV/AIDs लागेकाहरूको तथ्यांक सङ्कलन गरी स्थिति विश्लेषण गर्ने ▪ मनोसामाजिक कार्यकर्ताहरूको रेकर्ड अद्यावधिक गर्ने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	वैशाख देखि जेठ
७	सङ्टाभिमुख गाउँपालिका तथा नगरपालिकाहरूको सामाजिक नक्सा बनाउने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	माघ, फागुन

क.सं.	पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवारी	समयावधि
८	सङ्टाभिमुख गाउँपालिका तथा नगरपालिकामा प्रकोप व्यवस्थापन समितिसँग छलफल गरीपूर्व तयारी कार्ययोजना बानाउने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	माघ, फागुन
९	मानवीय सहयोगमा महिलाहरूको लागि बस्ने, नुहाउने, चर्पी र लुगा धुने प्रयाप्त ठाँउ र छुट्टा छुट्टै राख्ने । आश्रय र ध्ब्क्ज क्षेत्रसंग छलफल गरीव्यवस्था गर्न निर्णय गर्ने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	जेठ
१०	किशोरी तथा महिलाहरूको महिनावारीको समयमा सुरक्षित राख्न आवश्यक सामाग्रीहरूको व्यवस्था मिलाउने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	जेठ
११	अपाँगता भएका व्यक्तिहरूको लगत अनुसार आवश्यक सर सामाग्रीहरूको व्यवस्थापन गर्ने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	जेठ
१२	आमा समूह, क्लब, गाँउ स्तरका समूहलाई घरेलु हिंसाबारे जानकारी तथा संगठित बनाई घरेलु हिंसा विरुद्ध आवाज उठाउने । घरेलु हिंसा विरुद्ध सचेतनना जगाउने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	जेठ
१३	बाल क्लबहरू स्थापना गरी उनीहरूको क्षमता विकास गर्ने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	जेठ
१४	बालअधिकार संरक्षण सम्बन्धमा सरोकारवालाहरूलाई अभिमुखीकरण गर्ने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	भाद्र आश्विन
१५	जेष्ठ नागरिक तथा जोखिममा पर्नसक्ने समूहलाई पूर्व जानकारी एवं अभिमुखीकरण गर्ने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	भाद्र आश्विन
१६	वृद्ध/वृद्धा बालबालिका, अपाङ्ग, गर्भवती , सुत्केरी दलित जनजाति, पिछडा वर्गहरूलाई विशेष प्राथमिकता दिई समावेश गर्ने र अनुगमन मूल्याङ्कन गर्ने ।	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	नियमित

५ पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी योजना (पूर्वानूमान सम्भव हुने प्रकोपहरुको लागि)

यस वर्षको मौसमको सारांस

जल तथा मौसम विज्ञान विभागले आगामी मनसुन सिजन (जेठ १८ देखि असोज १४ सम्मको चार महिनाको मनसुन ॠतुमा) देशका अधिकाशं स्थानहरुमा सरदर भन्दा बढी वर्षा हुने सम्भावना रहको छ । अधिकतम तापक्रम र न्युनत्तम तापक्रम देशका अधिकाशं स्थानहरुमा सरदर भन्दा बढी हुने सम्भावना पूर्वानुमान विभागको प्रक्षेपण रहेको छ ।

५.१ बर्षाको आँकलन :

यस मनसुन ॠतुमा देशका अधिकाशं स्थानहरुमा सरदर भन्दा बढी बर्षा हुने सम्भावना रहेको छ । कर्णाली प्रदेशको पूर्वि भू-भाग, लुम्बिनि प्रदेशको उत्तरी भू-भाग र **गण्डकी प्रदेशको अधिकांश भू-भागमा सरदर भन्दा बढी वर्षा हुने सम्भावना ५५% देखी ६५% सम्म रहको छ** भने सुदुरपश्चिम

प्रदेशको दक्षिणी भू-भाग, लुम्बिनि प्रदेशको पश्चिमी भू-भाग, गण्डकी प्रदेशको उत्तर-पूर्वि भू-भाग, बागमती र कोशी प्रदेशको उत्तरी भू-भागमा सरदर भन्दा बढी वर्षा हुने सम्भावना ४५% देखी ५५% रहको छ । त्यसै गरी मधेस प्रदेशका पूर्वि तथा दक्षिणी भू-भागमा सरदर वर्षा हुने सम्भावना ३५% देखि ४५% रहेको छ । भने देशका बाँकी भू-भागमा सरदर भन्दा बढी वर्षा हुने सम्भावना ३५% देखि ४५% रहेको छ ।

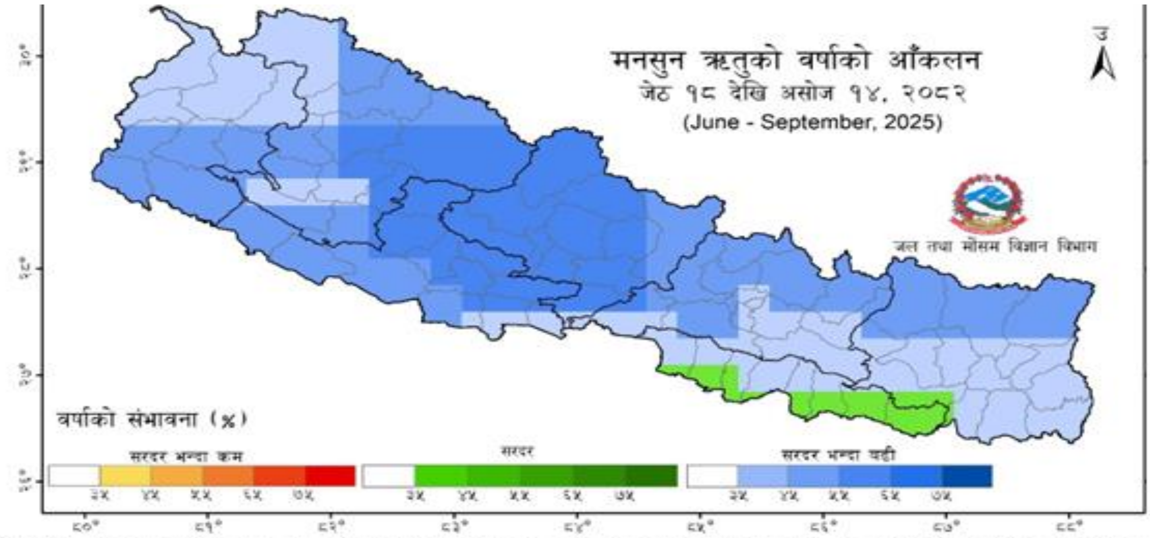

चित्र १: २०८२ को मनसुन ऋतुको वर्षा (सरदर भन्दा कम वा सरदर वा सरदर भन्दा बढी) को सर्वाधिक सम्भावना (highest probability) (%)

५.२ अधिकतम तापक्रमको आँकलन :

अधिकत्तम तापक्रम देशभर सरदर भन्दा बढी हुने सम्भावना रहेको छ । सुदुरपश्चिम प्रदेशको उत्तर-पूर्वि भू-भाग, कर्णाली प्रदेशको उत्तरी भू-भाग, लुम्बिनी प्रदेशको उत्तरी भू-भाग, **गण्डकी प्रदेशको पश्चिमी भू-भाग**, मधेस प्रदेशको पश्चिमी भू-भाग र बागमती प्रदेशको मध्य भू-भागमा सरदर भन्दा बढी अधिकतम तापक्रम रहने सम्भावना ५५% देखी ६५% रहको छ । त्यसै गरी मधेस प्रदेशका पूर्वि भू-भाग र **गण्डकी प्रदेशको मध्य भू-भागमा** सरदर भन्दा बढी रहने सम्भावना ३५% देखि ४५% रहेको छ र देशका बाँकी भू-भागमा अधिकत्तम तापक्रम सरदर भन्दा बढी हुने सम्भावना ४५% देखि ५५% रहेको छ ।

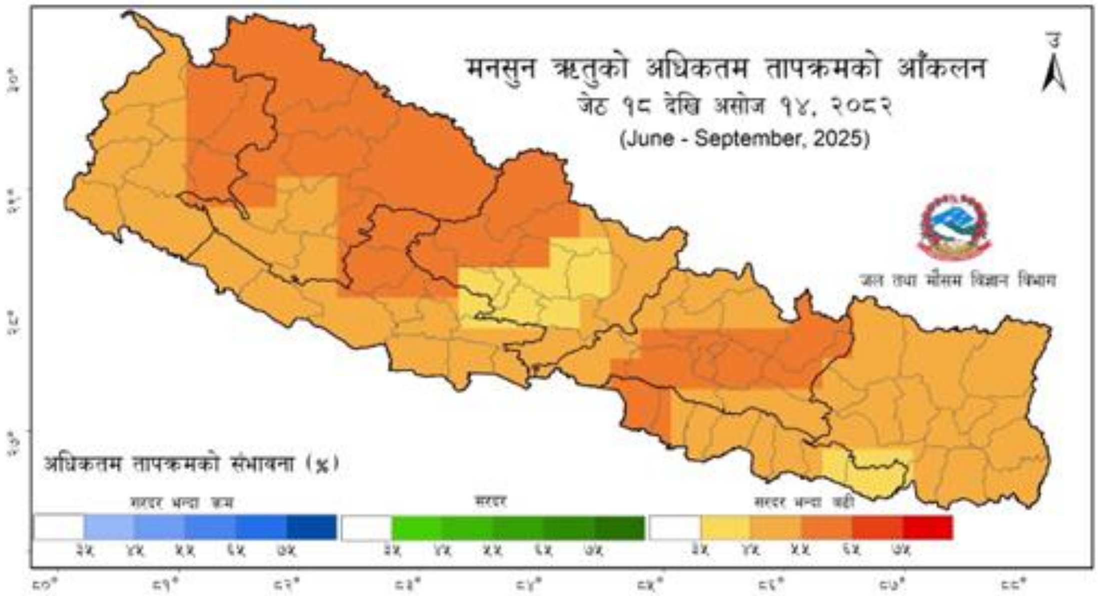

चित्र २: २०८२ को मनसुन ऋतुको अधिकतम तापक्रम (सरदर भन्दा कम वा सरदर वा सरदर भन्दा बढी) को सर्वाधिक सम्भावना (highest probability) (%)

५.३ न्यूनतम तापक्रमको आँकलन :

न्यूनतम तापक्रम देशशर सरदर भन्दा बढी हुने सम्भावना रहेको छ । कर्णाली र बागमती प्रदेशको अधिकांश भू-भाग, लुम्बिनि प्रदेशको मध्य भू-भाग, मधेस प्रदेशको पश्चिमी भू-भाग र कोशी प्रदेशको तराई भू-भागमा न्यूनतम तापक्रम सरदर भन्दा बढी हुने संभावना ५५% देखी ६५% सम्म रहको छ । त्यसैगरी सुदुरपश्चिम प्रदेशको दक्षिण-पश्चिम भू-भाग, **गण्डकी प्रदेशको उत्तर-पूर्वि भू-भाग** र कोशी प्रदेशको उत्तरी भू-भागमा न्यूनतम तापक्रम सरदर भन्दा बढी हुने सम्भावना ५५% देखी ६५% रहको छ । त्यसैगरी सुदुरपश्चिम प्रदेशको दक्षिणीपश्चिम भू-भाग, **गण्डकी प्रदेशको उत्तर-पूर्वि भू-भाग** र कोशी प्रदेशको उत्तरी भू-भागमा न्यूनतम तापक्रम सरदर भन्दा बढी हुने सम्भावना ३५% देखि ४५% रहेको छ भने देशका बाँकी भू-भागमा न्यूनतम तापक्रम सरदर भन्दा बढी हुने सम्भावना ४५% देखि ५५% रहेको छ ।

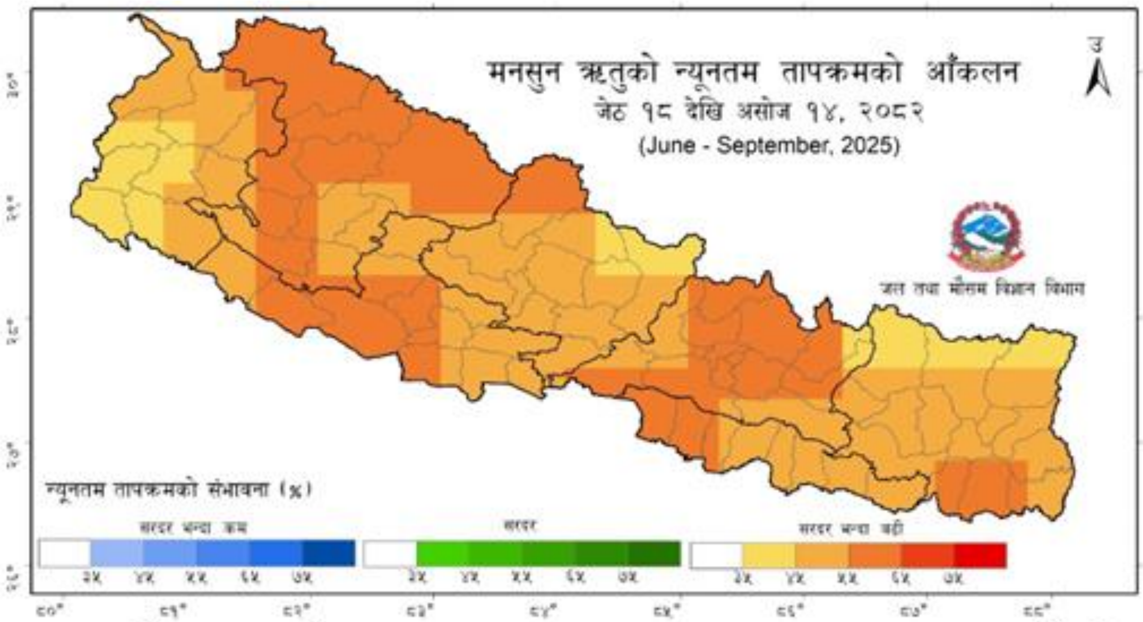

चित्र ३: २०८२ को मनसुन ऋतुको न्यूनतम तापक्रम (सरदर भन्दा कम वा सरदर वा सरदर भन्दा बढी) को सर्वाधिक सम्भावना (highest probability) (%)

(स्रोत:–जल तथा मौसम विज्ञान विभागले मिति २०८२।०२।०७ मा प्रकाशित आगामी मनसुन ऋतु (२०८२ जेठ १८ देखी असोज १४) को जलवायुको आँकलन गरी सार्वजनिक गरेको आँकलन प्रतिवेदन)

५.४ मनसुनजन्य विपद्को जोखिम आंकलन

यस वर्षको मनसुन अबधिमा गण्डकी प्रदेशको हिमाली तथा पहाडी क्षेत्रमा सामान्य भन्दा बढी वर्ष हुने सम्भावना उच्च रहको प्रक्षेपण देखिन्छ । उच्च तापक्रमको समेत प्रक्षेपण रहेको हुँदा हिउँ पर्ने क्षेत्रमा पानी पर्ने र त्यसले खहरे बाढी, डुबान, पहिरो तथा भारी वर्ष जस्ता विपद्को प्रवल सम्भावना रहेको हुँदा जिउज्यानको सुरक्षार्थ सम्बन्धित निकायहरुले समयमा नै पूर्वतयारीका उचित उपायहरु अवलम्बन गर्नुपर्ने देखिन्छ । अनुमानित मनसुनजन्य विपद्वाट प्रभावित हुने केसलोड *(स्रोत: मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य राष्ट्रिय कार्ययोजना २०८२)*

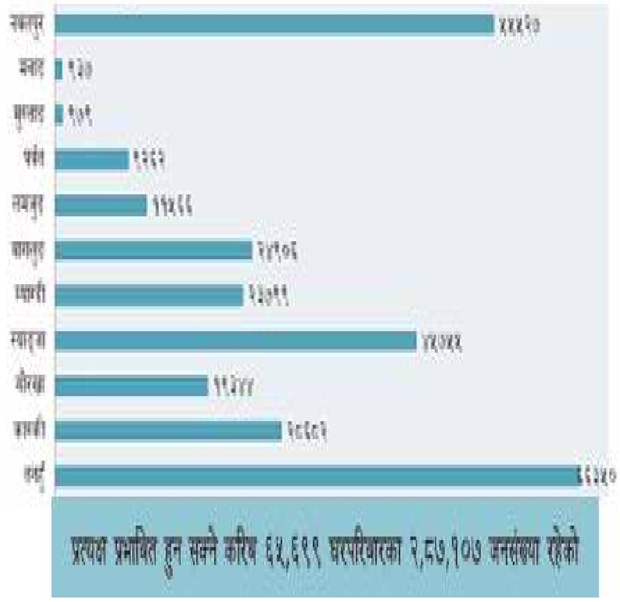

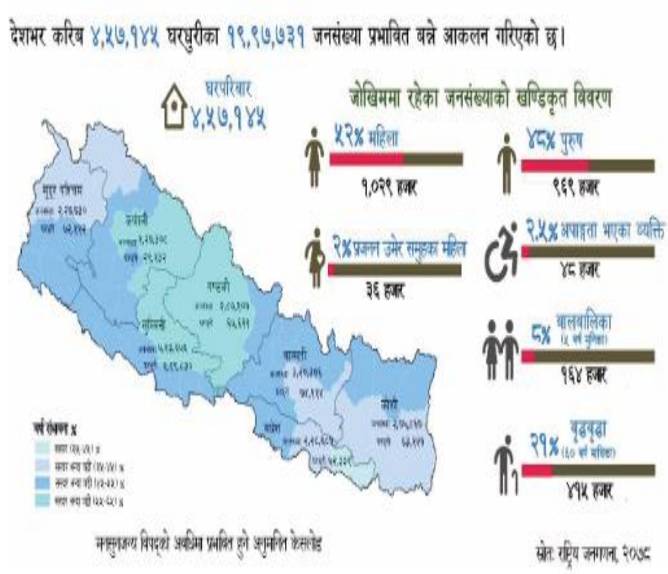

पूर्वानूमानीत विपद्का लागि तयार गरी अनुमोदित मनसुन पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्ययोजना २०८२ अनुसार कार्यान्वयन गरिनेछ ।

६. आपत्कालीन विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

६.१ समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन क्षेत्र :

विपद्को समयमा वा विपद्को कारणबाट हुनसक्ने सम्भावित मानवीय असरहरुमा मूख्य रुपमा तपसिल अनुसार रहने अनुमान गरिएको छ ।

१. परिवहन र पहुँचमा कठिनाई,
२. प्रकोप प्रभावितको प्रारम्भिक विवरण प्राप्तिमा कठिनाई,
३. स्रोतको पहिचान र व्यवस्थापनको समस्या,
४. संस्थागत समन्वयको अभाव,
५. सही तथ्याङ्क सङ्कलनमा कठिनाई,
६. राहत वितरणमा समस्या (जनशक्ति खर्च, ढुवानी खर्च र व्यवस्थापन खर्च)
७. राजनीतिक दलहरूको सहभागितामा समस्या ।

उल्लेखित परिस्थितिको सामना गर्नको लागि समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन क्षेत्रले नेतृत्वदायी भूमिका निर्वह गर्नेछ ।

क्षेत्रगत योजनाको उद्देश्य :

सूचना संकलन एवं भण्डारका लागि उचित ढाँचा सहितको ठोस संयन्त्र स्थापना गर्ने, सूचना प्रवाहका वैकल्पिक उपायहरू पहिचान गर्ने तथा सूचनाहरूलाई बिश्लेषण गरी सम्बन्धित क्षेत्रहरूमा उपलब्ध गराई प्रभावकारी पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य प्रणाली सुनिश्चित गर्ने ।

योजनाको समष्टिगत उद्देश्य :

- जिल्ला, गाउँपालिका तथा नगरपालिका तहमा सूचना तथा समन्वय समिति गठन गर्ने,
- विपदको स्तर मूल्यांकन गरी तीन देखी पाँच दिनभित्र बहुविषयगत प्रारम्भिक द्रूत लेखाजोखा ९:गतिष(ऋगिकतभच क्ष्लष्तष्बी च्बउष्म ब्ककभककक्ष्भलतर:क्ष्च्ब यच क्ष्लष्तष्बी च्बउष्म ब्ककभककक्ष्भलतरक्ष्च्ब० गरी क्षति र प्रभावितहरूको विवरण तयार गर्ने ।
- सूचना प्रवाहको वैकल्पिक उपायहरू पहिचान गरी सूचना प्रवाह सुनिश्चित गर्ने,
- प्राप्त सूचनालाई बिश्लेषण गरी सम्बन्धित क्षेत्रहरूलाई उपलब्ध गराउने,
- विपद्को समयमा २४ घण्टा भित्र समन्वय बैठक बस्ने,

- नियमित रूपमा अनुगमन गरी क्षेत्रहरूलाई पृष्ठपोषण गर्ने,
- आवश्यकतानुसार क्षेत्रीय र केन्द्रीय निकायमा संप्रेषण गर्ने ।

६.१.१ प्रतिकार्य सम्बन्धी योजना (आपत्कालीन् परिस्थितिको अवधिमा)

क्र. सं	प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समयावधी
१	जिल्ला विपद व्यवस्थापन समितिको समन्वय बैठक आयोजना गर्ने • सूचना सङ्कलन र परिस्थितिको अद्यावधिक गर्ने • सबै क्षेत्रगत कार्यसमूह (Cluster) लाई सक्रिय पार्ने • कार्य बिभाजन गरी सबै क्षेत्रगत कार्यसमूह (Cluster) लाई जिम्मेवारी सुम्पने	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	क) विपद् सुरु हुनासाथ, ख) पहिलो हप्ता १ दिन बिराएर, ग) दोस्रो हप्ता हप्तामा १ पटक
२	बहुविषयगत प्रारम्भिक द्रूत लेखाजोखा सञ्चालन • एकीकृत समूह गठन गरी बहुविषयगत प्रारम्भिक द्रूत लेखाजोखा सन्चालन गरी, विपदबाट भएको क्षतिको विवरण सङ्कलन गर्ने • पहिलो हप्तासम्म हरेक दिन सञ्चार माध्यमबाट समाचार प्रशारण गर्ने	जि.वि.व्य.स.	३ देखि ५ दिन भित्र
२.१	सङ्कलित तथ्याङ्क विश्लेषण र सम्प्रेषण गर्ने	जि. स. स.	७ औं दिन भित्र
२.२	प्रतिवेदनका आधारमा कार्ययोजना तयार गरी कार्यन्वयन गर्ने	जि.वि.व्य.स.	७ औं दिन भित्र
२.३	विषयगत समितिका सबै सदस्य तथा अन्य सरोकारहरूलाई निष्कर्ष उपलब्ध गराउने	जि.वि.व्य.स.	७ औं दिन भित्र
३	विपद प्रभावित क्षेत्रमा तत्काल खोजतलास तथा उद्धार र राहत कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	जि.वि.व्य.स.	२४ घण्टा भित्र
४	जिल्लामा उपलब्ध उद्धार सेवा, क्षमता, उद्धार सामाग्रीको समिक्षा गर्ने	जि.वि.व्य.स.	२४ घण्टा भित्र
५	स्रोतहरूको परिचालन गर्न क्षेत्रगत आपतकालीन योजनाको समिक्षा गर्ने	जि.वि.व्य.स., क्षेत्रगत अगुवाहरू	१ हप्ताभित्र
६	जिल्लाको स्रोत पहिचान र परिचालन गरी नपुग स्रोतको लागि केन्द्रीय निकायमा माग गर्ने	जि.वि.व्य.स.को निर्णयानुसार प्रमुख जिल्ला अधिकारी	आवश्यकताअनुसार
७	क्षेत्रगत कार्यसमूहका कार्य प्रगतिको विवरण सङ्कलन तथा समिक्षा गर्ने	जिल्ला समन्वय समिति	७-७ दिनमा
८	राहत वितरणलाई निर्विवाद बनाउन राजनीतिक दलहरूको अनिवार्य सहभागिता	राजनैतिक दल (सहजिकरण)	ानियमित

क्र. सं	प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समयावधी
	गराई सहयोग उपलब्ध गराउने		
९	विपद्बाट विस्थापितहरूलाई परिचयपत्र वितरण गर्ने	जि.वि.व्य.स. (स्थानीय तहको सहयोगमा)	आवश्यकता अनुसार
१०	विपद् व्यवस्थापनको लागि लाग्ने प्रशासनिक खर्चको व्यवस्था गर्ने	संघिय सरकार, प्रदेश सरकार, स्थानीय सरकार	आवश्यकता अनुसार
११	जिल्ला समन्वय समितिको सूचना केन्द्रलाई जि.वि.व्य.स., को सूचना केन्द्रको रूपमा समेत स्थापित गराउने	जिल्ला समन्वय समिति	नियमित
१२	मानवीय सहयोगको अनुगमन गर्ने, सुधारका लागि पृष्ठपोषण लिने दिने, प्रतिवेदन तयार गरी सम्बन्धित सरोकारवालाहरूलाई वितरण गर्ने	जि.वि.व्य.स.	नियमित रूपमा

६.२ खोज र उद्धार क्षेत्र

विपद्बाट हुनसक्ने सम्भावित मानवीय असर जस्तैः भवनहरू क्षति भई व्यक्तिको अवस्था पत्ता नलाग्नु, बस्ती डुबान वा भवनहरु भत्किएर प्रभावित हुनु, विपद् प्रभावित माथि हिंसा र अन्य अपराधिक गतिविधिहरू बढनु,जोखिमपूर्ण अवस्थाका महिला, बालबालिका तथा असहाय वर्गको स्थिति अझै दुःखदायी अवस्था आउन सक्दछ । त्यस्तो परिस्थितिमा खोज, उद्धार काम यस विषयगत क्षेत्रबाट सम्पनन गरिनेछ ।

मुख्य उद्देश्य :

विपद प्रभावित व्यक्तिहरूलाई शीघ्रातिशीघ्र उद्धार गरी सहज तरिकाले सुरक्षित स्थानसम्म पुऱ्याउनु ।

६.२.१ आपत्कालीन प्रतिकार्य सम्बन्धी योजना (विपदको अवधिमा)

क्र.सं.	प्रतिकार्यसम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिले सम्म
१	समन्वय र व्यवस्थापन (बस्ती डुबान र घरहरू भत्केको खबर प्राप्त हुनासाथ)	स्थानीय तह, सुरक्षा निकायहरु	तत्काल
२	खोज तथा उद्धार क्षेत्रको समन्वय बैठक आयोजना गर्ने	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	तत्काल
३	घटनास्थलतर्फ खोजतलास तथा उद्धार टोली परिचालन गर्ने	सुरक्षा निकाय	तत्काल
४	अपरेसन सेन्टरको स्थापना गर्ने	जि.प्रशा.कार्यालय,	तत्काल
५	सम्बन्धित क्षेत्रको सुरक्षा गर्ने	सुरक्षा निकाय	तत्काल
६	प्रभावित स्थलको पहिचान र प्राथमिकता निर्धारण गर्ने	स्थानीय तह, सुरक्षा निकाय	तत्काल
७	सुरक्षित स्थानको पहिचान र उद्धारको प्रक्रिया जारी राख्ने	सुरक्षा निकाय	तत्काल
८	अन्य सरोकारवाला निकायसँग समन्वय गर्ने	जि.प्रशा.कार्यालय	तत्काल

क्र.सं.	प्रतिकार्यसम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिले सम्म
९	खोज तथा उद्धार कार्य गर्ने	सुरक्षा निकाय	तत्काल
१०	डुबेका तथा भत्केका घरहरूको पहिचान गर्ने	स्थानीय तह, सुरक्षा निकायहरु	तत्काल
११	स्थानीय बासिन्दासँग समन्वय गरी खोजी कार्य गर्ने	स्थानीय तह, सुरक्षा निकायहरु	तत्काल
१२	अशक्त अवस्थामा फेला परेका व्यक्तिहरूको उद्धारलाई प्राथमिकता दिने	सुरक्षा निकाय	तत्काल
१३	बहुमुल्य समानको उद्धार र सुरक्षा गर्ने	सुरक्षा निकाय	तत्काल
१४	हराएका व्यक्तिहरूको खोजतलास गर्ने	स्थानीय तह, सुरक्षा निकायहरु	तत्काल
१५	डुबान कम गर्ने उपाय अवलम्बन गर्ने	स्थानीय तह, विषयगत कार्यालय	तत्काल
१६	प्रभावित स्थलका पीडितप्रति हिंसा र अपराधिक घटना नियन्त्रण	सुरक्षा निकाय	तत्काल
१७	प्रभावित स्थलका जिम्मेवार व्यक्तिसँग समन्वय गर्ने	जि.प्रशा.कार्यालय	तत्काल
१८	घटना स्थलमा प्रवेश गर्ने र बाहिर जाने बाटो नियन्त्रण गर्ने	सुरक्षा निकाय	तत्काल
१९	शंकास्पद व्यक्तिसँग सोधपुछ गर्ने	नेपाल प्रहरी	तत्काल
२०	व्यक्ति पक्राउ/सामान बरामद गर्ने	नेपाल प्रहरी	तत्काल
२१	कानुनी कारवाही र उपचार सुनिश्चित गर्ने ।	**नेपाल प्रहरी**	तत्काल
२२	महत्वपूर्ण आवश्यक स्रोत/साधनको उपलब्धता यकिन गर्ने	जि.वि.व्य.स.	आवश्यकता अनुसार
२३	पानीमा डुबेका, घाइते भएका, अशक्त अवस्थामा फेला परेका आदिलाई संयुक्त स्वास्थ्य टोली (स्वास्थ्य कार्यालय, रेडक्रस, सुरक्षा निकाय र अन्य) परिचालन गरी प्राथमिक उपचार गराउने	संयुक्त स्वास्थ्य टोली	निरन्तर
२४	राहत सामग्री वितरण कार्यमा अन्य क्षेत्रसँग समन्वय गरी आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराउने	सुरक्षा निकाय र अन्य गैसस	निरन्तर
२५	कार्यक्रमको अनुगमन गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने र सम्बन्धित निकायहरूमा पेश गरी जानकारी गराउने	सुरक्षा निकाय र अन्य गैसस	हप्तामा १ पटक
२६	अभिलेख तयार गर्ने		
	क. उद्धार गरिएका व्यक्ति /अवस्था	सुरक्षा निकाय	नियमित
	ख. बस्तीको डुबानको स्थिति	सुरक्षा निकाय	नियमित
	ग. बेपत्ता /मृत्यु भएको विवरण	सुरक्षा निकाय	नियमित
	घ चौपायाको अवस्था	सुरक्षा निकाय	नियमित
	ङ. सम्पत्ति नोक्सानको विवरण	सुरक्षा निकाय	नियमित

६.३ कृषि तथा खाद्य व्यवस्थापन क्षेत्र

विपद्को समयमा परिवारको खाद्य आपूर्तिमा कमी, खाद्यान्नमा घट्दो पहुँच, विस्थापितहरुमा खाद्यान्नको अस्थायी रूपमा गम्भीर खाद्य असुरक्षा, जीविकोपार्जनमा क्षति, बाली तथा पशुधनको नोक्सान, सामना गर्ने रणनीति (coping strategy) मा बाधाका कारणहरूले गर्दा मध्यम अवधिको तीव्र खाद्य असुरक्षा आउन सक्दछ । त्यस किसिमको परिस्थितिमा खाद्य व्यवस्थापन क्षेत्रले नेतृत्व गरीआवश्यक आधारभूत मापदण्डको आधारमा व्यवस्थापनको काम गर्नेछ ।

समष्टिगत उद्देश्य :

- प्रभावित व्यक्तिहरूका लागि समयमा नै खाद्यान्नको उपलब्धता तथा खाद्यान्नमा पहुँच सुनिश्चित गराएर जीवन बचाउने एवं जीवनलाई निरन्तरता प्रदान गर्ने ।

विशिष्ट उद्देश्य :

- जीवन रक्षासम्बन्धी रणनीतिहरू (survival strategies) का लागि आवश्यकताको पूर्ति गर्नका निमित्त खाद्य सम्बन्धी पर्याप्त स्रोतहरू उपलब्ध गराउने । जीवन रक्षासम्बन्धी रणनीतिहरूको फलस्वरूप मानव मर्यादा, पारिवारिक अस्तित्व, जीविकोपार्जनको सुरक्षा तथा वातावरणमा दीर्घकालीन रुपमा पर्ने नकारात्मक असरलाई कम गर्न ।
- पारिवारिक स्रोतहरूलाई पुनर्लाभ (recovery) तथा दीर्घकालीन विकासमा लगानी गर्नका लागि सक्षम बनाउन मानिसहरूलाई अल्पकालीन रूपमा अम्दानीको स्थानान्तरण अथवा प्रतिस्थापन गर्ने अवसर प्रदान गर्न ।

मानवीय सहयोगको मापदण्ड :

- प्रभावित व्यक्तिहरूको पहुँच निम्न वस्तुमा हुनेछ :
  - (१) प्रति व्यक्ति प्रतिदिन न्यूनतम २,१०० क्यालोरी प्राप्तहुने गरी सामान्य खाद्यान्नको रासन प्याकेज ।
  - (२) प्रभावित मानिसहरूका लागि हाल विद्यमान तथा उपलब्ध भएका र पहुँच योग्य खाद्यपदार्थमा परिपूरक (complementary) को रूपमा एक अथवा दुई खाद्य पदार्थहरु पूरक रासनको रूपमा उपलब्ध गराउने ।
  - (३) निश्चित समूहका व्यक्तिहरूका (साना बालबालिका, एच्.आई.भी भएका व्यक्ति, कुपोषित व्यक्तिहरू आदि) आवश्यकतालाई पूरा गर्नका लागि सामान्य रासनका अतिरिक्त परिपूरक रासनको व्यवस्था ।
- मापदण्ड बमोजिमको किट सिफारिश ।
- चामल–प्रति दिन प्रति व्यक्ति ४०० ग्राम, दाल–प्रति दिन प्रति व्यक्ति ६० ग्राम
- वनस्पति तेल–प्रति दिन प्रति व्यक्ति ३० मि.लि., नुन–प्रति दिन प्रति व्यक्ति ४ ग्राम
- स्थानीय परिस्थिति बमोजिम खाद्यान्न वितरणको आकार निर्धारित गरिनु पर्दछ, तर पनि शुरुमा घरायसी स्तरमा गरिने वितरण र अन्तिम लेखाजोखाबाट प्राप्त तथ्याङ्कको आधारमा व्यक्तिका आधारमा वितरण गरिनुपर्दछ ।

६.३.१ आपतकालीन प्रतिकार्यसम्बन्धी योजना विपदको अवधिमा

क्र.सं.	प्रतिकार्यसम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समय अवधि
१	खाद्य क्षेत्रको समन्वय बैठकको आयोजना • जानकारी सङ्कलन गर्न • परिस्थिति विश्लेषण गर्न	खाद्य क्षेत्र प्रमुख र खाद्य क्षेत्र	विपद् आए पछि तुरुन्तै, पहिलो हप्तासम्म १ दिन बिराएर, दोस्रो हप्ताबाट हप्तामा

			१ पटक
२	अन्य क्षेत्रसँग समन्वय गर्ने	खाद्य क्षेत्र	निरन्तर
३	विपदबाट प्रभावित क्षेत्रको निरीक्षण गर्ने	खाद्य क्षेत्र	पहिलो दिन
४	अन्य क्षेत्रसँग समन्वय गरी बहुक्षेत्रगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (MIRA) सञ्चालन गर्ने	खाद्य क्षेत्र	विपद आएको ३ देखि ५ दिन भित्र
४.१	बहुक्षेत्रगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखाको विश्लेषण गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने र सरोकारवाला सबैलाई उपलब्ध गराउने	खाद्य क्षेत्र	७ दिनभित्र
५	तयारी खाना वितरणका लागि कार्ययोजना तयारी बैठकको आयोजना गर्ने	खाद्य क्षेत्र	२४ घण्टाभित्र
६	विपदबाट विस्थापितहरूको लागि रासन कार्डको वितरण गर्ने	खाद्य क्षेत्र	७ दिनभित्र
७	विपदबाट विस्थापितहरूको लागि पहिलो ७ दिनसम्मको लागि तयारी खाना वितरण गर्ने (चाउचाउ, चिउरा, भुजा, बिस्कुट, भेली, नुन)	खाद्य विषयगत समिति, जि.वि.व्य.स. खोज तथा उद्धार समिति, रेडक्रस	पहिलो दिनदेखि ७ दिनसम्म
८	आवश्यक पर्ने खाद्य सामाग्रीको व्यवस्था र भण्डारण गर्ने	खाद्य क्षेत्र	७ दिनभित्र
९	वितरण केन्द्रको पहिचान गरीनिर्धारण गर्ने	खाद्य क्षेत्र	७ दिनभित्र
१०	खाद्य सामाग्रीको वितरणको लागि सूचना प्रवाह गर्ने	खाद्य क्षेत्र	७ दिनभित्र
११	मापदण्डमा उल्लेख भए अनुसार, खाद्य सामाग्री वितरण गर्ने (चामल, दाल, तेल, नुन, मसला)	खाद्य क्षेत्र, जि.वि.व्य.स., खोज तथा उद्धार समूह ,रेडक्रस	८ औं दिनदेखि ३० दिनसम्म
१२	खाद्य सामाग्री उपलब्ध गराउन भएका प्रयासहरूको बारेमा जिदैप्रउसलाई जानकारी दिने	खाद्य क्षेत्र	हरेक १ हप्तामा
१३	आवश्यकता, उपलब्धता तथा रिक्तताको यथार्थ विवरण संकलन गरी सबैलाई प्रतिवेदनका माध्यमबाट सूचित गर्ने	खाद्य क्षेत्र	नियमित
१४	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रसँग समन्वय गरी ६ महिना देखी ५ वर्ष मुनिका बालबालिका, बृद्ध बृद्धा, गर्भवती र सुत्केरी महिलालाई पौष्टिक आहार वितरण गर्ने	खाद्य क्षेत्र, स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	आवश्यकता अनुसार, नियमित
१५	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन चेक लिस्ट तयार गर्ने, अनुगमन गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने	खाद्य क्षेत्र	हप्तामा १ पटक
१६	जानकारीका लागि जिल्ला विपद व्यवस्थापन समितिमा अनुगमन प्रतिवेदन पेश गर्ने	खाद्य क्षेत्र प्रमुख	प्रत्येक हप्ता

६.४ आपतकालीन आवास तथा गैर खाद्य सामाग्री व्यवस्थापन क्षेत्र

यस विपद् पूर्व तयारी आँकलन गर्दा विपद्बाट हुनसक्ने सम्भावित मानवीय असर तपसिल अनुसार आँकलन गरिएको छ । विस्थापित परिवारलाई कम्तिमा १ महिनाको लागि आवास तथा गैर खाद्य सामाग्रीको व्यवस्था गर्नुपर्ने,

- सार्वजनिक पूर्वाधारको क्षति (सडक, पुल, विद्युत् आपूर्ति, सञ्चार),
- आवासको अस्थायी क्षति तथा मुख्य रूपमा केटाकेटी, महिला, वृद्ध-वृद्धा र विभिन्न किसिमले असहाय मानिस (अपाङ्ग) हरूको विस्थापन सहित व्यक्तिगत सामानहरूको क्षति,
- विद्यालयका कक्षा कोठा, पुलिस चौकी तथा स्वास्थ्य केन्द्रहरू जस्ता उपलब्ध सार्वजनिक संस्थाहरू माथि दबाब,
- सामुदायिक संस्थागत स्थानहरूमा अस्थायी आवासको उपयोग गर्दा सामुदायिक स्वास्थ्यसम्बन्धी व्यवहारमा देखिने चुनौतीहरू ।

उल्लेखीत आँकलन गरिएकको व्यवस्थापनको लागि नेपाल रेडक्रस सोसइटीले अन्य सरोकारवाला हरुसंगको समन्वमा नेतृत्व गर्नेछ ।

समष्टिगत उद्देश्य :

- **आवासः** सुरक्षित तथा न्यूनतम मानवीयस्तरको बस्ने ठाउँको प्राप्तिका लागि भौतिक एवं प्राथमिक सामाजिक आवश्यकताहरूमा व्यक्ति तथा परिवारहरूको पहुँच सुनिश्चित गर्ने । यथासम्भव यस प्रक्रियामा बढीभन्दा बढी आत्मनिर्भरता तथा आफैँ व्यवस्थापन (Self-Management) प्रक्रिया अपनाउन जोड दिईनेछ,
- **शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापनः** प्राकृतिक विपद्का कारणले घरवारविहीन बनेका मानिसहरूका निमित्त स्थायी समाधानको खोजीका लागि प्रयत्न गर्नुका साथै विस्थापित व्यक्तिहरूलाई मानव अधिकारको उपभोग गर्न सक्षम पार्नका निमित्त जीवनस्तर उठाई शिविरहरूमा जीवनस्तरमा सुधार ल्याउने ।

विशिष्ट उद्देश्य :

- जलवायुका प्रतिकूल असरहरूबाट संरक्षण प्रदान गर्नका लागि मानिसहरूका लागि छाना भएका पर्याप्त ठाउँ उपलब्ध गराउने,
- जल-वायुबाट संरक्षण प्रदान गर्नका लागि र तिनको मर्यादा, सुरक्षा तथा कल्याण सुनिश्चित गर्नका लागि प्रभावित व्यक्तिहरूसँग पर्याप्त कम्बल एवं लुगा उपलब्ध गराउने,
- घरायसी भाँडा-कुँडा तथा व्यक्तिगत स्वास्थ्यका लागि आवश्यक सामाग्रीहरु जस्तै साबुन आदिको व्यवस्था गरी मानवीय मर्यादा तथा कल्याणका लागि न्यूनतम औजारहरूमा पीडित परिवारहरूको पहुँच पुर्याउने ।

६.४.१ आपतकालीन प्रतिकार्य सम्बन्धी योजना (आपतकालीन परिस्थितिको अवधिमा)

क्र. सं.	प्रतिकार्यसम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समयअवधि
१	आपत्कालीन विषयगत समितिको समन्वय बैठक • जानकारीको सङ्कलन • परिस्थितिको विश्लेषण	पूर्वाधार विकास डिभिजन कार्यालयको नेतृत्वमा सम्बन्धित सबै सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाहरु	तत्काल, विपद् आएको २ घण्टा भित्र, पहिलो ७ दिनसम्म १ दिन बिराएर, दोस्रो हप्ताबाट हप्तामा १ पटक
२	कार्यदललाई परिस्थिति विश्लेषणका लागि प्रभावित क्षेत्रमा पठाउने	विषयगत प्रमुख	४ घण्टाभित्र
२.१	अवस्था विश्लेषण गरी ल्याएको	विषयगत प्रमुख, सम्बन्धित	१२ घण्टाभित्र

क्र.सं.	प्रतिकार्यसम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समयअवधि
	प्रतिवेदन अनुसार तत्काल बैठक बस्ने र कार्ययोजना बनाउने	विषयका सदस्यहरू	
३	विस्थापितहरूलाई पूर्व निर्धारित स्थानमा बासको व्यवस्था मिलाउने, आश्रयस्थल (Shelter) निर्माणको लागि सामाग्रीको व्यवस्था गर्ने	विषयगत प्रमुख, स्थानीय कार्यकर्ता, कार्यदल	१२ घण्टाभित्र
४	बाँकी विस्थापितहरूलाई सुरक्षित स्थानमा त्रिपालको व्यवस्था गरी अस्थायी बसोवास गराउने	क्षेत्र प्रमुख, स्थानीय कार्यकर्ता, कार्यदल	१२ घण्टाभित्र
५	गैरखाद्य सामाग्री तत्काल,विपद प्रभावित क्षेत्रमा पठाउने र वितरण गर्ने (वितरण गर्दा परिवार सङ्ख्या, लिङ्ग र उमेरका आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी लक्षित वर्गलाई विशेष ध्यान दिने)	जि.वि.व्य.स., क्षेत्र प्रमुख, रेडक्रस	१२ घण्टाभित्र
६	अन्य विषयगत समिति (खानेपानी, स्वास्थ्य, शिक्षा, सुरक्षा निकाय, सम्बन्धित INGOs, NGOs सँग समन्वय गरी मानवीय सेवा प्रदान गर्ने	सम्बन्धित क्षेत्रको प्रमुख र रेडक्रस	२४ घण्टाभित्र
७	अन्य क्षेत्रका टोलीहरूसँग मिली बहुक्षेत्रगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (MIRA) सञ्चालन गर्ने	सम्बन्धित क्षेत्रका सदस्यहरू	३ देखि ५ दिनभित्र
७.१	बहुक्षेत्रगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखाबाट आएको सूचनाको विश्लेषण गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने	सम्बन्धित क्षेत्रका सदस्यहरू	७ दिनभित्र
७.२	प्रतिवेदनलाई जि.वि.व्य.स.र अन्य क्षेत्रका प्रमुखहरूलाई उपलब्ध गराउने	सम्बन्धित क्षेत्रको प्रमुख	७ दिनभित्र
८	उद्धार गरिएका पीडितहरूलाई आवासस्थलमा बुझ्ने र दर्ता गर्ने	सम्बन्धित क्षेत्रका सदस्यहरू	आवश्यकता अनुसार, नियमित
९	परिस्थिति समीक्षा/मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने	कार्यदल	प्रत्येक हप्ता
१०	आवासको निरीक्षण र अनुगमन	कार्यदल	प्रत्येक हप्ता
११	विस्थापितहरूलाई पुनःस्थापना/पुनःनिर्माण कार्यका लागि आवश्यक सहयोग गर्ने	क्षेत्र प्रमुख, समुदाय, राजनैतिक कार्यकर्ता	१ महिनामा
१२	प्रतिवेदन तयार गरी छलफलका लागि वितरण गर्ने	क्षेत्र प्रमुख, कार्य दल	१ महिनापछि

६.५ खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र

विपद्बाट हुन खानेपानी तथा सरसफाई संग सम्वन्धित सार्वजनिक पूर्वाधारहरुको क्षतिहरुमा विपदको कारणबाट होचो स्थानमा रहेका क्षेत्रहरूमा सुरक्षित खानेपानीको मुहान अवरुद्ध हुने गरी इनारहरू दूषित हुने र डुब्ने, वातावरण दूषित हुने गरी शौचालयहरू भरिने, सुरक्षित पानीको अभाव तथा ढलबाट दूषित वातावरणले गर्दा झाडा तथा हैजा फैलिन जोखिम बढ्ने हुँदा त्यसबाट हुन सक्ने सम्भावित मानवीय असरलाई कम गर्न यस क्षेत्रले आवस्यक व्यवस्था गर्नेछ । यस क्षेत्रको नेतृत्व गर्ने निकायले सम्वन्धित स्थानीय निकायसँगको समन्वमा आपत्कालीन व्यवस्थापनका काम गर्नेछ ।

समष्टिगत उद्देश्य :

- प्रभावित परिवारहरुको जीवनयापन सुचारु गर्न अत्यावश्यक खानेपानी, स्वास्थ्य तथा सर-सफाइसँग सम्बन्धित न्यूनतम सेवाहरु सुनिश्चित गर्ने र यिनीहरुसँग सम्बन्धित रोगब्याधीहरू फैलन नदिन उपयुक्त रोकथामका उपाय समेत अपनाउने । साथै समाजमा रहेका जातीय समूहहरू बीच सद्भाव कायम हुने गरी आश्रयस्थलमा उपयुक्त व्यवस्थापन गर्नुपर्ने ।

विशिष्ट उद्देश्य :

- विस्थापित समुदायका लागि, खास गरी शिविरमा बस्ने मानिसहरूका लागि सुरक्षित खानेपानी, स्वास्थ्य शिक्षा तथा अस्थायी रूपमा सरसफाइ एवं नुहाउने सुविधाहरूमा पहुँच उपलब्ध छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने,
- विस्थापित मानिसहरूलाई आधारभूत स्वास्थ्यसम्बन्धी सामग्री उपलब्ध गराइएको छ र खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित व्यवहारिक प्रचलनहरूका बारेमा उचित रूपमा जानकारी उपलब्ध गराइएको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने,
- सम्पूर्ण उपकरण तथा सुविधा उपलब्ध गराइएका छन् र विस्थापित मानिसहरू बस्ने शिविरहरूमा सफा-सुग्घर (Cleanliness) कायम गर्न सचेतना बढाइएको र तिनको सशक्तीकरण गरिएको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने ।

६.५.१ आपतकालीन प्रतिकार्य सम्बन्धी योजना (विपद (आपतकालीन परिस्थिति) को अवधिमा)

क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिले सम्म
१	WASH क्षेत्रको समन्वय बैठकः सूचना सङ्कलन तथा परिस्थिति विश्लेषण कार्य तथा जिम्मेवारी बाँडफाड सहयोगी संस्थाको पहिचान Cluster सदस्यहरू बीच सम्झौता गर्ने Gap बिश्लेषण गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र स्थानीय तह	पहिलो विपद् आएको २४ घण्टा भित्र, दोस्रो पहिलो साता १ दिन बिराएर, तेस्रो : दोस्रो हप्तामा १ पटक
२	विपदबाट भएको क्षति बारे सूचना सङ्कलन गरी आवश्यकताको बिश्लेषण गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र स्थानीय तह	३ दिन भित्र
३	WASH Cluster सदस्यहरूले आआफ्नो माथिल्लो निकायमा न्वउ को जानकारी गराई प्रतिकार्यको लागि अनुरोध गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र स्थानीय तह	३ दिन भित्र
४	अन्य क्षेत्रका टोलीहरूसँग मिली बहुक्षेत्रगत द्रुत लेखाजोखा (MIRA) सञ्चालन गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र स्थानीय तह	३ दिन भित्र

क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिले सम्म
५	MIRA विश्लेषण गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र स्थानीय तह	५ दिन भित्र
६	खानेपानी शुद्धिकरणका सामान वितरण गर्ने १० र २० लिटरका बाल्टीन १/१ वटा १ लि.को जग १ पिउस (पहिलो १ हप्ता) वाटर गार्ड (१ हप्ता पछि)	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र स्थानीय तह	१ हप्ता भित्र
७	पानी शुद्धिकरण गर्ने तरिका सम्बन्धी अभिमुखीकरण गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र स्थानीय तह	१ हप्ता भित्र
८	विस्थापितहरूलाई प्रति परिवार एक सेट हाईजिन किट (हर्पिक, ब्रस, फिनेल, बाल्टिन, मग) उपलब्ध गराउने र अभिमुखीकरण गर्ने ।	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र स्थानीय तह	१० दिन भित्र
९	विस्थापितहरूको लागि WASH का सुविधाको निर्माण तथा मर्मत कार्य २० महिलाको लागि १ नयाँ शौचालय निर्माण ५० पुरुषको लागि १ नयाँ शौचालय निर्माण महिला, बालबालिका विस्थापितलाई स्नानगृह निर्माण पहाडको लागि पोलिथिन पाइप फिटिङ्ग गर्ने तराई र भित्री मधेशको लागि आवश्यकता अनुसार हेण्ड पाइप जडान गर्ने पूराना चर्पी तथा हाते कलको मर्मत गर्ने (पूर्वाधार स्थापना गर्दा अपाङ्ग, महिला, बालबालिका, पुरुष सबैलाई पायक र सहज हुने गरी प्रतिकार्य व्यवस्था मिलाउने)	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र स्थानीय तह	१ हप्ता भित्र दोस्रो हप्ता भित्र
१०	सरसफाइ प्रवर्द्धन कार्यक्रम सन्चालन, विस्थापित शिविर क्षेत्रको निर्मलीकरण, फोहरमैला व्यवस्थापन, सरसफाई समिति गठन, सूचना, शिक्षा तथा संचारसम्बद्ध सामाग्री वितरण, स्वयमसेवक परिचालन, सरसफाइ	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र स्थानीय तह	१ हप्ता देखि नियमित

क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिले सम्म
	सम्बन्धी जनचेतना (माईकिङ्ग, सडक नाटक)		
११	व्यक्तिगत तथा सामुहिक सरसफाई र सरुवा रोगको महामारी (जस्तैः झाडापखाला) सम्बन्धी स्वास्थ्य क्षेत्रसँग समन्वय गरीस्वास्थ्य र सरसफाई सचेतना कार्यक्रम सन्चालन गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र स्थानीय तह	दोस्रो हप्ता देखी
१२	प्रभावित विद्यालय, मदरसा, स्वास्थ्य केन्द्रमा चर्पी र पानीका कलहरूको मर्मत गरीसञ्चालनमा ल्याउने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र स्थानीय तह	तेस्रो हप्ताबाट
१३	अन्य क्षेत्र र समुदायसँग छलफल र समन्वय गरी पृष्ठपोषण लिई सुधार गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र स्थानीय तह	दोस्रो हप्ताबाट नियमित
१४	वास क्षेत्रको नियमित बैठकको प्रतिवेदन तयार गरी वितरण गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र स्थानीय तह	प्रत्येक हप्ता
१५	अनुगमन मूल्याकन गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र स्थानीय तह	ानियमित

६.६ स्वास्थ्य तथा पोषण व्यवस्थापन क्षेत्र

विपद्बाट हुनसक्ने सम्भावित मानवीय असरहरु महामारी जन्य रोगहरू (खाद्यपदार्थ तथा पानीजन्य रोगहरू): झाडा पखाला, आउँ/रगतमासी, हैजा, टाईफाईड, ज्वरो, खाद्यजन्य बिषाक्तता (संक्रमित खाद्यपदार्थ, मासु, च्याउ) हेपटाइटिस "ए", "ई" आदि, हावाको माध्ययमबाटः दादुरा, इन्फ्लुएन्जा, आपतकालीन तल्लो श्वास प्रश्वास प्रणाली संक्रमण, निमोनिया, ठेउला, आदि । कीटजन्य रोगः औलो, डेंगु, स्क्रब टाईफस आदि, प्रत्यक्ष सम्पर्कबाटः हेपटाईटिस "बी", आखाँको संक्रमण, छालाको संक्रमण, HIV/AIDS, चोटपटक, घाईते आदि हुन सक्ने छन् । त्यसै गरी विभिन्न सेवाहरु अवरुद्ध भई नियमित मातृसेवा, खोप, पोषण, क्षयरोग, कुष्ठरोग, परिवार नियोजन सेवामा असर पर्न सक्ने आँकलन गरिएको छ । विपद्को समयमा भौतिक रुपमा कर्मचारीको अभाव, औषधि उपकरण नष्ट हुने, उपचार केन्द्र क्षतिग्रस्त हुने, समस्या आउन सक्ने भएकोले त्यस्ता समस्याको व्यवस्थापनको लागि स्वास्थ्य तथा पोषण व्यवस्थपन क्षेत्रको नेतृत्वमा स्थानीय निकाय र सरोकारवालाहरुसंगको समन्वयमा आपतकालीन व्यवस्थापन गर्नेछ ।

समष्टिगत उद्देश्य :

जस्तोसुकै आपतकालीन अवस्था परेता पनि मानव जीवन सुरक्षित, स्वस्थ र भरपर्दो (Human survival, healthy and well-being), खासगरी एकदमै जोखिममा रहेका समूहको स्वास्थ्य एवं पोषणसम्बन्धी आवश्यकताहरू पूरा भएका छन् भनी सुनिश्चित गर्ने ।

विशिष्ट उद्देश्य (स्वास्थ्य) :

- झाडापखाला, हैजा, औलो तथा अन्य पानीजन्य एवं कीटजन्य रोगहरूको पर्याप्त रोकथाम तथा उपचार क्षमता सुनिश्चित गर्नका निमित्त जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय मार्फत सबैले सहयोग गर्ने,
- अरू द्रुत लेखाजोखा (Rapid Assessment) सँग एकीकृत गरी स्वास्थ्य तथा पोषण (अवस्था तथा सेवाहरू) को द्रुत सर्वेक्षण क्षमतालाई सुदृढ पार्ने,

- रोग फैलन गएका खण्डमा प्रभावकारी प्रतिकार्य तथा लेखाजोखाका लागि क्षमता अभिवृद्धि गर्ने,
- आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरूमा निरन्तर पहुँच सुनिश्चित गर्न र स्वास्थ्य शिविरको सञ्चालन गर्न र अर्को निकायमा पठाउने संयन्त्र (Referral Mechanism) को विकाश गर्न जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग पुऱ्याउने,
- पर्याप्त आपतकालीन आपूर्ति र मानव स्रोत लगायतका विषयमा शीघ्र क्षमता अभिवृद्धिका लागि जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।

विशिष्ट उद्देश्य (पोषण) :

- विस्थापित मानिसहरूका लागि पूरक खाना खुवाउने कार्यक्रम (Supplementary Feeding Programme - SFP) मा पहुँचको माध्यमबाट गर्भवती तथा दूध खुवाउने महिला एवं पाँच वर्षमुनिका केटाकेटीहरूमा गम्भीर कुपोषणको वृद्धिलाई रोकथाम गर्न जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने,
- गम्भीर कुपोषण (Severe Acute Malnutrition - SAM) को उपचार तथा सेवामा निरन्तर पहुँच सुनिश्चित गर्न जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय/जिल्ला जन स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने,
- निरन्तर स्तनपान सुनिश्चित गर्न र अवाञ्छित स्तनपानका विकल्पहरूको वितरणमा रोक लगाउन जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई मद्दत गर्ने,
- भिटामिन ए को वितरण, जुका मार्ने औषधि तथा प्रभावित केटाकेटीहरूका लागि खोप सम्बन्धी गतिविधिहरू सुनिश्चित गर्नका निमित्त जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने,
- सरकारका नियमित खोप तथा अन्य बालबालिका स्वास्थ्य गतिविधिलाई निरन्तरता दिने वा अबरुद्ध हुन नदिने ।

६.६.१ आपत्कालीन प्रतिकार्य सम्बन्धी योजना विपद (आपत्कालीन परिस्थिति) को अवधिमा

क्र. सं	प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिले सम्म
१	Health/Nutrition (H/N) क्षेत्रको समन्वय बैठक: • परिस्थितिको विश्लेषण • जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिलाई प्रतिकार्य योजनाको जानकारी • प्रतिकार्य योजनाको कार्यन्वनयनका लागि उपसमूह गठन • उपसमूहको भूमिका र जिम्मेवारी तोक्ने • उप समूहको कार्य क्षेत्र निर्धारण गर्ने • प्रतिकार्य योजनाको समीक्षा गरी सुधार गर्ने र जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिलाई अवगत गराउने	स्वा.का.,क्षेत्रका सदस्यहरू	विपद शुरु भएको २४ घण्टा भित्र, पहिलो सात दिनसम्म १ दिन बिराएर, दोस्रो हप्ता पछि हप्तामा १ पटक
२	द्रुत लेखाजोखा (Rapid Assessment) ▪ द्रुत लेखाजोखा सञ्चालन गर्ने ▪ द्रुत लेखाजोखाको सूचनालाई वर्ष र लिङ्गको आधारमा बिश्लेषण गर्ने ▪ सूचनालाई रुजु गर्ने ▪ प्रतिकार्य गर्नु पर्ने जनसङ्ख्याको अनुमान	स्वा.का., क्षेत्रका सदस्यहरू	३ दिनभित्र

कं. सं	प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिले सम्म
	गर्ने ▪ आपतकालीन प्रतिकार्यको लागि आवश्यक पर्ने सामाग्री, औषधि, मानव श्रोतको अनुमान गर्ने ▪ जिल्ला विपद व्यवस्थापन समिति र उप समूहलाई सो को जानकारी गराउने		
३	तत्कालीन मानवीय सहयोग (Response)		
३.१	जिल्लाको द्रुत प्रतिकार्य टोली (RRT) लाई परिचालन गर्ने	स्वा.का. स्थानीय तह स्वास्थ्य शाखा	आवश्यकता अनुसार
३.२	खोप (Immunization) सेवा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	स्वा.का. स्थानीय तह स्वास्थ्य शाखा	आवश्यकता अनुसार
३.३	पखाला, ARI जस्ता रोगहरूको नियन्त्रणका लागि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	स्वा.का. स्थानीय तह स्वास्थ्य शाखा	आवश्यकता अनुसार
३.४	स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गरी चेतना अभिवृद्धि गर्ने	स्वा.का. स्थानीय तह स्वास्थ्य शाखा	आवश्यकता अनुसार
३.५	कुपोषित बालबालिका, गर्भवति तथा सुत्केरी महिलाको पहिचान गरी Supplementary Feeding को व्यवस्था गर्ने	स्वा.का. स्थानीय तह स्वास्थ्य शाखा	आवश्यकता अनुसार
३.६	मलेरिया नियन्त्रणका लागि विषादि छर्कने	स्वा.का. स्थानीय तह स्वास्थ्य शाखा	आवश्यकता अनुसार
३.७	Long Lasting Insectiside Treated Net वितरण गर्ने	स्वा.का. स्थानीय तह स्वास्थ्य शाखा	आवश्यकता अनुसार
३.८	स्वास्थ्य शिविर केन्द्रहरू स्थापना गरी सञ्चालन गर्ने	स्वा.का. स्थानीय तह स्वास्थ्य शाखा	आवश्यकता अनुसार
३.९	स्ट्रेचर, एम्बुलेन्सको व्यवस्था गर्ने	स्वा.का. स्थानीय तह स्वास्थ्य शाखा, रेडक्रस	आवश्यकता अनुसार
३.१०	पोषण क्लिनिक सञ्चालन गर्ने	स्वा.का. स्थानीय तह स्वास्थ्य शाखा, गैरसरकारी संस्थाहरु	आवश्यकता अनुसार
३.११	संरक्षण क्षेत्रसँग समन्वय गरी मनोसामाजिक परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने	स्वा.का. स्थानीय तह स्वास्थ्य शाखा	आवश्यकता अनुसार
४	अनुगमन (Monitoring)		
४.१	अनुगमन चेकलिष्ट तयार गरीजिल्ला विपद व्यवस्थापन समिति र उप समितिलाई जानकारी गराउने	स्वा.का., क्षेत्रका सदस्यहरू	३ देखि १५ दिनभित्र
४.२	अनुगमन टोली गठन गरीअनुगमन गर्ने	स्वा.का., क्षेत्रका सदस्यहरू	३ देखि १५ दिनभित्र
४.३	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र अन्य क्षेत्रका सदस्यहरु द्वारा संयुक्त अनुगमन	स्वा.का., क्षेत्रका सदस्यहरू	३ देखि १५ दिनभित्र

क्र. सं	प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिले सम्म
	(Joint Monitoring) गर्ने		
४.४	अनुगमनबाट प्राप्त नतिजालाई जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र अँन्य क्षेत्रका सदस्यलाई जानकारी गराउने र आवश्यक परेमा तत्काल कार्य योजना बनाउने	स्वा.का., क्षेत्रका सदस्यहरू	३ देखि १५ दिनभित्र
५	प्रतिवेदन (Reporting)		
५.१	राहत तथा प्रतिकार्य सम्बन्धी सूचनाहरू सङ्कलन गर्ने	स्वा.का., क्षेत्रका सदस्यहरू	३० दिन पछि
५.२	प्रतिवेदन तयार गर्ने र सबै क्षेत्रसँग छलफल गरी जानकारी गराउने	स्वा.का., क्षेत्रका सदस्यहरू	३० दिन पछि
५.३	अनुगमनबाट प्राप्त नतिजालाई जिल्ला विपद व्यवस्थापन समितिको बैठक समक्ष छलफल गर्ने र वितरण गर्ने	स्वा.का., क्षेत्रका सदस्यहरू	३० दिन पछि
५.४	अन्तिम प्रतिवेदन तयार गर्ने	स्वा.का., क्षेत्रका सदस्यहरू	३० दिन पछि
६	अन्य क्षेत्रसँग (WASH, Food, Protection) समन्वय बैठकको आयोजना गर्ने	स्वा.का.	प्रत्येक हप्तामा १ पटक

६.७ आपतकालीन शिक्षा क्षेत्र

विपद्बाट बालबालिकाहरुको शिक्षामा हुनसक्ने सम्भावित असरमा विद्यालयहरू विपदबाट बढी प्रभावित भई आपतकालिन अवस्थमा करिब २ हप्ता वा सम्म विद्यालय बन्द हुने गरेको कारण विद्यार्थीहरू शिक्षाका अवसरबाट बञ्चित हुने, विद्यालयका कक्षा कोठा, दराज, बेन्च, टेबल र पाठ्यपुस्तक जस्ता भौतिक सामाग्री आँशिक रूपमा क्षति भई पठन पाठनलाई असर पुग्ने, विधार्थीका शैक्षिक सामाग्रीहरु नष्ट हुने, शिक्षकहरु स्वयं विपदबाट प्रभावित भै विद्यालय आउन नसक्ने अवस्था आउन सक्दछ । त्यस्तो अवस्थामा बालवालिकाहरुलाई शैक्षिक गतिविधिबाट विमुख हुन नदिनको लागि विभिन्न आपत्कालीन् बैकल्पिक व्यवस्थाको काम यस क्षेत्रले गर्नेछ ।

समष्टिगत उद्देश्य :

- प्रभावितहरुको जीवनयापनलाई सुचारु गरी शैक्षिक अधिकारको संरक्षण गर्न र सामान्य अवस्था एवं स्थायित्वमा फर्काउने कार्यको सहजीकरण गर्नका निमित्त विद्यालय जाने उमेरका तथा प्रभावित सम्पूर्ण बालबालिकाहरूको गुणस्तरीय शिक्षामा निरन्तर तथा तत्काल पहुँच सुनिश्चित गर्ने,
- सुरक्षित सिकाईको वातावरण उपलब्ध गराई विपद्बाट परेको मनोवैज्ञानिक असरको सामना गर्ने कार्यमा बालबालिकाहरु र शिक्षकहरूलाई मद्दत गर्न योगदान पुऱ्याउने ।

विशिष्ट उद्देश्य :

- प्राकृतिक विपद्बाट प्रभावित विद्यालय जाने उमेरका बालबालिका तथा शिक्षकहरूलाई गुणस्तरीय शिक्षाको निरन्तरता सुनिश्चित गर्नका लागि र उनीहरूलाई सुरक्षित रूपमा सिकाउने एवं सिक्ने वातावरण तयार पार्ने,

- प्रभावकारी आपतकालीन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यलाई सहजीकरण गर्नका निमित्त क्षेत्रगत कार्यसमूहका सदस्यहरू (Cluster members) का बीचमा प्रभावकारी समन्वय, अनुगमन तथा सूचनाको आदान प्रदान सुनिश्चित गर्ने,
- आपतकालीन परिस्थितिमा पहिलो प्रतिकार्य उपलब्ध गराउने व्यक्तिका रूपमा सरोकारवालाहरूको क्षमता बढाउने,
- द्रुत तथा चालु (Rapid and On-going) शिक्षाका लागि लेखाजोखा सञ्चालन गरिन्छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने र आपत्कालीन परिस्थितिमा रहेका बालबालिकाहरुको शिक्षाका निमित्त राष्ट्रिय तथा अन्तरराष्ट्रिय प्रमुख प्रतिवद्धताहरू र न्यूनतम मापदण्डबाट निर्देशित भएर उपयुक्त सहयोग कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,
- आपतकालीन परिस्थितिमा प्रतिकार्य उपलब्ध गराउनका लागि रणनीतिक साझेदारी तथा अन्य साझेदार/क्षेत्रहरू (Clusters) सँग सम्बन्ध स्थापना तथा सुदृढीकरण गर्ने,
- विपद व्यवस्थापन मा बिद्यार्थी एवं शिक्षकको क्षमता विकास गराउने ।

६.७.१ आपतकालीन प्रतिकार्य सम्बन्धी योजना आपतकालीन परिस्थितिको अवधिमा

क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिबिधि	जिम्मेवार निकाय	कहिलेसम्म
१	विपद एवं महामारी पछि जानकारी सङ्कलन र जिम्मेवारी बाँडफाडका लागि शिक्षा क्षेत्रका सबै सदस्यसँग समन्वय बैठक गर्ने	स्थानीय तह शिक्षा शाखा NGO/CBOs, Education Cluster Member, गाउँपालिका, नगरपालिका, वि.व्य.स.	१) पहिलो बैठक,विपद शुरु भएको २४ घण्टा भित्र २) पहिलो हप्तामा २ दिनको फरकमा ३) दोस्रो हप्तामा २ पटक ४) त्यसपछि हप्तामा १-१ पटक
२	शिक्षा सम्बन्धी दुत लेखाजोखा सञ्चालन गर्ने	स्थानीय तह शिक्षा शाखा पालिका NGO/CBOs, Education Cluster Member	प्रकोप भएको ३ देखि ५ दिन भित्र
३	द्रुत लेखाजोखाको तथ्यांक बिश्लेषण र प्रतिवेदन तयारी गर्ने	शि.बि.स.ई,स्थानीय पालिका, NGO/CBOs, Education Cluster Member	२ दिन भित्रमा
४	शिक्षा क्षेत्रको बैठक आयोजना गरीमाथिको प्रतिवेदनमा छलफल गर्ने र निष्कर्ष निकाल्ने	शि.बि.स.ई., पालिकाहरु	२ दिन भित्रमा
५	बिस्थापित वा प्रभावित विद्यार्थीका लागि शैक्षिक सहयोग		
५.१	बिस्थापित वा प्रभावित विद्यार्थीलाई कक्षा सञ्चालनका लागि सुरक्षित स्थानको छनौट गर्ने र प्रभावित विद्यार्थीको लागि वैकल्पिक सिकाइ प्रणाली छनौट गर्ने	शि.बि.स.ई,स्थानीय पालिका, NGO/CBOs, Education Cluster Member	पहिलो ५ दिन भित्र

क्रं.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिबिधि	जिम्मेवार निकाय	कहिलेसम्म
५.२	बिस्थापित बिद्यार्थीहरूलाई एव विषम परिस्थितिवाट प्रभावित विद्यार्थीहरुलाइ अस्थायि बिद्यालय (Temporary Learning Center) वा वैकल्पिक सिकाइ प्रणली निर्माण गरी कक्षा सञ्चालन गर्ने वा सिकाइलाई निरन्तरता दिने	शि.बि.स.ई,स्थानीय पालिका, NGO/CBOs, Education Cluster Member	विस्थापित स्थापित नभएसम्म र परिस्थिति सहज नभएसम्म
५.३	विद्यालयमा आवश्यक भौतिक र शैक्षिक सामाग्री उपलब्ध गराउने एवं वैकल्पिक सिकाइको लागि आवश्यक उपकरणको व्यवस्था गर्ने	शि.बि.स.ई,स्थानीय पालिका, NGO/CBOs, Education Cluster Member	७ दिन भित्रमा
५.४	विद्यार्थीलाई शैक्षिक सामाग्रीका पाठ्यपुस्तक , पोशाक, सिकाइ उपकरण सहयोग गर्ने साथै शिक्षकलाई वैकल्पिक सिकाइ प्रणाली अवलम्वन गर्न आवश्यक उपकरण व्यवस्था गर्ने	शि.बि.स.ई,स्थानीय पालिका, NGO/CBOs, Education Cluster Member	७ दिन भित्रमा
५.५	खेलकुद लगायत अतिरित्त सिकाइका सामाग्री, वैकल्पिक सिकाइको लागि चाहिने सामग्री, खाजाको व्यवस्थापन गर्ने	शि.बि.स.ई,स्थानीय पालिका, NGO/CBOs, Education Cluster Member	निरन्तर
५.५	शिक्षक, स्थानीय स्वयम्सेवक, सहयोगी कार्यकर्ताको कार्य दल गठन गरी परिचालन गर्ने	शि.बि.स.ई,स्थानीय पालिका, NGO/CBOs, Education Cluster Member	७ दिन भित्रमा
५.६	५ वर्ष मुनिका बालबालिकाको लागि बाल विकास केन्द्र ECD को स्थापना गरीसिकाइलाइ निरन्तरता दिने	शि.बि.स.ई,स्थानीय पालिका, NGO/CBOs, Education Cluster Member	आवश्यकता अनुसार
५.७	ECD मा शैक्षिक सामाग्री खेलकुदका सामाग्री, खेलौना, खाजा तथा अन्य सामाग्रीको व्यवस्थापन गर्ने	शि.बि.स.ई,स्थानीय पालिका, NGO/CBOs, Education Cluster Member	आवश्यकता अनुसार
६	वस कलस्टरसँग समन्वय बैठकको आयोजना गरीअस्थायी विद्यालय वा वैकल्पिक सिकाइ प्रणाली सञ्चालन भएका स्थानमा खानेपानी, सुरक्षा साधनहरु (जस्तै मास्क, सावुन,	शि.बि.स.ई,स्थानीय पालिका, NGO/CBOs, Education Cluster Member	७ देखि १० दिन भित्र

क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिबिधि	जिम्मेवार निकाय	कहिलेसम्म
	स्यानिटाइजर, ग्लोव आदी) र लैङ्गिकमैत्री शौचालयको व्यावस्था गर्ने		
७	समन्वय बैठक गरी मनोसामाजिक परामर्शका लागि संरक्षण क्षेत्रमा सिफारिस गर्ने	शि.बि.स.ई	निरन्तर
८	अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण	शि.बि.स.ई,स्थानीय पालिका, NGO/CBOs, Education Cluster Member	निरन्तर
९	बिस्थापित एवं विषम परिस्थितिवाट प्रभावितहरूलाई विद्यालयमा नभई अन्य सुरक्षित स्थानमा व्यवस्थापन गर्न Shelter Cluster सँग समन्वय गर्ने	शि.बि.स.ई र पालिका	निरन्तर
१०	समीक्षा बैठक	Education Cluster Member	कार्यक्रमको बिचमा र अन्तममा

६.८ संरक्षण क्षेत्र

विपद्बाट हुनसक्ने सम्भावित असरसको कारणबाट जनको क्षति, घाइते बाल-बालिका, विछोडिएका तथा एकल बाल-बालिका वा वृद्धवृद्धा, अनाथ अपांगताभएको व्यक्तिहरूको सङ्ख्यामा वृद्धि, मानिस तथा पाल्तू जनावरहरूको आन्तरिक विस्थापन, विद्यालय बन्द, शैक्षिक अवसरहरूमा अवरोध, बढ्दो दुर्व्यवहार र शोषण, भेदभाव, सम्भावित मानसिक आघात (Trauma) तथा मनोवैज्ञानिक असर, लिङ्गमा आधारित हिंसा (Gender Based Violence) को बढ्दो जोखिमता, सामना गर्ने संयन्त्र (Coping Mechanism) मा अवरोध, शान्ति सुरक्षाको अभाव तथा लैंगिक हिंसा असुरक्षाको वातावरण, केही समुदाय अथवा समूहहरूका लागि मानवीय प्रतिकार्यमा पहुँच नहुनु अथवा पहुँच अपर्याप्त हुनु जस्ता समस्या अउन सक्ने भएकाले यस क्षेत्रले त्यस्ता किसिमका समस्याको निगरानी, आवस्यक पूर्व तयारी एवं सुरक्षाको प्रत्याभूति दिने काम गर्ने छ ।

समष्टिगत उद्देश्य :

बालबालिका लगायत जोखिममा रहेका विभिन्न समूहहरूले आपतकालीन परिस्थितिको कारणबाट उत्पन्न हिंसा, शोषण, दुर्व्यवहार तथा हेलाबाट संरक्षण प्राप्त गर्ने, खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्रीको निर्दिष्ट सेवा प्राप्त गरी न्यूनतम स्तरीय मानवीय जीवपनयापनको प्रत्याभूति दिने ।

विशिष्ट उद्देश्य :

- प्राकृतिक विपद् तथा अन्य आपतकालीन परिस्थितिहरूमा उपलब्ध गराइने प्रतिकार्य कार्यक्रमहरूमा जोखिममा रहेका समूहहरूका लागि मानव अधिकारसम्बन्धी कानुन, अन्तर्राष्ट्रिय मानवीय कानुन तथा राष्ट्रिय कानुनले प्रत्याभूत गरेका ९ल्ाबचबलतभभम० मौलिक अधिकारहरूको संरक्षण गर्दछन् भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने
- जोखिममा रहेका समूहहरूको संरक्षण सुनिश्चित गरी आपतकालीन प्रतिकार्यको न्यायोचित वितरणमा सहयोग उपलब्ध गराउने

- आपतकालीन परिस्थितिबाट उत्पन्न हिंसा, शोषण, दुर्व्यवहार तथा हेलाका जोखिमहरूलाई सम्बोधन गरी विपद्बाट प्रभावित मानिसहरूको संरक्षण गर्ने र त्यस्ता दुर्व्यवहारबाट प्रभावित भई जीवित व्यक्तिहरूका लागि सेवासम्बन्धी प्रावधानहरूमा सहयोग उपलब्ध गराउने
- बाल-मैत्री स्थान तथा मनो-सामाजिक परामर्शसम्बन्धी सहयोगको स्थापना गरी सुरक्षित वातावरणमा बाल-बालिका तथा महिला रमाउँदछन् भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने
- बिछोड भएका बाल-बालिका, खास गरी पाँच वर्षको उमेरभन्दा मुनिका केटाकेटी तथा किशोरीहरूले पहिचान, दर्ता तथा स्वास्थ्यसम्बन्धी जाँचका बारेमा सहयोग र त्यस्तो सहयोग पछि उपयुक्त सेवा तथा संरक्षणका सुविधासहित परिवारको खोजी गर्ने कार्यमा सहयोग प्राप्त गर्दछन् भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने
- यौन दुर्व्यवहार, हिंसाका विरुद्ध सुरक्षित बसाई व्यवस्थापन तिनको अनुगमन, प्रतिवेदन तथा पैरवी (advocacy) गर्ने प्रणालीको स्थापना गरी बाल-बालिका तथा महिला माथि हुने यौन दुर्व्यवहार र शोषणको रोकथाम गर्ने ।

६.८.१ आपतकालीन प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि, आपत्कालीन परिस्थितिको अवधिमा

क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिले सम्म
१	सुरक्षा समिति समन्वय बैठक • परिस्थिति विश्लेषण • जिम्मेवारी बाँडफाँड	जि.वि.व्य.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	पहिलोः विपद आएको १२ घण्टा भित्र, दोस्रोः पहिलो साता १ दिन बिराएर तेस्रोः दोस्रो हप्तामा १ पटक
२	परिस्थिति विश्लेषण गरी जिल्ला विपद व्यवस्थापन समितिमा प्रतिकार्यका लागि जानकारी गराउने	जि.वि.व्य.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	२ देखि ७ दिनसम्म
३	अन्य क्षेत्रका टोलीहरूसँग मिली बहुक्षेत्रगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (MIRA) सञ्चालन गर्ने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	३ दिन भित्र
४	परिस्थिति सम्बन्धी पहिलो प्रतिवेदन तयार गर्ने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	३ दिन भित्र
५	प्रारम्भिक लेखाजोखा प्रतिवेदन तयार गर्नको निम्ति आधाररेखाका तथ्यांकको समीक्षा गर्ने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	पहिलो दिनदेखि
६	प्रारम्भिक जानकारीका आधारमा प्रारम्भिक मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	३ दिन भित्र
७	MIRA बाट सूचनाको विश्लेषण तथा क्षेत्रगत समूहले अनुमोदन गर्ने गरीप्रारम्भिक प्रतिकार्यको योजना सहित प्रतिवेदन तयार पार्ने	न.पा./गा.पा रेडक्रस, विपदपीडित सरोकार मञ्च	१ हप्ता भित्र
८	श्रोत परिचालन गर्नका निम्ति	जि.वि.व्य.स., जि.स.स.,	३ दिन भित्र

क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिले सम्म
	क्षेत्रगत आकास्मिक योजनाको समीक्षा गर्ने	गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	
९	मानवीय सहायताका लागि प्रयोगमा ल्याउन सकिने भनी तयारी अवस्थामा राखिएका सम्झौताहरूलाई क्रियाशील बनाउने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	३ दिन भित्र
१०	मानवीय सहायताको अनुगमन गर्ने र सुधारका लागि पृष्ठपोषणका लागि टोली खटाउने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	१ हप्ताभित्र र निरन्तर
११	जोखिममा रहेका समूहहरूको पहिचान लगायत पहिलो ७ दिनभित्र मानवीय सहयोग र अन्य सेवा प्रदायकसँग सम्झौता	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	पहिलो दिन देखिनै
१२	हराएका, तनावग्रस्त, घाइते, अशक्त आदिको खोजी गर्ने र भेटिएकालाई पारिवारिक पुनर्मिलन गराउने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	निरन्तर
१३	स्वयं सेवकहरू परिचालन गरीमनोसामाजिक सहयोग उपलब्ध गराउने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	निरन्तर
१४	गर्भवती तथा सुत्केरी आमाहरूको लागि सुरक्षित स्थान, स्याहार संभार, सरसफाइ र पोषणको व्यवस्थापन गर्न अन्य क्षेत्र (स्वास्थ्य, आवाश, खाद्य तथा पोषण, WASH (वास) सँग समन्वय गर्ने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	निरन्तर
१५	घाइते महिला तथा बालबालिकालाई उपचारको लागि शिविरमा सेवा प्रदान गर्न स्वास्थ्य क्षेत्रसँग समन्वय गर्ने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	निरन्तर
१६	भेदभाव, हिंसा,, दुर्व्यवहार, शोषणका घटनाको नियमित अनुगमन गरी आवश्यक प्रतिकार्य गर्ने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	निरन्तर
१७	निगरानी समूह गठन गरिपरिचालन गर्ने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	निरन्तर
१८	कानुनी परामर्श तथा सहयोग गर्ने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका,	निरन्तर

क.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिले सम्म
		जिल्ला प्रहरी कार्यालय	
१९	सुरक्षित तथा सुविधायुक्त स्थान, शौचालय र स्नान स्थलको व्यवस्थापन गर्न अन्य क्षेत्रसँग समन्वय गर्ने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	निरन्तर
२०	संरक्षणका सवाल तथा कानुनी उपचारका लागि सचेतना कार्यक्रम सन्चालन गर्ने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	निरन्तर
२१	मानव अधिकार अवस्थाको अनुगमन	अनुगमन टोलि	निरन्तर

७. आवश्यकताको लेखाजोखा

विभिन्न प्रकृतिका विपद्का घटनाबाट हुनसक्ने क्षतिलाई कम गर्न वा प्रकोपको सामना गर्न जिल्लाभित्र उपलब्ध स्रोत तथा साधनहरुको आँकलन गरी प्राप्त विवरणहरुलाई तालिकावद्ध गरिएको छ

७.१ विषयगत स्रोत साधनको आँकलन

विपद्को अवस्थामा जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य अन्तर्गत गठित ८ वटा विषयगत क्षेत्रहरुले विपद्ग्रस्त स्थान, समुदायहरुको सूचना संकलन एवं विश्लेषण गरी पिडितहरुको उद्धार तथा राहत कार्यमा सहजीकरण गर्न निम्नानुसारका मापदण्डहरु तय गरिएको छ ।

७.१.१ समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन क्षेत्रसँग सम्बन्धित मानवीय सहयोगका मापदण्ड

- समन्वय बैठक, विपद आएको पहिलो हप्तामा एक दिन बिराएर र दोस्रो हप्ताबाट हप्तामा एक पटक बस्ने,
- समन्वय बैठक र प्रतिवेदनका बारेमा जानकारी गराउने,
- जोखिममा परेका समूह तथा जनसङ्ख्यालाई न्यायोचित रूपमा उद्धार सामग्रीको वितरण तथा सहयोग गर्ने,
- अवस्था तथा आवश्यकताको आधारमा रहेर बहुविषयगत प्रारम्भिक द्रूत लेखाजोखा (Multi-Sectoral Initial Rapid Assessment-MIRA) समूह परिचालन गर्ने,
- पहिलो हप्तामा परिस्थितिका बारेमा प्रत्येक दिन प्रतिवेदन तयार गर्ने र क्रमशः आवश्यकता अनुसार हरेक दुई दिन तथा साप्ताहिक रूपमा निरन्तरता दिने,
- २४ घण्टाभित्र सन्चार माध्यमका लागि समाचार पठाउने र पहिलो हप्तामा हरेक दिन पठाउने,
- क्षेत्रीय विपद व्यवस्थापन समितिलाई सक्रिय पार्न प्रयास गर्ने,
- समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापनको अनुगमन गर्ने, प्रतिवेदन तयार गरी सबैलाई जानकारी गराउने ।
- केन्द्रमा प्रतिवेदन नियमित रुपमा पठाउने ।

७.१.२ खोज तथा उद्धार क्षेत्रसँग सम्बन्धित मानवीय सहयोगका मापदण्ड

- प्रकोपको लगत्तै उपकरण सहित खोज तथा उद्धार (SAR) टोली खटाउने,
- जोखिममा परेका समूह तथा जनसंख्यालाई न्यायोचित रूपमा यथासक्य चाँडो खोज तथा उद्धार गरी सहयोग गर्ने,

- धन तथा जनको सुरक्षा गरी सुरक्षित जीवनको प्रत्याभूत गराउने,
- अन्य क्षेत्रसँग समन्वय गरी राहत सामाग्री वितरणमा सहयोग गर्ने,
- घाईते, असक्त, असहाय, बालबालिका, महिला, बृद्धबृद्धालाई प्राथमिकताका साथ सुरक्षित स्थानान्तरण गर्ने,

७.१.३ खाद्य क्षेत्रसँग सम्बन्धित मानवीय सहयोगका मापदण्ड

- प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन न्यूनतम २,१०० क्यालोरी प्राप्त हुने गरी सामान्य खाद्यान्नको अनुपात (Ratio),
- प्रभावित मानिसहरूका लागि हाल विद्यमान तथा उपलब्ध भएका र पहुँचयोग्य खाद्य पदार्थमा परिपूरक (Complementary) को रूपमा एक अथवा दुई खाद्य पदार्थहरू पूरक रासनको रूपमा उपलब्ध गराउने,
- निश्चित समूहका व्यक्तिहरू (ससाना बालबच्चा, एचआईभी एडस भएका व्यक्ति, कुपोषित व्यक्तिहरू आदि) को आवश्यकतालाई पूरा गर्नका लागि सामान्य रासनका अतिरिक्त परिपूरक रासनको व्यवस्था ।

मापदण्ड बमोजिमको खाद्य किट (kit)– सिफारिश

→ *चामल – प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ४२० ग्राम,*
→ *दाल – प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ६० ग्राम,*
→ *वनस्पति तेल – प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ३० मि.लि.,*
→ *नुन – प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ५ ग्राम*

- स्थानीय परिस्थिति बमोजिम खाद्यान्न वितरणको मात्रा निर्धारित गरिने छ । सुरुमा घरायसी स्तरमा वितरण गरिने र अन्तिम लेखाजोखाबाट प्राप्त तथ्याङ्कको आधारमा व्यक्ति र परिवार संख्याका आधारमा मापदण्ड बनाई वितरण गरिनेछ ।

७.१.४ आवास तथा गैरखाद्य सामाग्री क्षेत्रसँग सम्बन्धित मानवीय सहयोगका मापदण्ड

- औसतमा एक व्यक्तिका लागि ३.५-४.५ वर्ग मिटरको छाना भएको क्षेत्र उपलब्ध छ, औसतमा ५ सदस्यहरूको एक परिवारका लागि कम्तिमा पनि ४.५ मिटरको डोरी सहितको प्लास्टिक सिट र सहायता सामग्री,

कम्बलमा मानिसहरूको पर्याप्त पहुँच,

- दुई वर्षसम्मका केटाकेटीहरूका लागि कम्तिमा पनि एक पूरा सेट कपडा,
- महिला, केटी, पुरूष तथा केटाहरूको लागि कम्तिमा पनि एक पूरा सेट कपडा छ । यसका अतिरिक्त, महिला तथा केटीहरूका लागि नियमित सरसफाइसम्बन्धी सामग्रीको आपूर्ति,
- मानिसहरूसँग उपयुक्त घरायसी सामग्री एक सेट भाँडा,
- शिविर बन्द गर्ने र वहिर्गमन रणनीति,
- शिविर स्थापना गर्नका लागि अग्रिम रूपमा जमिनको पहिचान गर्ने, जुन जमिन सुरक्षित तथा स्फेयरको मापदण्ड अनुसार हुनुपर्ने,
- विद्यालय तथा सार्वजनिक स्थलहरूसँग अग्रिम रूपमा नै समझदारी पत्रमा दस्तखत गर्ने,
- शिविरका लागि योजना तर्जुमा गर्दा नै सांस्कृतिक तथा सामाजिक मूल्यहरू एवं परिस्थितिलाई ध्यानमा राख्ने,

- शिविर स्थापना गर्नका लागि विगतमा प्रयोग गरिएका ठाउँहरूको अभिलेख हेर्ने वा अभ्यास बुझ्ने,
- सरकारी निकायहरु, नागरिक समाज, स्थानीय निकाय तथा सरोकारवाला समूहसँगको परामर्शमा शिविर स्थापना गर्ने ।

७.१.५ खानेपानी, सरसफाइ व्यवस्थापन क्षेत्रसँग सम्बन्धित मानवीय सहयोगका मापदण्ड

- पहाडी क्षेत्रहरूमा विपद्पछि पहिलो हप्तासम्म पाइपद्वारा अथवा जिल्ला सदरमुकामको खानेपानी योजनासँग सम्बन्ध कायम गरी खानेपानी भण्डारण गरिने ट्याङ्कीद्वारा र तराईका जिल्लाहरूमा प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति न्यूनतम ५ लिटर पानी उपलब्ध गराउने र पहिलो ४ हप्ताभित्र प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन उपलब्ध गराइने पानीको परिमाणलाई १५ लिटर पुऱ्याउने,
- शिविरमा बस्ने विस्थापित मानिसहरू तथा घर तथा व्यक्तिगत सम्पत्ति नष्ट भएका व्यक्तिहरूका लागि पानी सङ्कलन गर्नका लागि बाल्टीन र पानी शुद्ध गर्नका लागि ३० दिनसम्म खानेपानी शुद्ध गर्ने ट्याब्लेट (Tablets) अथवा वाटर गार्ड (Water Guard) उपलब्ध गराउने,
- शिविरमा बसोबास गर्ने विस्थापित मानिसहरूका लागि उपयुक्त सरसफाइ एवं महिलाहरूका लागि नुहाउने सुविधाका निमित्त अस्थायी चर्पी (हरेक २० व्यक्तिका लागि एक चर्पी र पहिलो हप्ताभित्र हरेक १० व्यक्तिका लागि एक चर्पीका दरले सो संख्यालाई बढाउने) को निर्माण गर्ने,
- शिविरमा बसोबास गर्ने प्रभावित मानिसहरूलाई जिल्ला स्वास्थ्य तथा खानेपानी कार्यालयका कर्मचारी, साझेदार गैर-सरकारी सङ्गठन, महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेवक एवं रेडक्रसका स्वयंसेवकहरूसँग मिली स्वास्थ्यसम्बन्धी किट (kits) वितरण गर्ने र स्वास्थ्य प्रवर्द्धनसम्बन्धी गतिविधिहरू (पानी शुद्ध पार्ने उचित तरिका र साबुनद्वारा हात धुने) सञ्चालन गर्ने,
- एकरूपताका लागि जिल्ला आपतकालीन योजनालाई राष्ट्रिय आपतकालीन योजनासँग मेल खाने गरी तयार पार्ने ।

७.१.६ स्वास्थ्य तथा पोषण व्यवस्थापन क्षेत्रसँग सम्बन्धित मानवीय सहयोगका मापदण्ड

- प्रारम्भिक लेखाजोखा सञ्चालन गरिएकै समयमा स्वास्थ्यसम्बन्धी निगरानी (Health surveillance) सुरु गर्ने,
- समुदायको तहमा रोग तथा चोट-पटकको उपचार विद्यमान प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रको प्रणालीको माध्यमबाट, स्वास्थ्य संस्थाहरूमा केही उपचार एवं थोरै सङ्ख्यामा गम्भीर बिरामीहरूलाई सिफारिस गरी अन्य केन्द्रहरू (Referral Centres) मा पठाई आपतकालीन स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रमको कार्यान्वयन गरिनेछ,
- सिफारिश गरी पठाइने अन्य केन्द्रहरू (Referral Centres) मा केन्द्रहरूमा पुग्नका निमित्त बिरामीहरूका लागि उपयुक्त यातायातको प्रवन्ध गरिनेछ ।
- सरुवा रोगको माहामारीको अवस्थामा जोखिममा रहेकालाई सुरक्षित क्वारेन्टिनको व्यवस्था गरीनिगरानी गर्ने र प्रभावितलाई अलग्गै उपचारको व्यवस्था मिलाउने र राष्ट्रिय आपतकालीन स्वास्थ्य निती, निर्देशन तथा मापदण्डको कार्यन्वयन गर्ने ।

७.१.७ शिक्षा क्षेत्रसँग सम्बन्धित मानवीय सहयोगका मापदण्ड

- विपद्को घटना घटेको पहिलो हप्ताभित्र एवं महामारी फैलिएको पहिलो हप्ता भित्र शिक्षासम्बन्धी पूर्वाधार, आवश्यक उपकरण र शिक्षामा संलग्न व्यक्तिहरूका अवस्थाका बारेमा द्रुत लेखाजोखा (Rapid Assessment) सञ्चालन गर्ने,
- शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ, पालिकाहरु र स्थानीय क्षेत्रगत सदस्यहरू (Cluster Members) सँगको समन्वयमा तथा प्रभावित समुदायहरूसँगको परामर्शमा प्रभावित/आन्तरिक रूपमा विस्थापित एवं प्रभावित बाल-बालिकाहरूको सिकाइलाई जारी राख्नका निमित्त अस्थायी रूपमा सिक्ने ठाउँ वा वैकल्पिक सिकाइ प्रणाली पत्ता लगाउने,
- सम्भव भएसम्म यथाशक्य चाँडो अर्थात् सिद्धान्ततः पहिलो दुई हप्ताभित्र, न्यूनतम मापदण्डबमोजिम ६ देखि ८ हप्ताभित्र न्यूनतम पूर्वाधारसहित विद्यालय जाने बाल-बालिकाहरूका निमित्त अस्थायी वा वैकल्पिक रूपमा सिक्ने ठाउँ वा विधी तथा स-साना बाल-बालिकाहरूका लागि सुरक्षित स्थान एवं भरपर्दो सिकाइ विधि स्थापना गर्ने,
- विद्यालयहरू पुनः खुला गराएर र शिक्षण-सिकाइका सामग्री उपलब्ध गराएर र अर्ध-संरचनागत (Semi-Structured) मनोरञ्जनका सामग्रीको व्यवस्था मिलाएर सिकाइ जारी राख्ने र शिक्षक तथा विद्यार्थीहरूको पुनः एकीकरण प्रारम्भ गर्ने,
- विद्यालय बाहिर रहेका बाल-बालिकाहरू अस्थायी रूपमा खडा गरिएका सिक्ने ठाउँमा भर्ना गरिएका छन् अथवा तिनको शिक्षाका लागि वैकल्पिक व्यवस्था गरिएको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने,
- पीडित एवं प्रभावित बाल-बालिकाहरूका निमित्त नियमित सिकाइ प्रणालीमा क्रमशः तिनलाई समावेश गर्दै लैजाने ।

७.१.८ संरक्षण क्षेत्रसँग सम्बन्धित मानवीय सहयोगका मापदण्ड

- प्रभावित जनसमुदायको अधिकारको उल्लङ्घन भएमा वा दुर्व्यवहार तथा शोषण अथवा भेदभावको अनुगमन गर्ने र प्रतिवेदन पेश गर्ने संयन्त्रको स्थापना गर्ने अथवा स्थापित संयन्त्रलाई परिचालन गर्ने,
- बिभिन्न समुदायका सदस्यहरूबाट, विषेशतः अति गरिब तथा पछाडि पारिएका वा सीमान्तिकृत समुहबाट मानवीय सहयोग तथा आधारभूत सेवा सुबिधामा समान पहुँच प्रतिकार्य पाए नपाएको अनुगमन गर्ने,
- साझेदारहरूका बीचमा अभिलेख राख्ने तथा दर्ता गर्ने प्रणालीमा एकरूपता सुनिश्चित गर्ने,
- बाल-मैत्री ठाउँलगायत बाल-बालिका तथा महिलाहरूका लागि सुरक्षित वातावरणको सिर्जना गर्ने,
- शिक्षा तथा संरक्षणसम्बन्धी प्रतिकार्य कार्यक्रममा मनो-सामाजिक सहयोगलाई एकीकरण गर्ने,
- हेरचाह गर्ने व्यक्तिहरूबाट बाल-बालिकाहरू बिछोडिने कार्यको रोकथाममा सहयोग गर्ने,
- विछोडिएका तथा परिवार साथ नभएका बाल-बालिकाहरू, खास गरी पाँच वर्षको उमेरभन्दा मुनिका बाल-बालिका तथा किशोरीहरूको पहिचान, दर्ता तथा स्वास्थ्य जाँचको लागि सहजीकरण गर्ने र खोजी तथा पुनर्मिलनमा संलग्न साझेदारहरूलाई सहयोग उपलब्ध गराउने,
- परिवारबाट बिछोड भएमा तथा साथमा नरहेका बाल-बालिकाहरू र अन्य जोखिममा परेका समूह जस्तैः परिवार नभएका, बृद्ध, अपांग तथा दीर्घ रोगबाट पिडित समूहका मानिसहरूलाई हेरचाह तथा संरक्षण प्रदान गर्ने (वास तथा अन्य सेवाको व्यवस्था),

- मानवीय सहयोग तथा स्थायी समाधानका बारेमा आन्तरिक रूपमा विस्थापित मानिसहरूलाई नियमित रूपमा सूचनाको प्रवाह भइरहेको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने,
- फिर्ता हुने कार्यक्रम तथा स्थायी समाधानको तर्जुमा गर्ने कार्यमा आन्तरिक रूपमा विस्थापित व्यक्तिहरूलाई संलग्न बनाउन प्रयास गर्ने
- शिविर तथा पुनर्वासका क्षेत्रहरूमा पर्याप्त सुरक्षाका लागि पैरवी (Advocacy) गर्ने ।

७.२ बन्दोबस्तीका सामानको आँकलन

जिल्ला तहमा उपलब्ध हुनसक्ने साधन, स्रोतहरुको विवरण जिल्लाका विभिन्न सरकारी कार्यलय एवं जिल्ला स्थित सरोकारवाला संघ-संस्थाहरुबाट संकलन गरिएका सूचनाको आधारमा अध्यावधिक गरिएको हो । तालिकामा उल्लेखित सामाग्रीहरु सम्वन्धित निकाय वा संस्थामा मौज्दात रहने तथा नियमित प्रयोग रहने हुँदा विपद्को समयमा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको निर्णय र आपसी समन्वयमा परिचालन हुनेछ ।

क्र.सं.	कार्यालय/ निकायहरु	उद्धार, तथा राहत सामग्रीहरु	भण्डारण स्थान
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	मलाहातका कार्यालयहरुमा हस्तान्तरण गरिएको	
२	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	fire Swatter १० जोर, रेक सो (दाते) ७ थान, Backup water Pump ९ थान, Fire Rake २ थान, अटो फायर वल ५ थान फायर बलाङ्केट १० थान, फायर स्टिङगुसर ७ थान, जम्प सुट १३ जोर, हेल्मेट १८ थान, सुज (केमिकल+फायर+पानी)१२ (६+१+५) अटोमेटिक टेण्ट २ थान, हेड लाईट १० थान, लाईफ ज्याकेट १६थान, लाईफ वाय २ थान, डोरी २ थान, हाते बन्चरो ५ थान, हाते बेल्चा ५ थान, ठूलो बेल्चा २ थान, गैटी ५ थान, कोदाली १ थान, सानो गल४ थान, पानी चश्मा २० थान, सेफ्टी बेल्ट ४ थान, स्टेचर ६ थान, पञ्जा ६ थान, **ईलाका प्रहरी कार्यालय गैंडाकोटमा रहेको** बेल्चा ३ वटा, ट्युव ३ वटा, डोरी २ रोल, लाईफ ज्याकेट ३ थान, Fire Extinguisher सानो २ थान, गैती २ थान, बाल्टीन ४ थान, गल २ थान, स्टेचर २ थान, **ईलाका प्रहरी कार्यालय डेढगाउँमा रहेको** बेल्चा ४ वटा, ट्युव ४ वटा, डोरी २ रोल, लाईफ ज्याकेट ८ थान, Fire Extinguisher सानो ९ थान, गैती ३ थान, बाल्टीन २ थान, गल १ थान, स्टेचर २ थान, बन्चरो २ थान आरा मेशिन १ थान **ईलाका प्रहरी कार्यालय दुम्किवासमा रहेको** डोरी १ रोल, लाईफ ज्याकेट ५ थान, Fire Extinguisher सानो २ थान, गैती ४ थान, बाल्टीन २ थान, गल २ थान, स्टेचर १ थान, बन्चरो १ थान	जिल्ला प्रहरी कार्यलय परिसर र ई.प्र.का परिसरहरु

क्र. सं.	कार्यालय/ निकायहरु	उद्धार, तथा राहत सामग्रीहरु	भण्डारण स्थान
		गाडी-७, जनशक्ति १५० जना	
३	सशस्त्र प्रहरी बल, नं. ३१ गुल्म नवलपरासी व.सु.पू.	स्वाटर १७ थान, रेक हो -दाते) १७ थान, सावेल १८ थान, पिक ६ थान, हेल्मेट पहेलो २२ थान, व्याकफायर फाईटिङ्ग स्प्रेयर ८ वटा, जम्प सुट १४ वटा, स्टिल बाल्टी २ थान, बन्चरो ३ थान, ट्युव ५ थान, ग्लोभ्स १५ जोर, साधारण टोपी माक्स ५ जोर, रबरवोट कभर सहित १थान, Hand Pump ४ थान, Foot Pump ३ थान, Rescue Throw Bag ११ थान, Boat Paddle २० थान, Carabineer ७ थान, Figure Eight carabineer १ थान, Back Board स्टेचर ५ थान, Pertol Chain Saw ४ थान, Rescue Rope ४०० मिटर, Fire Blanket ८ पिस, Firefighting Suit ६ थान, Aluminunum Ladder ५ थान, Light Portable Pump २ थान, Water Helmet ६ थान, Fire Extingusisher ६ थान, Life Jacket, १६ वटा, Crow Bar १ वटा, Bolt Cutter २ वटा, Hammer Drill Machine १ वटा, गल २ वटा, घन २ वटा फरुवा २ वटा, छिनो २ वटा, रबरबुट ३३ वटा, Rescue Vest ३ वटा हेडलाईट ११ वटा, हेण्डस १ वटा, Full Boady Harness ३ वटा, Water Goggles २० वटा, Rain Suit १० वटा **बि.ओ.पि. त्रिबेणीमा रहेको** साबेल ३ थान, पिक ३ थान, बाल्टी २ थान, फरुवा २ थान, Stretcher १ थान, Safety Helmet ४ थान, Life Jacket २० थान, Moter Boat १ थान, Hand Pump १ थान, Foot Pump १ थान, Tube १ थान, Rescue Throw Bag २ थान **सुरक्षा बेश चोरमारामा रहेको** साबेल ३ थान, पिक १ थान, ट्युब १ थान, डोरी १ रोल, फरुवा १ थान, बन्चरो १ थान, हँसिया ३ थान **औ. सु. बेश दलदलेमा रहेको** पिक २ थान, फरुवा २ थान, डोरी १ रोल, साबेल २ थान, **औ. सु. बेश सर्दीमा रहेको** रेन सुट २० थान, Dynamic Rope ५ रोल, डाइनमिक रोप १०० मिटर, Carabineer १० थान, Petrol Chain Saw 22" १ थान, लाईफ जाकेट ५ थान, बेल्चा ४ थान, गमबुट २० जोर, पिक ५ थान, हैण्ड सव (हातेआरी) १ थान, सावेल ३ थान, साधारण डोरी १ रोल लगायतका अन्य सामाग्री सहित तुरुन्त उपलब्ध हुनसक्ने जनशक्ति ७५ जना	स.प्र.बल नं. ३१ गुल्म, नवलपरासी (व.सु.पू)
४	नेपाली सेना,	श्री नं. २ बन तथा पर्यावरण सुरक्षा गण	श्री नं. २ बन तथा

क्र. सं.	कार्यालय/ निकायहरु	उद्धार, तथा राहत सामग्रीहरु	भण्डारण स्थान
	नवलपुर	टुल ३३ वटा, फरुवा ४ वटा, सेफ्टी रोप २ रोल, गम बुट २४ जोर, हेक्सा करौती १ वटा, हुक ४ वटा, वाटरप्रुफ ज्याकेट ७० थान, बन्चरो ३ वटा, मेघाफोन १ वटा, साबेल २६ वटा, पिक ३२ वटा, पञ्जा ३ जोर, द्यबअपउबअप ँष्चभ ँष्नजतष्लन कउचबथभच ८ वटा, ट्राफिक ज्याकेट १३ वटा, हेलमेट ५४ वटा, रबर ट्युब १ वटा, फायर बकेट ९ वटा, क्यारबिनर ३ वटा, ८ फिगर १ वटा, स्वमिङ्ग चश्मा १० वटा, हेड ल्याम्प १० वटा, रेनसुट १० वटा, स्वाटर १२ वटा, क्रस कट्स २ वटा, रेक हो (दाते) १२ वटा, जम्प सुट १२ वटा, टोपी बीथ माक्स ५ वटा **नेपाली सेना** रवर बोट २ थान, काठको बोट ८ थान, लाइफ ज्याकेट ५२ थान, जनशक्ति ४६ जना	पर्यावरण सुरक्षा गण
५	भेटेनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द तनहुँ सर्म्पक कार्यालय कावासोती	पशु उपचारका लागि औषधी व्यवस्था भएको, गाडी-१, मोटरसाईकल-१, जनशक्ति ३ जना	जिल्लामा मात्र
६	स्वास्थ्य कार्यालय	तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मी परिचालन गर्न सकिने-१००, गाडी-१, मानव स्वास्थ्यका लागि औषधीहरुको व्यवस्था भएको	स्वास्थ्य कार्यालय, कावासोती
७	जलस्रोत तथा सिंचाई विकास डिभिजन कार्यालय	ग्याविियन बक्स, नाइलन जाली, सिमेन्ट बोरा	कार्यालय परिसर कावासोती
८	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई	मोटरसाईकल-१, मानवस्रोत, आपत्कालीन आश्रयका लागि विद्यालय भवन उपलब्ध गराउन सकिने	कार्यालय परिसर कावासोती
९	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन (इकाई) कार्यालय	गाडी-१, मोटरसाईकल-२, मानवस्रोत, पानी शुद्धिकरणका लागि स्वास्थ्य शिक्षा र औषधी आवश्यकता अनुसार उपलब्ध गर्ने	कार्यालय परिसर कावासोती
१०	कृषि ज्ञान केन्द्र	मानवस्रोत २ जना, गाडी-१, मोटर साईकल-१, स्कुटर-१	कार्यालय परिसर कावासोती
११	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, जिल्ला शाखा	मानवस्रोत-७५ जना, कपडाहरु सेट, कम्बल, त्रिपाल, म्याट, भाडाँहरु, बाल्टिन-मग (१०० थान) आकस्मिक कोषको व्यवस्था, स्टेचर, एम्बुलेन्स, ब्लडबैकको भ्यान तथा प्राथामिक उपचार सामग्रीहरु	८ गाउँकालिका तथा नगरपालिका
१२	पूर्वाधार विकास कार्यालय	गाडी २, मोटरसाइकल ३ मानवस्रोत आवश्यकता अनुसार परिचालन गर्न सकिन्	कार्यालय परिसर
१३	नवलपुर उद्योग वाणिज्य संघ	आवश्यकता अनुसार राहत सामग्रीहरु उपलब्ध गराउन समन्वय गर्ने ।	

क्र. सं.	कार्यालय/ निकायहरु	उद्धार, तथा राहत सामग्रीहरु	भण्डारण स्थान
१४	डिभिजन वन कार्यलय	Fire Swatter-5, Fire Rake-4, Fire Rake Hoe-4, Forest fire sprayer-5, Shovel-3, whistle-3, Fire Suit-3, Helmet-3, Gumboot with steel toe-3, torch-3, Gloves-3, First aid box-1, Face mask-3	
१५	सहमति	गाडी-१, मोटरसाईकल-१, मानवस्रोत-१२ जना, त्रिपाल- १०.५ रोल (१०X६०), वाटर कन्टेनर-२१९०थान	सहमति कार्यालय गैंडाकोट
नोटः सबै विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व तथा सह नेतृत्व गर्ने सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरुले आ-आफ्नो विषयगत क्षेत्रको पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्यसँग सम्बन्धित कार्य गर्दा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको परामर्शमा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको अगुवाईमा गर्नुपर्नेछ ।			

स्थानीय तहमा परिचालन हुनसक्ने साधन, स्रोतहरुको विवरण

विपद्को समयमा स्थानीय तहमा उपलब्ध हुनसक्ने साधन, स्रोतहरुको विवरण जिल्लाका आठ वटा पालिकाहरुबाट संकलन गरिएका सूचनाको आधारमा अद्यावधिक गरिएको छ जुन निम्नानुसार छ । उल्लेखित साधन तथा उपकरणहरु विपद्को समयमा आवस्यकता अनुसार जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिसंगको समन्वयमा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको निर्णय अनुसार प्रयोग गर्न सकिने छ ।

क्र.सं.	कार्यालय, निकायहरु	उद्धार, तथा राहत सामग्रीहरु	सामग्री रहेको स्थान	परिचालनको लागि सम्पर्क व्यक्ति
१	गैंडाकोट नगरपालिका	एम्बुलेन्स २थान, जिप २थान, ट्रिपर १थान, लोडर १थान, ट्र्याक्टर १थान	एम्बुलेन्स- अमरापुरी र नगर अस्पताल अन्य सवारी नगरपालिका परिसर	एम्बुलेन्स ९८६३२७२७२४, ९८१०१८४५२८ अन्य उपकरणको लागि प्रमुख प्रसासकीय अधिकृत- ९८५७६६३९१११
२	देवचुली नगरपालिका	व्याक हो लोडर १थान, टिप्पर १थान, जिप २थान,	नगर पालिकाको परिसर	मुकुन्द शर्मा (प्र.प्र.अ)- ९८५७६४२१११ भिष्मराज पौडेल विपद् फोकल पर्सन (९८४६३६७७२९)
३	कावासोती नगरपालिका	दमकल १थान, जे.सि.बि १ थान	कावासोती नगर परिसर	पवन रुपाखेती ९८५१२२४००३
४	मध्यविन्दु नगरपालिका	जिप २थान	नगरपालिका परिसर	नारायण विष्ट -नगर प्रहरी स. निरिक्षक) ९८४१४७४००४
५	विनयी त्रिबेणी गाँउपालिका	जिप १थान, एम्बुलेन्स १थान, ट्रेक्टर १थान	एम्बुलेन्स- स्वास्थ्य चौंकी त्रिबेणी अन्य सवारी गाँउपालिका परिसर	स्वास्थ्य चौंकी त्रिबेणी -९८४६३७३१६६ ध्रवराज काफ्ले- ९८५७०५६६३८

६	हुप्सेकोट गाँउपालिका	एम्बुलेन्स १थान, व्याक हो लोडर १थान, जिप १थान Fire extinguisher ६०थान, safty Jacket १००थान, Portable Fire Pump(four storke) १ थान, Fire Swatter-10,Fire Rake-10, Fire Rake Hoe-10, Savel-20, FireAxe Hoe-10, Jump Suit-15, Fire Boot-15 Socks-15 Gloves-15, Helmet-15, Head Torch-15, Back Pack Pump-6, First Aid Box-30, घन ६ थान, गल ६ थान, कोदालो ३० थान, गैती १० थान, प्लाष्टिक डोरी ५ किलो, हसिया ५ वटा, त्रिपाल १० थान, रेनकोट ३० थान, भाडा सेट १०, सिरक डसना १० सेट, खाद्यान्न मौज्यूदा रहेको, ट्र्याक्टर १ थान, मोटरसाईकल १ थान, Quick response team समुदाय स्तरमा ६ समूह	गाँउपालिका परिसर	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत, ९८५७०८७३०२
७	बुलिङ्गटार गाँउपालिका	अग्नि नियन्त्रण सामग्री १८ वटा, लोडर १थान	गाँउपालिका परिसर	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, ९८५७०७०१०७
८	बौदीकालि गाँउपालिका	जिप १थान, मो सा ५थान, व्याक हो लोडर १थान बाँकी आवश्यक सामग्रीहरु ईप्रकामा हस्तान्तरण गरिएको	गाँउपालिका परिसर र बौदीकालि २	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ९८५७०४६२६४

सामुदायिक बनहरुबाट परिचालन हुनसक्ने साधन, स्रोतहरुको विवरण

विपद्को समयमा स्थानीय सामुदायिक बनहरु जसले प्रकृतिमा आधारित समाधानको अभ्यास गरिरहेका छन् तिनै बन समूहहरुमा रहेका आगलागी नियन्त्रण तथा उद्दार सामग्रीहरु समितिको समन्वयमा प्रयोग गर्न सकिने छ ।

क्र.सं.	सामुदायिक बनको नाम र ठेगाना	उद्धार, तथा राहत सामग्रीहरु	सामग्री रहेको स्थान	परिचालनको लागि सम्पर्क व्यक्ति
१	दैत्यगैरा कबुलियती सामुदायिका वन उपभोक्ता समुह हुप्सेकोट ५	Fire Swatter-4, Fire Rake-2, Fire Rake Hoe-2, Forest fire sprayer-4, Shovel-3, whistle-4, Fire Suit-2, Helmet-4, Gumboot with steel toe-4, torch-2, Gloves-4, First aid box-1	समूहको कार्यालय	यम बहादुर बारघरे ९८१५४५३६७५
२	सत्यदेबी सामुदायिक वन उपभोक्ता समुह हुप्सेकोट ४	Fire Swatter-4, Fire Rake-2, Fire Rake Hoe-2, Forest fire sprayer-4, Shovel-3, whistle-4, Fire Suit-2, Helmet-4, Gumboot with steel toe-4, torch-2, Gloves-4, First aid box-1	समूहको कार्यालय	शेर बहादुर गाहा मगर ९८४७४४१५६०
३	सत्यवती क सामुदायिक वन उपभोक्ता समुह हुप्सेकोट १	Fire Swatter-4, Fire Rake-2, Fire Rake Hoe-2, Forest fire sprayer-4, Shovel-3, whistle-4, Fire Suit-2, Helmet-4, Gumboot with steel toe-4, torch-2,	समूहको कार्यालय	टेक बहादुर फाल मगर ९८४७०९५६८९

		Gloves-4, First aid box-1		
४	सत्यवती ख सामुदायिक वन उपभोक्ता समुह हुप्सेकोट १	Fire Swatter-4, Fire Rake-2, Fire Rake Hoe-2, Forest fire sprayer-4, Shovel-3, whistle-4, Fire Suit-2, Helmet-4, Gumboot with steel toe-4, torch-2, Gloves-4, First aid box-1	समूहको कार्यालय	मानबहादुर कानु मगर ९८४७०९४९२५
५	मञ्जुसोरी सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहहुप्सेकोट ४	Fire Swatter-4, Fire Rake-2, Fire Rake Hoe-2, Forest fire sprayer-4, Shovel-3, whistle-4, Fire Suit-2, Helmet-4, Gumboot with steel toe-4, torch-2, Gloves-4, First aid box-1	समूहको कार्यालय	मान बहादुर गाहामगर ९८४७३५६५६९
६	शखदेव हसौरा सामुदायिक वन उपभोक्ता समुह हुप्सेकोट ४	Fire Swatter-4, Fire Rake-2, Fire Rake Hoe-2, Forest fire sprayer-4, Shovel-3, whistle-4, Fire Suit-2, Helmet-4, Gumboot with steel toe-4, torch-2, Gloves-4, First aid box-1	समूहको कार्यालय	प्रेम तिवारी ९८४९३३१२३६
७	जोल्टेपोखरी सामुदायिक वन उपभोक्ता समुह हुप्सेकोट ४	Fire Swatter-4, Fire Rake-2, Fire Rake Hoe-2, Forest fire sprayer-4, Shovel-3, whistle-4, Fire Suit-2, Helmet-4, Gumboot with steel toe-4, torch-2, Gloves-4, First aid box-1	समूहको कार्यालय	रुपा राना मगर ९८४७२३९०९२
८	कुडौली मध्यवर्ती सामुदायिक वन उपभोक्ता समुह कावासोती ११	Fire Swatter-4, Fire Rake-2, Fire Rake Hoe-2, Forest fire sprayer-4, Shovel-3, whistle-4, Fire Suit-2, Helmet-4, Gumboot with steel toe-4, torch-2, Gloves-4, First aid box-1	समूहको कार्यालय	रामबहादुर राना मगर ९८४४३११६८९
९	शान्ती मध्यवर्ती सामुदायिक वन उपभोक्ता समुह कावासोती १३	Fire Swatter-4, Fire Rake-2, Fire Rake Hoe-2, Forest fire sprayer-4, Shovel-3, whistle-4, Fire Suit-2, Helmet-4, Gumboot with steel toe-4, torch-2, Gloves-4, First aid box-1	समूहको कार्यालय	सुर्य बहादुर तामाङ्ग ९८१७४७१२३२
१०	गुन्द्रहीढाका मध्यवर्ती सामुदायिक वन उपभोक्ता समुह कावोसोती १५	Fire Swatter-4, Fire Rake-2, Fire Rake Hoe-2, Forest fire sprayer-4, Shovel-3, whistle-4, Fire Suit-2, Helmet-4, Gumboot with steel toe-4, torch-2, Gloves-4, First aid box-1	समूहको कार्यालय	नर बहादुर महत्तो ९८४६८६७१५६
११	लामीचौर मध्यवर्ती उपभोक्ता समिति कावासोती १३	Fire Swatter-4, Fire Rake-2, Fire Rake Hoe-2, Forest fire sprayer-4, Shovel-3, whistle-4, Fire Suit-2, Helmet-4, Gumboot with steel toe-4, torch-2, Gloves-4, First aid box-1	समूहको कार्यालय	बासु पौडेल ९७४६३९३३४६

७.३ अन्य आवश्यकताहरु

- जिल्ला स्थित मानव बस्तीहरुको चापलाई मध्येनजर गरी थप दमकलको व्यवस्था गर्नुपर्ने ।
- खोज तथा उद्धारका लागि रबर बोटहरुको थप व्यवस्था गर्नुपर्ने ।
- जिल्ला स्तरमा DEOC र LEOC बीचमा सूचना आदान प्रदानको संयन्त्रलाई मजबुत बनाउनु पर्ने ।

- सम्पूर्ण पालिकास्तरमा खाद्य, गैर खाद्य, उद्धार र राहत सामग्रीहरुको भण्डारणको व्यवस्था मिलाउनु पर्ने ।

७.४ अनुमानित लागत

विषयगत क्षेत्र अनुसार अनुमानित लागत प्रक्षेपण गरिएकोछ

७.४.१ खोज तथा उद्धार क्षेत्रको लागि अनुमानित बजेट

क्र.सं	गतिविधि	इकाई	परिमाण	दर (रु)	जम्मा (रु)
१	खोज तथा उद्धार क्षेत्रको समन्वय बैठक आयोजना	वटा	१	१००००	१००००
२	अप्रेसन सेन्टरको स्थापना	वटा	१	१००००	१००००
३	लाइफ ज्याकेट	वटा	५०	३०००	१५००००
४	रबर बोट (डुङ्गा)	वटा	२	६०००००	१२०००००
५	डोरी मोटो	मिटर	२०००	२००	४०००००
६	Life Buoy Ring (ट्युब)	वटा	१०	३०००	३००००
७	सर्च लाइट	वटा	५	१२००	६०००
८	क्याराभेना हुक	वटा	२०	५०००	१०००००
९	स्ट्रेचर	वटा	१०	३०००	३००००
१०	विभिन्न सामग्रीहरू (बेल्चा, कोदालो, बन्चरो, खुकुरी)	सेट	५०	५०००	२५००००
११	मानवीय सेवाबारे सुरक्षाकर्मी तथा अन्यलाई १ दिने अनुशिक्षण	वटा	१	१५०००	१५०००
	अनुमानित जम्मा				२,२०१,०००

७.४.२ खाद्य क्षेत्रका लागि अनुमानित बजेट

क्र.सं.	गतिविधि	इकाई	परिमाण	दर (रु)	जम्मा (रु)
१	समन्वय बैठकको आयोजना	पटक	१	१००००	१००००
२	तयारी तथा खाद्य सामाग्रीको उपलब्ध गराउन सक्ने व्यक्ति तथा व्यवसायीसँग इच्छापत्र साथै दरभाउपत्रको माग	पटक	१	१५०००	१५०००
३	खाद्य सामाग्री भण्डारणका लागि गोदाम घरको व्यवस्था	महिना	३	१२०००	३६०००
४	खाद्य सामाग्री ढुवानीका लागि गाडीको व्यवस्थापन	पटक	४	१५०००	६००००
५	विपद्बाट विस्थापितहरूको लागि रासन कार्डको छपाई (परिचय पत्रसँग तादाम्यता कायम हुने गरी)	सङ्ख्या	२०००	२०	४००००
	जम्मा				१६१०००
६	**मानवीय सहयोगका लागि आवश्यक पर्ने तयारी खानाको व्यवस्था (विस्थापित ५००० जनाको लागि १ हप्तासम्म)**				
६.१	चाउचाउ (प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति १ प्याकेटका	प्याकेट	३५०००	२५	८७५०००

	दरले)				
६.२	चिउरा (प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ३०० ग्रामका दरले)	केजी	१०५००	१००	१०५००००
६.३	भुजा (प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति १०० ग्रामका दरले)	केजी	३५००	१५०	५२५०००
६.४	बिस्कुट (प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति १ प्याकेटका दरले)	प्याकेट	३५०००	२०	७०००००
६.५	भेली (प्रतिहप्ता प्रतिव्यक्ति ५०० ग्रामका दरले)	केजी	२५००	१८०	४५००००
६.६	नुन (प्रतिव्यक्ति १ प्याकेट)	केजी	५०००	२५	१२५०००
	जम्मा				१८०००००
७	**मानवीय सहयोगका लागि आवश्यक पर्ने खाद्य सामाग्रीको व्यवस्थापन (५००० जनाको लागि ३ हप्तासम्म)**				
७.१	चामल (प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ४२० ग्राम)	केजी	४४१००	१२०	५२९२०००
७.२	दाल (प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ६० ग्राम)	केजी	६३००	३६०	२२६८०००
७.३	तेल (प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ३० मि.लि)	लिटर	३१५०	३००	९४५०००
७.४	नुन (प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ५ ग्राम)	केजी	५२५	२५	१३१२५
७.५	मसला (प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ५ ग्रामका दरले)	केजी	५२५	५००	२६२५००
८	वितरकको लागि पारिश्रमिक (१ महिना)	पटक	१	३००००	३००००
	जम्मा				८८१०६२५
	कुल जम्मा				१०७७१६२५
विपद्/आपत्कालीन परिस्थितिको समयमा आवश्यक खाद्य व्यवस्थापनको लागि नेपाल रेडक्रस सोसाइटी नवलपरासी (ब.सु.पु) संग रहेको आपुर्तिकर्ताहरूको विवरण अनुसार सम्पर्क समन्वय गर्ने					

७.४.३ आवास तथा गैरखाद्य सामाग्री क्षेत्रको लागि अनुमानित बजेट

क्र.सं.	गतिविधि	इकाई	परिमाण	दर (रु)	जम्मा (रु)
१	समन्वय बैठक	पटक	१	१००००	१०,०००.००
२	विस्थापित परिवारका लागि आश्रय स्थलको निर्माणका लागि पारिश्रमिक	वटा	१०००	५०००	५,०००,०००.००
३	आश्रय स्थलको निर्माणका लागि बाँस, डोरी खरिद	वटा	१०००	५०००	५,०००,०००.००
४	विस्थापित परिवारका लागि किचन सामाग्री (बाल्टिन, जग, थाल, कचौरा, डाँडु, पनियो, बाटा, डेक्ची, कराई, गिलास, चूलो, दाउरा)	सेट	१०००	६०००	६,०००,०००.००
५	विस्थापित परिवारलाई अस्थायी आवासको व्यवस्थापन गर्न त्रिपालको खरिद	थान	१०००	५०००	५,०००,०००.००
६	विस्थापित परिवारलाई अस्थायी आवासको व्यवस्थापन गर्न ओडने ओछ्याउने कपडा (कम्बल ३, मेटिक्स ३) खरिद	सेट	१०००	१००००	१०,०००,०००.००
७	दुई वर्षसम्मका केटाकेटीहरूका लागि कपडा (भोटो, भेष्ट, सुरुवाल, ब्लाङ्केट, टोपी, पेन्टी)	सेट	२००	२०००	४००,०००.००
८	दुईदेखी पाँच वर्षसम्मका केटाकेटीहरूका	सेट	३००	३०००	९००,०००.००

कं.सं.	गतिविधि	इकाई	परिमाण	दर (रु)	जम्मा (रु)
	लागि कपडा (ब्लाङ्केट, टोपि, पेन्टी)				
९	गर्भवती तथा स्तनपान गराई रहेकी महिला (पेटीकोट, ब्लाउज, पछ्यौरा, सारी, पेन्टी)	सेट	२५०	३०००	७५०,०००.००
१०	गर्भवती महिला (सुत्केरी सामागी)	सेट	५०	३०००	१५०,०००.००
११	बृद्ध बृद्धा तथा विभिन्न किसिमले अपाङ्गता भएका विस्थापित महिलालाई १ सेट कपडा (पेटीकोट, ब्लाउज, पछ्यौरा, सारी, चप्पल)	सेट	२००	३०००	६००,०००.००
१२	बृद्धबृद्धा तथा विभिन्न किसिमले अपाङ्गता भएका विस्थापित पुरुषलाई १ सेट कपडा (दौरा, सुरुवाल, टोपी, गम्छा, चप्पल)	सेट	२००	३०००	६००,०००.००
१३	ढुवानीको व्यवस्थापन	पटक	२	१५०००	३०,०००.००
१४	स्वयं सेवकहरूलाई पारिश्रमिक	जना	५	१५०००	७५,०००.००
१५	स्वयं सेवकहरूलाई तालिम	पटक	१	१००००	१०,०००.००
१६	स्वयं सेवकको दुर्घटना बिमा	जना	५	३०००	१५,०००.००
१७	अनुगमन, मूल्याकन तथा प्रतिवेदन तयारी	पटक	१	१००००	१०,०००.००
	जम्मा				३४,५५०,०००.००

७.४.४ खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वास्थ्य प्रवर्द्धन क्षेत्रको लागि अनुमानित बजेट

कं.सं.	गतिविधि	इकाई	परिमाण	दर (रु)	जम्मा (रु)
१	WASH क्षेत्रको समन्वय बैठक	पटक	१	१०,०००	१०,०००
२	खानेपानी शुद्धिकरणका सामान खरिद, ढुवानी र वितरण				
२.१	१० र २० लिटरका बाल्टीन १/१ वटा र १ लि.को जग १ वटा	परिवार	३०००	५००	१,५००,०००
२.२	पिउस (पहिलो १ हप्ताको लागि ५ वटा प्रति परिवार)	परिवार	१५०००	१७	२५५,०००
२.३	वाटर गार्ड (१ हप्ता पछिको लागि १ वटा प्रति परिवार)	संख्या	३०००	४५	१३५,०००
३	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वास्थ्य प्रवर्धनका लागि स्वास्थ्य स्वयं सेविकाको परिचालन	जना	१२	१५,०००	१८०,०००
४	विस्थापितहरूलाई प्रति परिवार एक सेट हाईजिन किट (हर्पिक, ब्रस, फिनेल, बाल्टिन, मग)	परिवार	३०००	५००	१,५००,०००
	जम्मा				३,५७०,०००
५	विस्थापितहरूको लागि ध्ब्क्ज का सुबिधाको निर्माण तथा मर्मत कार्य				
५.१	शिविरमा विस्थापितहरूको लागि	वटा	२००	१५,०००	३,०००,०००

	खानेपानीको धारा तथा हाते कल निर्माण				
५.२	२० महिलाको लागि १ नयाँ शौचालय निर्माण	वटा	१५०	३,०००	४५०,०००
५.३	५० पुरुषको लागि १ नयाँ शौचालय निर्माण	वटा	४०	३,०००	१२०,०००
५.४	स्नान गृह निर्माण	वटा	१००	२,०००	२००,०००
५.५	पुराना चर्पी तथा हातेकलको मर्मत	वटा	२००	२,५००	५००,०००
	जम्मा				४,२७०,०००
६	सरसफाई सम्बन्धी जनचेतना (माईकिङ्ग, सडक नाटक)	पटक	१६	५,०००	८०,०००
७	प्रभाबित विद्यालय, मदरसा, स्वास्थ्य केन्द्रमा चर्पी र पानीका कलहरूको मर्मत	वटा	१००	१००,०००	१०,०००,०००
८	सूचना, शिक्षा तथा संचारसम्बन्धी सामाग्रीको तयारी	पटक	१	६०,०००	६०,०००
९	WASH Cluster का सदस्य तथा ग्रामिण महिला स्वास्थ्य कार्यकर्तालाई खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी १ दिने तालिम	पटक	१	१५,०००	१५,०००
१०	अनुगमन मूल्यांकन	पटक	१	१०,०००	१०,०००
	जम्मा				१०,१६५,०००
	कुल जम्मा				१८,०१५,०००

७.४.५ स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रको लागि अनुमानित बजेट

क.सं.	क्रियाकलापहरू	इकाइ	परिमाण	दर	जम्मा रकम (रु)
१	समन्वय बैठक	पटक	१	१०,०००	१०,०००
२	प्रारम्भिक मानवीय सहयोग सम्वन्धी अभिमुखीकरण (१ दिने)	पालिका	८	१५,०००	१२०,०००
३	अत्यावश्यक औषधीहरूको भण्डारण	जना	५,०००	१५०	७५०,०००
४	जनचेतना अभिवृद्धिका लागि हातेमाइक	वटा	१६	४,०००	६४,०००
५	जनचेतना अभिवृद्धिका लागि सडक नाटक	पालिका	१६	५,०००	८०,०००
६	जनचेतना अभिवृद्धिका लागि पोष्टर निर्माण तथा छपाई	थान	५,०००	२०	१००,०००
७	जनचेतना अभिवृद्धिका लागि लिफलेट छपाई	थान	५,०००	१०	५०,०००
८	First Aid Kits को व्यवस्थापन	थान	६०	३,०००	१८०,०००
९	महिला स्वास्थ्य स्वयंसेवकहरूलाई अभिमुखीकरण	पटक	१	१५,०००	१५,०००
१०	पोषण सम्बन्धमा सबै गाउँपालिका तथा	पटक	१		३०,०००

क.सं.	क्रियाकलापहरू	इकाइ	परिमाण	दर	जम्मा रकम (रु)
	नगरपालिकाका स्वास्थ्य कार्यकर्तालाई २ दिने अभिमुखीकरण			३०,०००	
११	इन्फेन्ट फिडिंग इन इमर्जेन्सी र सम्लीमेन्ट्री फिडिंग सम्वन्धी २ दिने तालिम	पटक	१	३०,०००	३०,०००
१२	सम्लीमेन्ट्री फूडको व्यवस्थापन (१०० ग्राम प्रति दिनका दरले १ महिनाका लागि)	जना	५,०००	१,२००	६,०००,०००
१३	अति कुपोषित बच्चाहरूलाई पुनर्स्थापना	१ पटक	८	३,५००	२८,०००
१४	पुनर्स्थापित बच्चाहरू हेरचाहको लागि पारिश्रमिक	१ महिना	८	१५,०००	१२०,०००
१५	एम्बुलेन्स सेवाका लागि ड्राइभर भत्ता	१ महिना	१	१५,०००	१५,०००
१६	एम्बुलेन्स सेवाका लागि इन्धन	१ महिना	१	६०,०००	६०,०००
१७	स्वास्थ्य शिबिरमा जनशक्तिको परिचालन (८ शिबिरमा ३ जनाको दरले) १ महिनाका लागि	जना	२४	१५,०००	३६०,०००
१८	स्वास्थ्य शिबिरमा औजारको व्यवस्था	१ पटक	८	१,५००	१२,०००
१९	स्वास्थ्य शिबिरमा स्टोभ (प्रति शिबिर १ वटाका दरले ८ वटा)	१ पटक	८	६००	४,८००
२०	मट्टितेल प्रति दिन प्रति शिविर १ लिटरका दरले	लिटर	२४०	१५४	३६,९६०
२१	सुत्केरी स्याहार केन्द्रको व्यवस्थापन (एक महिनासम्म)	वटा	८	१५,०००	१२०,०००
२२	झुलको मौज्दात राख्ने	वटा	२,०००	२,५००	५,०००,०००
	जम्मा				१३,१८५,७६०

७.४.६ शिक्षा क्षेत्रको लागि अनुमानित बजेट

क्रं.सं.	गतिविधि	इकाई	परिमाण	दर (रु)	जम्मा (रु)
१	समन्वय बैठक	पटक	१	१०,०००	१०,०००
२	आधाररेखा (Baseline) सम्बन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन	पालिका	८	१०,०००	८०,०००
३	विस्थापित विद्यार्थीहरूलाई अस्थायी विद्यालय (Temporary Learning Center) को निर्माण	कोठा	५	२०,०००	१००,०००
४	अस्थायी विद्यालयमा भौतिक सामाग्री (	सेट	१६	४५,०००	७२०,०००

क.सं.	गतिविधि	इकाई	परिमाण	दर (रु)	जम्मा (रु)
	डेस्क १७, बेन्च १७, कालोपाटी १, टेबुल २, कुर्ची ५)				
५	विस्थापित विद्यार्थीलाई शैक्षिक सामाग्री (पाठ्यपुस्तक) सहयोग	सेट	२०००	९००	१,८००,०००
६	विस्थापित विद्यार्थीलाई पोशाक सहयोग	सेट	२०००	६००	१,२००,०००
७	विस्थापित विद्यार्थीलाई खेलकुदका सामाग्री व्यवस्थापन	सेट	५	२,५००	१२,५००
८	विस्थापित विद्यार्थीलाई खाजाको व्यवस्थापन (१ महिना)	जना	२०००	९००	१,८००,०००
९	३ देखी ५ वर्षका बालबालिको लागि बाल विकास केन्द्रको (ECD) को स्थापना	केन्द्र	८	१५०,०००	१,२००,०००
१०	ECD मा शैक्षिक सामाग्री खेलकुदका सामाग्री, खेलौना, खाजा तथा बस्नका लागि कार्पेटको व्यवस्थापन	केन्द्र	८	३५,०००	२८०,०००
११	विपद प्रभावित क्षेत्रको शिक्षक, समुदाय र सामाजिक कार्यकर्तालाई पूर्व तयारी सम्बन्धी १ दिने अभिमुखीकरण	पालिका	८	१५,०००	१२०,०००
१२	विपद प्रभावित क्षेत्रका विद्यालयहरूलाई विद्यालय किट र विद्यार्थी किटको व्यवस्थापन	सेट	१६	६,०००	९६,०००
१३	क्ष्भ्क्ष् सामाग्रीको व्यवस्थापन	पालिका	८	२०,०००	१६०,०००
१४	विपद प्रभावित क्षेत्रका विद्यालयहरूमा जोखिम न्यूनीकरण गर्न एचभखभलतष्खभ भौतिक कार्यक्रमहरू सञ्चालन	पालिका	८	३०,०००	२४०,०००
	जम्मा				७,८१८,५००

७.४.७ संरक्षण क्षेत्रको लागि अनुमानित बजेट

क.सं.	गतिविधि	इकाई	परिमाण	दर (रु)	जम्मा (रु)
१	समन्वय बैठक	पटक	१	१००००	१००००
२	स्वयमसेवकहरू परिचालन गरीविस्थापितहरूलाई मनोसामाजिक सहयोग (१ महिना)	जना	८	१००००	८००००
३	संरक्षणका सुरक्षा सवाल तथा कानूनी उपचारका लागि सचेतना कार्यक्रम सन्चालन	गा.पा./न.पा.	१६	१५०००	२४००००
४	आधाररेखा (Baseline) सम्बन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन	गा.पा./न.पा.	८	५०००	४००००
५	युवा किशोरी तथा महिलाहरूको महिनावारी सुरक्षित राख्न आवश्यक सामाग्रीहरूको व्यवस्था	गा.पा./न.पा.	८	३००००	२४००००

क.सं.	गतिविधि	इकाई	परिमाण	दर (रु)	जम्मा (रु)
६	फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरूलाई आवश्यक सर सामाग्रीहरूको व्यवस्थापन	गा.पा./न.पा.	८	५००००	४०००००
७	आमासमूह, क्लब, गाँउ स्तरका समुहलाई घरेलु हिंसाबारे जानकारी गराउन अभिमुखीकरण	गा.पा./न.पा.	१६	१५०००	२४००००
८	बाल क्लबहरू स्थापना र क्षमता विकास	गा.पा./न.पा.	८	१५०००	१२००००
९	जेष्ठ नागरिक तथा जोखिममा पर्नसक्ने समुहलाई पूर्व जानकारी एवं अभिमुखीकरण	गा.पा./न.पा.	८	१५०००	१२००००
१०	प्रजनन स्वस्थ्य सम्बन्धी अभिमुखीकरण	जना	६००	२५०	१५००००
११	स्वस्थ्य सरसफाइ, पोषण सम्बन्धी २ दिने तालिम	जना	२००	५००	१०००००
१२	अपांगहरूका लागि १ दिने पूर्व जानकारी तथा अभिमुखीकरण गोष्ठी	गा.पा./न.पा.	८	१५०००	१२००००
१३	गर्भवती, सुत्केरी, हिंसापीडितका लागि सामग्री (अवश्यक्ता अनुसार)	गा.पा./न.पा.	८	२०००००	१६०००००
१४	बालअधिकार संरक्षण सम्बन्धी २ दिने तालिम	पटक	१	३००००	३००००
१५	सरोकारबालाहरूसँगको १ दिने अन्तरकृया गोष्ठी	पटक	१	१५०००	१५०००
१६	अनुगमन, प्रतिवेदन तयारी	पटक	१	१००००	१००००
	जम्मा				३५१५०००

७.५ आर्थिक स्रोत र उपलब्ध हुने बिधि र संयन्त्र

विपद् व्यवस्थापनमा आईपर्ने खर्चहरूका लागि जिल्ला विपद् व्यवस्थापन कोष तथा स्थानीयतहहरुमा विपद व्यवस्थापन कोषको स्थापना गरिएको छ । थप आवश्यकता परिपुर्तिका लागि प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कोष तथा केन्द्रिय विपद् व्यवस्थापन कोषबाट समेत आर्थिक सहयोग माग गर्नका साथै बिकास साझेदारहरुबाट समेत आवश्यक बजेट परिचालन गरिनेछ ।

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको आफनो स्रोत तथा क्षमताले समेट्न नसक्ने अवस्थामा प्रदेश विपद व्यवस्थापन परिषद/प्रदेश सरकारबाट विपद्को घोषणा संगै सहयोग अपिल गरिने छ । सो अपिल पश्चात सरकारी तथा बिकास साझेदारहरु मार्फत सहयोग संकलन गरि विपद् प्रतिकार्यका लागि आवश्यक बन्दोबस्तिका कार्यहरु गरिने छ । भने स्थानियतहमा रहेका आकस्मिक कोष, जिल्ला विपद् व्यवस्थापन कोष लगायत प्रदेश विपद व्यवस्थापन कोष को रकम समेत वृद्धि गरि प्रतिकार्यमा परिचालन गर्न पहल गरिने छ ।

८. अन्य निकायहरुसँगको समन्वय र सहकार्य

क) सबै साझेदारहरु (सरकारी र गैर सरकारी संस्थाहरु, अन्तर्राष्ट्रिय रेडक्रस सोसाईटी, संयुक्त राष्ट्र संघका निकायहरु) सँग उपयुक्त बिषयगत समन्वय संयन्त्र स्थापना तथा व्यवस्थापन गर्ने र जिल्ला सदरमुकाम भित्रका एवं आवश्यकतानुरुप स्थानीय तह सम्म काम गर्ने विभिन्न समूहलाई समेत समावेश गर्ने,

ख) बिषयगत समूहका साझेदारहरुबाट आवश्यकता र पुरा हुन नसकेका मागहरुलाई सम्बोधन गर्ने प्रतिवद्धता सुनिश्चित गर्ने । विषयगत समूहभित्र उपयुक्त तवरले जिम्मेवारीहरुको स्पष्ट बाँडफाँड गर्ने र सम्पर्क व्यक्ति तोकि तिनको संचार सम्पर्क नियमित रुपमा अद्यावधिक राख्ने।

ग) प्रकोप रोकथाम वा जोखिम न्यूनीकरण प्रति प्रयाप्त ध्यान दिँदै आकस्मिक प्रतिकार्य प्रभावकारी बनाई यथासक्य चाँडो पुर्नलाभ योजना कार्यान्वयन गर्न प्राथमिकता दिने ।

घ) अन्य क्षेत्रगत वा विषयगत समूहहरुसँग प्रभावकारी सम्पर्क र समन्वय व्यवस्था सुनिश्चित गर्ने,

ङ) प्राथमिकता पूर्ण क्रियाकलाप, स्रोत-साधन परिचालन र परामर्श जस्ता सबै बिषयहरुमा प्रमुख जिल्ला अधिकारी र जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति एवं अन्य सरोकारवालाहरुसँग नियमित सम्पर्क गरी विषयगत समूहहरुको जिम्मेवारपूर्ण प्रतिनिधित्व गर्ने ।

च) सरकारी राष्ट्रिय/स्थानीय प्रशासन, अन्य सरकारी निकायहरु, स्थानीय निकाय, नागरिक समाज र अन्य सम्बन्धित व्यक्तिहरुसँग स्थानीय स्रोत-साधनको उपलब्धताको आधारमा मानवीय सहयोग सुनिश्चित गर्न समन्वय गर्ने।

छ) सहभागितामूलक र समूदायमा आधारित पहुँच कायम गर्ने : सहभागितामा विषयगत आवश्यकता मूल्याँकन, विश्लेषण, योजना, अनुगमन र उत्तरदायित्व लगायतका व्यवस्था सहभागितामूलक र समूदायको पहुँचमा आधारित हुनु पर्ने।

ज) आवश्यकता पहिचान र विश्लेषण : सम्बन्धित सबै क्षेत्रगत निकायका साझेदारहरु सहभागी भई प्रभावकारी तथा समान विषयगत आवश्यकता मूल्यांकन र विश्लेषण सुनिश्चित गर्ने।

झ) आकस्मिक पूर्वतयारीः पूर्व सम्भावित नयाँ आकस्मिक घटनाहरुबारे पर्याप्त भैपरी योजना र पूर्वतयारी सुनिश्चित गर्ने ।

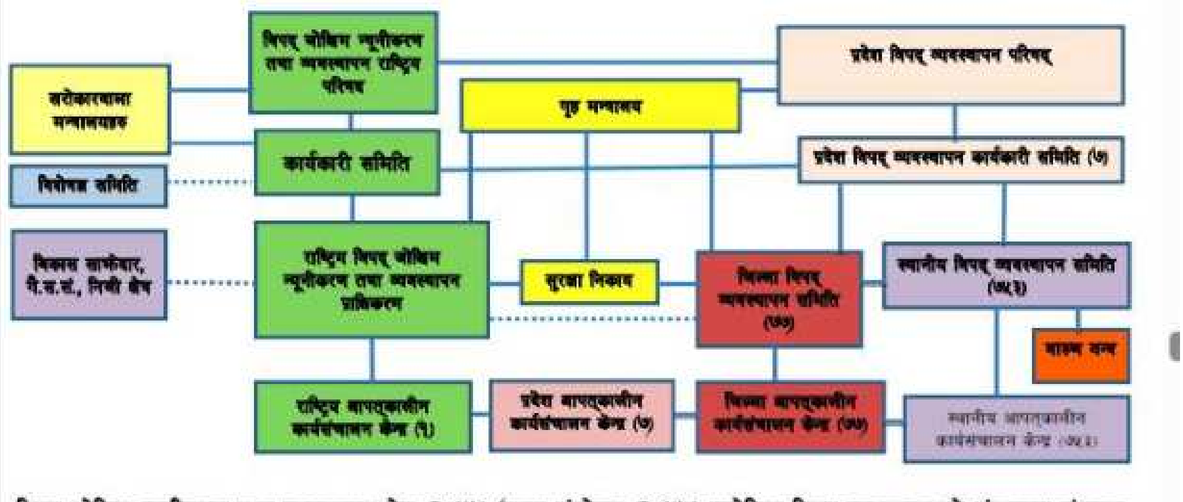

. विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ (प्रथम संशोधन, २०७५) बमोजिम विपद् व्यवस्थापनको संस्थागत संरचना

: उल्लिखित संस्थागत संरचनामा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ का प्रावधानहरुलाई आधार लिई विभिन्न समितिहरु र निकायहरु को सम्बन्ध र समन्वयलाई प्रष्टयाउने गरी प्रस्तुत गरिएको छ । बाक्लो "——" रेखाले प्रत्यक्ष र पातलो "......" रेखाले अप्रत्यक्ष सम्बन्ध जनाउँछ ।

९. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिले विपद् प्रतिकार्यलाई समावेशी र प्रतिकार्यका लागि गरिने सम्पुर्ण क्रियाकलापहरुमा लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरणलाई उच्च महत्व दिएर प्रतिकार्यको

पुर्वतयारीका गतिविधी देखि नै समावेशीकरणका लागि सबैको समान सहभागिता सुनिश्चित गरिनेछ। विशेष गरि संरक्षण विषयगत क्षेत्रलाई सशक्त र प्रभावकारी तुल्याईनेछ भने राहत वितरण तथा आवास व्यवस्थापनका कार्यहरु संचालन गर्दा यसलाई सुनिश्तिता गरिनेछ।

१०. अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सिकाई योजना

१०.१ लक्ष्य र सूचकहरु

यस योजनाको कार्यान्वयन मार्फत तपशिलमा उल्लेख गरिए अनुसारको सुचकहरु तय गरि त्यसका लागि न्युनतम आधार रेखा तयार गरि लक्ष्य समेत तय गरिएको छ।

सि. नं.	सूचक	आधार रेखा	लक्ष्य
१	जिल्ला स्तरमा विपद्बाट हुने मृत्युदर उल्लेख्य मात्रामा कम गर्ने		
१.१	विपद्बाट मृत्यु हुनेको वार्षिक औसत संख्या (सडक दुर्घटनाबाहेक)		
१.२	सडक दुर्घटनाबाट मृत्यु हुनेको वार्षिक औसत संख्या		
२	जिल्ला स्तरमा विपद्बाट प्रभावित व्यक्तिहरूको संख्या उल्लेख्य मात्रामा कम गर्ने		
२.१	विपद्बाट प्रत्यक्ष प्रभावित हुने परिवारहरूको वार्षिक औसत संख्या		
२.२	विपद्बाट घाइते हुने व्यक्तिहरूको वार्षिक औसत संख्या		
२.३	सडक दुर्घटनाबाट घाइते हुने व्यक्तिहरूको वार्षिक औसत संख्या		
२.४	विपद्बाट क्षति हुने घरहरूको वार्षिक औसत संख्या		
३	जिल्ला स्तरमा कूल गार्हस्थ्य उत्पादनमा विपद्को कारण हुने वार्षिक औसत प्रत्यक्ष आर्थिक क्षति		
४	संघ, प्रदेश र स्थानीय तहहरू र सरोकारवालाहरू बिच अन्तर तथा परस्पर समन्वय र साझेदारी अभिबृद्धि गर्न संयन्त्र विकास गर्ने (प्रतिशत)		
५	बहुप्रकोप पूर्वसूचना प्रणाली र विपद् जोखिम सूचना तथा आंकलनको उपलब्धता र पहुँचमा उल्लेख्य वृद्धि गर्ने		
५.१	कूल क्षेत्रफलको अनुपातमा बहुप्रकोप अनुगमन तथा पूर्वसूचना प्रणाली स्थापना र संचालन भएको क्षेत्रफलको प्रतिशत		
५.२	विपद् प्रभावित क्षेत्रको जनसंख्याको अनुपातमा स्थानीय वा राष्ट्रिय सूचना प्रणाली मार्फत पूर्वसूचना प्राप्त गर्ने जनसंख्याको प्रतिशत		
५.३	विपद् जोखिमयुक्त क्षेत्रहरूमा पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी कार्यविधि लागु भएका स्थानीय तहहरूको प्रतिशत		
५.४	स्थानीय स्तरमा उपयोगी विपद् जोखिमसम्बन्धी सूचना तथा जानकारी एवं आंकलन जनसमुदायलाई उपलब्ध गराउन सक्ने स्थानीय तहहरूको प्रतिशत		
५.५	पूर्वसूचना प्राप्त भएपछि विपद् प्रभावित क्षेत्रबाट सुरक्षित स्थानमा सारिएका जनसंख्याको प्रतिशत		

१०.२ अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सिकाई संयन्त्र

यस जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना लाई त्रैमासिक रुपमा समिक्षा गरिने छ। यसरी गरिने समिक्षामा योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन, विषयगत क्षेत्रहरु लाई गरेको मार्गदर्शन तथा

कार्यमा सहजताका सन्दर्भमा छलफल तथा सम्भावित विपद्का कारण हुन सक्ने मानविय तथा आर्थिक क्षति न्यूनीकरणमा यस योजनाले पुऱ्याएको योगदानका अलवा केही सुधारका पक्षहरु समेत भएमा तिनलाई समेत दस्तावेजीकरण गरी आगामी योजना अद्यावधीकका चरणमा समावेश गरिने छ । जिल्लाका विषयगतक्षेत्रहरुको सक्रियतामा योजनाले पुऱ्याउन सकेको योगदानका बारेमा समेत समिक्षा गरिने छ ।

विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन वा विपद् व्यवस्थापन योजनामा उल्लेख भए बमोजिम प्रतिकार्य योजनाको कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन संस्थागत रुपमा गरिनेछ । यसको संयोजन जिल्ला स्तरमा जिल्ला प्रशासन कार्यालय र स्थानीय तहहरुमा जिल्ला समन्वय समितिको समेत सहयोग लिई सम्बन्धित स्थानीय तहहरुले गर्नेछन् ।

१०.३ अनुगमन, मूल्याङ्कन कार्ययोजना

यस विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको अनुमोदन प्रचलित ऐन बमोजिम जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिले बिषयगत निकायहरु एवं जिल्लाका सबै निकायहरुको सहभागितामा कार्यशालाको आयोजना मार्फत गरिए पश्चात योजनाको अनुमगन र मूल्याङ्कनका लागि निम्नलिखित कार्ययोजना तय गरिएकोछ ।

क.सं.	प्रक्रिया गत कार्य	जिम्मेवार निकाय	समय वा अवधि	कैफियत
१	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठक	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	त्रैमासिक रुपमा	
२	संचार समन्वय	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति वा आपतकालीन कार्य संचालन केन्द्र	विपद् शुरु भएपछि निरन्तर	
३	प्रतिकार्य प्रतिवेदन	विषयगत अगुवाहरु	दैनिक	
४	प्रतिकार्य योजना कार्यन्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन	जिल्ला स्तरमा जिल्ला प्रशासन कार्यलय, स्थानीय निकायले	दैनिक	जिल्ला समन्वय इकाईको सहयोग लिने
५	प्रतिकार्य योजना कार्यन्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रतिवेदन	अनुगमन टोली	हरेक बैठकमा	
६	अभिलेख तयारी तथा पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना अद्याबधीक	जिल्ला स्तरमा जिल्ला प्रशासन कार्यलय, स्थानीय तह	वार्षिक	जिल्ला अगुवा सहयोगी निकाय, रेडक्रस, तथा सम्वन्धित सरोकारवालाहरुले सहयोग गर्ने
७	प्रतिकार्य योजना अनुमोदन	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	वार्षिक	सबै सरोकार वाला , पालिका हरुको सहभागितामा कार्यशाला मार्फत गर्ने

१०.४ क्षमता विकास

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नका लागि विषयगत क्षेत्र तथा क्षेत्रगत निकायहरुको सहयोगमा देहायका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

(क) विषयगत क्षेत्रहरूलाई उक्त क्षेत्रसँग सम्बन्धित आवश्यक अभिमुखिकरण, तालिम, अभ्यास गर्ने ।

(ख) विपद् प्रतिकार्य कार्यदल, खोज तथा उद्धार, पूर्व सूचना, स्वास्थ्यकर्मी, स्वयम्सेवक, जल तथा बर्षा मापकहरु र सरोकारवालाहरुको क्षमता अभिवृद्धि गरिने छ ।

(ग) बिषयगत क्षेत्रको क्षमतावृद्धि र आपतकालिन अवस्थाको पूर्वतयारीका लागि बर्षको एक पल्ट नमुना अभ्यासहरु सञ्चालन गरिने छ ।

(घ) बाढी, डुबान तथा पहिरो गएको स्थानहरुमा प्रकृतिमा आधारित समाधान मार्फत पुर्नसंरचनाहरु निमार्ण गरिने साथै उक्तकार्यका लागि स्थानीयस्तरमा सचेतना अभिबृद्धि गरिनेछ ।

१०.५ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको पुनरावलोकन र पृष्ठपोषण

विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना कार्यान्वयनको समग्र अनुगमन जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिले यसका पदाधिकारीहरू मध्येबाट उपयुक्त व्यक्तिहरू संलग्न गरी एक कार्यदल बनाई सोहि कार्यदलमार्फत गरिनेछ । योजना कार्यान्वयनको नियमित समीक्षा गरिनेछ । यो समीक्षा विपद् हुन सक्ने सम्भावित अवधि र प्रकोप भएका बखत दैनिक गरिने छ ।

१०.५.१ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना कियाशील हुने

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिले स्वीकृत गरेको मिति देखी यस विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना अविच्छिन्न रुपमा लागू हुनेछ ।

१०.५.२ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको कार्यान्वयन योजना

जिल्लाका हरेक निकायहरूले विभिन्न विषयगत क्षेत्रमा आवद्ध रहि यो विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना कार्यान्वयन गर्न सघाउने छन् । साथै स्थानीय तहमा कार्यरत संघसंस्थाहरूले बिषयगत योजनाहरू कार्यान्वयन गर्न स्वयंसेवक एवं प्रतिनिधि छनौट गरी आवश्यक सहयोग गर्नेछन् । योजना कार्यान्वयनमा सबै पक्षहरुको सहभागितालाई प्राथमिकता दिईनेछ ।

११. प्रतिवेदन तथा अभिलेखन

११.१ प्रतिवेदन तथा सञ्चार

जिल्ला भित्र घट्ने प्रकोपको प्रकृतिका आधारमा समुदाय र जिल्ला तहका विभिन्न उपसमिति बीच आवश्यक सञ्चार सम्पर्क कायम गरिनेछ । विशेष गरीयस जिल्लामा पहिरो, बाढीको प्रकोपले प्रभावित गर्ने हुँदा धेरै स्थान र ठूलो मात्रामा विपद्को स्थिति भए सो समयमा दैनिक सम्पर्क गर्ने र संचार माध्यमलाई सूचना संप्रेषण गरिनेछ ।

बिषयगत अगुवाहरुले प्रतिकार्य सम्बन्धी प्रतिवेदन जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिलाई बुझाउनु पर्नेछ । यस्तो प्रतिवेदन विपद् प्रतिकार्यका अवधिमा सकेसम्म दैनिक रुपमा तयार गरिने छ । साथै अनुगमन टोलीले तयार गरेको प्रतिवेदन समितिको हरेक बैठकमा प्रस्तुत गरिनेछ ।

११.२ अभिलेखीकरण

जिल्ला स्तरमा विपद् प्रतिकार्यको अभिलेखीकरण जिल्ला प्रशासन कार्यालयले जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको सदस्य सचिवको हैसियतले गर्नेछ भने स्थानीय स्तरमा गाउँपालिका तथा नगरपालिकाहरुको

स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिहरूले नेतृत्व गर्नेछन् । जुनसुकै तहमा भएपनि जिल्ला अगुवा सहयोगी निकाय, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी तथा सम्बन्धित सरोकारवालाहरूले अभिलेखीकरण कार्यलाई सहयोग गर्नेछन् ।

१२ अनुसूचीहरु

अनुसूची १ : समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन क्षेत्र सम्पर्क व्यक्ति तथा संस्थाको विवरण

क.सं.	नाम, थर	कार्यालय, निकाय	सम्पर्क नम्बर
१	प्रमुख जिल्ला अधिकारी, श्री भविश्वर पाण्डे स.प्र.जि.अ.श्री माधव प्रसाद शर्मा	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	९८५७०८७७७७ ०७८५४०७९९ ९८५७०४०२६७
२	प्रमुख श्री बाबुराम बि.क.	जिल्ला समन्वय समिति	०७८५४०४५३
३	प्र.से. श्री नारायण ब. बस्नेत	श्री नं २ बन तथा पर्यावरण सुरक्षा गण हात्तिखोर	९८५७०८६९३४
४	प्र.उ.श्री यादव ढकाल	जिल्ला प्रहरी कार्यलय नवलपरासी (व.सु.पु)	९८५८७८५५५५
५	उप.अ.नि.श्री अभिनय कुमार सिंह	राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यलय	९८५७०८७४०१
६	स.प्र.ना.उ. श्री लक्ष्मण बराल	स. प्र. बल नेपाल नं ३१ गुल्म	९८५१२७२५१५
७	श्री जितेन्द्र जंग के.सी	जिल्ला समन्वय अधिकारी, जि.स.स.	९८५७०४०४३५
८	श्री ज्योतिराज अर्याल	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	९८५७०४६३००
९	श्री निरोज राज घिमिरे	नेपाल टेलिकम	९८५७०९५०००
१०	श्री श्रीराम सिग्देल	नेपाल पत्रकार महासंघ	९८५७०४०५०९
११	श्री खेमराज सापकोटा	गै.स.सं.महासंघ, नवलपरासी	९८५५०६४३५६
१२	स्थानीय तह सुचना अधिकारीहरु	सबै पालिकाहरु	अनुसुचि अनुसार
१३	श्री होम नाथ सुबेदी	सहमति	९८४५०५३८७३ ०७८५०२०९०
१४	श्री डिल्लीराम कडरिया	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	९८५७०४१३७७

अनुसूची २ : खोज, उद्धार सम्पर्क व्यक्ति तथा संस्थाको विवरण

क.सं.	नाम, थर	कार्यालय, निकाय	सम्पर्क नम्बर
१	प्रमुख जिल्ला अधिकारी, श्री भविश्वर पाण्डे स.प्र.जि.अ.श्री माधव प्रसाद शर्मा	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	९८५७०८७७७७ ९८५७०४०२६७
२	प्र.से. श्री नारायण ब. बस्नेत	श्री नं २ बन तथा पर्यावरण सुरक्षा गण हात्तिखोर	९८५७०८६९३४
३	प्र.उ.श्री यादव ढकाल	जिल्ला प्रहरी कार्यलय नवलपरासी (व.सु.पु)	९८५८७८५५५५
४	स.प्र.ना.उ. श्री लक्ष्मण बराल	स. प्र. बल नेपाल नं ३१ गुल्म	९८५१२७२५१५
५	श्री ऋषिराम कंडेल, निवृत सभापति	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, जिल्ला शाखा नवलपरासी (ब.सु.पू)	९८५७०२३२३३

अनुसूची ३ : खाद्य व्यवस्थापन क्षेत्र सम्पर्क व्यक्ति तथा संस्थाको विवरण

क.सं.	नाम, थर	कार्यालय, निकाय	सम्पर्क नम्बर
१	बैकुण्ठ प्रसाद अर्याल	नवलपुर उद्योग वाणिज्य संघ	९८५७०४०३७०

क.सं.	नाम, थर	कार्यालय, निकाय	सम्पर्क नम्बर
२	श्री सुर्य प्रसाद दवाडी	देवचुली उद्योग वाणिज्य संघ	९८५७०४०५२४
३	दिपक सापकोटा	नवलपरासी (बसुपू) जिल्ला उद्योग वाणिज्य संघ	९८१४२४६४५५
४	श्री किरण श्रेष्ठ	मध्यबिन्दु उद्योग वाणिज्य संघ	९८५७०४०७८७
५	खेम राज सापकोटा	गै.स.सं.महासंघ, नवलपरासी र मातहकका संस्थाहरु	९८५५०६४३५६
६	रामकाजि सिटौला	चौधरी ग्रुप	९८५७०२३७५६
७	डा. देवराज अधिकारी	राष्ट्रिय कृषि आधुनिकीकरण परियोजना	९८५७०८७०३१
८	डा. शर्मिला कुमाल	भेटनेरी अस्पताल तथा पशु विज्ञ सेवा केन्द्र	९८५७०४८८६०
९	श्री जितेन्द्र जंग के.सी.	जिल्ला समन्वय अधिकारी, जि.स.स.	९८५७०४०४३५
१०	कुल प्रसाद तिवारी	कृषि ज्ञान केन्द्र	९८५७०८८१५४
११	सुदन गौतम	कृषि शाखा प्रमुख, कावासोती नगरपालिका	९८४३६८९१५९
१२	राजु प्रसाद शर्मा	कृषि शाखा प्रमुख गैंडाकोट नगरपालिका	९८५७६२९८४९
१३	अक्षय वाग्ले	कृषि शाखा प्रमुख, मध्यविन्दु नगरपालिका	९७४५९१८६६७
१४	सुवास ढकाल	कृषि शाखा प्रमुख, बौदिकाली गाउँपालिका	९८६४७२६३८७
१५	ऋचा देवकोटा	कृषि शाखा प्रमुख, हुप्सेकोट गाउँपालिका	९८४५७३६४१४
१६	शिष्टाचार जोशी	कृषि शाखा प्रमुख, विनयी त्रिवेणी गाउँपालिका	९८६१०१४३४१
१७	हिमालय पौडेल	कृषि शाखा प्रमुख, बुलिङ्गटार गाउँपालिका	९८६७८०२८७९
१८	गगन भट्टराई	कृषि शाखा प्रमुख, देवचुली नगरपालिका	९८४४७३१०१६
१९	श्री होमनाथ सुबेदी	सहमति	९८४५०५३८७३
२०	श्री सगुन तिवारी	कृषि सामग्री कम्पनि कावासोती	९८६७७१४७२१

अनुसूची ४ : आवास तथा गैर खाद्य सामाग्री क्षेत्रको सम्पर्क व्यक्ति तथा संस्थाको विवरण

क.सं.	नाम, थर	कार्यालय, निकाय	सम्पर्क नम्बर
१	श्री सुस्मिता आचार्य	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, जिल्ला शाखा नवलपुर	९८६७०१५४००
२	श्री बसन्त केशव अधिकारी	डिभिजन वन कार्यालय	९८५७०८७६३६
३	श्री जितेन्द्र जंग के.सी.	जिल्ला समन्वय अधिकारी, जि.स.स.	९८५७०४०४३५
४	श्री कृष्ण आचार्य	पुर्वाधार विकास कार्यालय	९८५७०८७५७३
५	श्री बैकुण्ठ प्रसाद अर्याल	नगर नवलपुर उद्योग वाणिज्य संघ	९८५७०४०२७०
६	श्री सुर्य प्रसाद दवाडी	देवचुली उद्योग वाणिज्य संघ	९८५७०४०५२४
७	श्री दिपक सापकोटा	जिल्ला उद्योग वाणिज्य संघ नवलपरासी (बसुपू)	९८१४२४६४५५
८	श्री किरण श्रेष्ठ	मध्यबिन्दु उद्योग वाणिज्य संघ	९८५७०४०७८७
९	श्री खेम राज सापकोटा	गै.स.सं.महासंघ, नवलपुर	९८५५०६४३५६
१०	श्री दमन बहादुर भण्डारी	श्री मध्यवर्ती उपभोक्ता समिति	९८६४४५२५०८
११	श्री जयलाल भण्डारी	मध्यविन्दु साझेदारी वन	९८४७३३२६१९

अनुसूची ५ : खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रको सम्पर्क व्यक्ति तथा संस्थाको विवरण

क.सं.	नाम, थर	कार्यालय, निकाय	सम्पर्क नम्बर
१	कार्यलय प्रमूखहरु	स्थानीय तहहरु	अनुसूचिमा छ

२	श्री महेन्द्र राज आचार्य	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन, इकाई कार्यालय कावासोती	९८५७०६४२०६ ०७८५४११९०
३	श्री कृष्ण घिमिरे	हिकोडेफ	९८५११००९०४
४	श्री प्रेम गुरुङ्ग	सामाजिक विकास तथा अनुसन्धान केन्द्र	९८४५०२६९४४
५	श्री दीपा गौतम	जलश्रोत तथा सिंचाई विकास डिभिजन कार्यालय	९८५७०८७४८८
६	श्री सुस्मिता आचार्य	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, जिल्ला शाखा नवलपुर	९८६७०१५४००
७	श्री खेम राज सापकोटा	गै.स.सं.महासंघ	९८५५०६४३५६
८	श्री दीपक राज लम्साल	कावासोती खानेपानी तथा सरससफाई उपभोक्ता संस्था	९८५७०२७७६७
९	श्री दीपक जिसी	सनराइज मिनरल वाटर कम्पनी	९८४७०८८०१३
१०	श्री सोम काप्री	उपाध्यक्ष, नेपाल बोटल वाटर उद्योग संघ, नेपाल तथा प्रो. सुमन मिनिरल वाटर, गैंडाकोट	९८५५०६३०३४ ०७८ ५०१५५०
११	श्री होमनाथ सुबेदी	सहमति	९८४५०५३८७३ ०७८५०२०९०

अनुसूची ६ : स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रको सम्पर्क व्यक्ति, संस्थाको विवरण

क.सं.	नाम, थर	कार्यालय, निकाय	सम्पर्क नम्बर
१	श्री शैलेन्द्र कुमार सिंह	प्रदेश जनस्वास्थ्य कार्यालय	९८५७०४७९७६
२	श्री डा. रमेश प्रसाद आचार्य	मध्यविन्दु प्रादेशिक अस्पताल	९८५७०८८१४६
३	श्री डा सुजाता शर्मा	जिल्ला आयुर्वेदिक स्वास्थ्य केन्द्र	९८४७४३८२३४
४	श्री डा. शर्मिला कुमाल	भेटनेरी अस्पताल तथा पशु विज्ञ सेवा केन्द्र	९८५७०४८८६०
५	श्री खेम राज सापकोटा	गै.स.स. महासंघ	९८५५०६४३५६
६	श्री विष्णु कडेल	औषधि व्यवसायि संघ, जिल्ला शाखा, नवलपरासी (ब.सु पू)	९८५७०४००३१
७	श्री डा.कमलराज न्यौपाने	देवचुली नगर अस्पताल	०७८५४५०८८ ९८४९८२६३६१

अनुसूची ७ : शिक्षा क्षेत्रको सम्पर्क व्यक्ति तथा संस्थाको विवरण

क.सं.	नाम, थर	कार्यालय, निकाय	सम्पर्क नम्बर
१	श्री दिपेन्द्र श्रेष्ठ	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ	९८५७०८७११९
२	श्री डा. वालकृष्ण चापागाई	गैंडाकोट नगरपालिका	९८४१४४१३६६
३	श्री राम प्रसाद शर्मा	देवचुली नगरपालिका	९८५६०५२०२१
४	श्री राजन पाण्डे	कावासोती नगरपालिका	९८४९०२६४४३

क.सं.	नाम, थर	कार्यालय, निकाय	सम्पर्क नम्बर
५	श्री पदमराज आर्चाय	मध्यविन्दु नगरपालिका	९८५६०३२८८१
६	श्री माधवराज गौतम	हुप्सेकोट गाउँपालिका	९८५७०४०४३१
७	श्री बुद्ध रानाभाट	बुलिङटार गाउँपालिका	९८६५००५१६७
८	श्री जीवलाल भुसाल	बौदीकाली गाउँपालिका	९८५७०४८९११
९	श्री भूप राज पाण्डे	वियनी- त्रिवेणी गाउँपालिका	९८४७०८०७२१
१०	श्री चन्द्र देव तिवारी	शिक्षक महासघ	९८५७०४०८१२
११	श्री हरि प्रसाद न्यौपाने	नेपाल रा शि सगठन	९८५७०४१७२७
१२	श्री इन्द्रराज भट्टराइ	ने शि सघ	९८४५०५१८०७
१३	श्री हरिहर अधिकारी	प्याक्सन	९८५७०३००८०
१४	श्री रमेश अधिकारी	एनप्याक्सन	९८५७०२७४६३
१५	श्री शिव प्रसाद देवकोटा	इम्वक्स	९८५७०४०१४४
१६	श्री भिमलाल कंडेल	नेपाल स्काउट	९८५७०४१०७७
१८	श्री लक्ष्मी गौतम	शिक्षाका लागि राष्ट्रिय अभियान नवलपुर	९८४७०९५३०६
१९	श्री अमर बहादुर महतो	फुलबारी सामुदायिक पुस्तकालय तथा स्रोत केन्द्र	९८४७०८६५२३
२०	श्री सूर्यप्रसाद पाण्डे	अग्यौली श्रोत पुस्तकालय	९८५७०४०३६६

अनुसूची ८ : संरक्षण क्षेत्रको सम्पर्क व्यक्ति तथा संस्थाको विवरण

क.सं.	नाम, थर	कार्यालय/संस्था	सम्पर्क नम्बर
१	श्री कृष्ण पौडेल	सामाजिक विकास कार्यलय	९८५७०४८७५९
२	प्रमुख वा अध्यक्ष	सबै स्थानीय तहहरु	अनुसूचीमा रहेको
३	उप प्रमुख वा उपाध्यक्ष	सबै स्थानीय तहहरु	अनुसूचीमा रहेको
४	श्री गणेश अधिकारी	अध्यक्ष नेपाल बार एसोसिएसन	९८५७०४५७२३
५	तोकेको व्यक्ति	महिला प्रहरी सेल, नवलपरासी (व.सु.पू)	
६	श्री विना सिलवाल	श्री कोपिला नेपाल	९८५६०३८७१४
७	श्री निर्मला पौडेल	लुम्विनी प्लस	९८४५१८०३९३

अनुसूची ९ : जिल्ला स्थित राष्ट्रिय राजनैतिक दलहरुको सम्पर्क सूचि

क.सं.	राजनैतिक दल	प्रमुखको नाम	सम्पर्क नं.
१.	नेपाली कांग्रेस	श्री महेन्द्रध्वज जिसी	९८५१०१५९७५
२	ने.क.पा. (एमाले)	श्री जिवन श्रेष्ठ	९८५७०४०१५०
३.	ने.क.पा. (माओवादी केन्द्र)	श्री कृष्ण प्रसाद शर्मा	९८६९३८४२०२
३.	राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी	श्री नरिश्वर लामिछाने	९८६५०८४७५०
४.	जनता समाजबादी पार्टी	श्री ओमनारायण थनेत	९८६१५४५६८८
५.	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	श्री विष्णु अधिकारी	९८४७२५३७७६
६.	नेकपा एकीकृत समाजबादी	श्री शालिकराम भटट्राई	९८५७०४०८५१

अनुसूची १० : जिल्ला स्थित नेपाली सेना, गण, व्यारेक, गुल्म र सुरक्षा वेशहरुको विवरण

क.सं.	कार्यालय	नाम	सम्पर्क नम्बर
१	नं २ वन तथा पर्यावरण सुरक्षा गण हात्तिखोर	प्र.से.श्री नारायण ब. बस्नेत	९८५७०८६९३४
२	क गुल्म झाल्टुनडाँडा	सुवेदार जयशिब ब. बोहरा	९८४७१५७५९६
३	सुरक्षा से.मु.त्रिवेणी	सेनानी अनिल कोईराला	९८४१०९८५७७
४	अमलटारी व्यारेक	सह सेनानी प्रदिप अधिकारी	९८४४२०७५२७

अनुसूची ११ : जिल्ला प्रहरी कार्यालय नवलपुर र मातहत कार्यालय प्रमुखहरुको विवरण

क्र.स.	कार्यालय	दर्जा	नामथर	सम्पर्क नं.
१	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	प्रउ	यादव ढकाल	९८५८७८५५५५
२	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	प्रनाउ	मधु नेपाल	९८५७०८७५५५
३	जिल्ला ट्राफिक प्रहरी कार्यालय	प्रनि	जनकराज बन्जरा	९८५७०८७२२२
४	ईलाका प्रहरी कार्यालय गैंडाकोट	प्रनि	कमला नराल	९८५५०५३१९९
५	ईलाका प्रहरी कार्यालय दुम्किवास	प्रनि	राजन प्रसाद तिम्सिना	९८५७०४०८४१
६	ईलाका प्रहरी कार्यालय डेढगाउँ	प्रनि	गणेश ज्ञवाली	९८५७०४६५९९
७	ईलाका प्रहरी कार्यालय रजहर	प्रनि	सुदिप भण्डारी	९८५७०४०८४१
८	ईलाका प्रहरी कार्यालय त्रिवेणी	प्रनानि	महेश रायमाझी	९८५७०१३६८०
९	ईलाका प्रहरी कार्यालय रुद्रपुर	प्रबह	राधेश्याम थारु	९८५७०४००६१
१०	प्रहरी चौकी अरुणखोला	प्रसनि	धर्मराज शर्मा	९८५७०४०८२८
११	प्रहरी चौकी तम्सरीया	प्रसनि	राम बहादुर खत्री	९८५७०४००९५
१२	प्रहरी चौकी दाउन्ने	प्रसनि	करमुल्ला धोबी	९८५७०८१००६
१३	प्रहरी चौकी कोल्हुवा	प्रसनि	सामीनाथ यादव	९८५७०४०४९३
१४	प्रहरी चौकी बुलिङटार	प्रसनि	टिकाराम पोखरेल	९८५७०४०४८३
१५	प्रहरी चौकी हुप्सेकोट	प्रसनि	भरत थापा	९८५७०८७१८०
१६	अस्थाई प्रहरी पोष्ट बेल्डिहा	प्रसनि	ईश्बर बाँचे मगर	९८५७०४०८०२
१७	अस्थाई प्रहरी पोष्ट दलदले	प्रसनि	हिमलाल श्रेष्ठ	९८५७०४००३८
१८	अस्थाई प्रहरी पोष्ट डण्डा	प्रसनि	लक्ष्मण बि.क.	९८५७०४०८२७
१९	अस्थाई प्रहरी पोष्ट शंखदेव	प्रसनि	नरेन्द्र खनाल	९८५७०४००३२
२०	अस्थाई प्रहरी पोष्ट सर्दी	प्रसनि	भिष्मकान्त खनाल	९८५७०८८९२८
२१	अस्थाई प्रहरी पोष्ट ढोडेनी	प्रनानि	नारायण पौडेल	९८५५०५३३५१
२२	अस्थाई प्रहरी पोष्ट अत्रौली	प्रबह	कृष्णलाल बि.क.	९८५७०८७६४४
२३	साप्रसेके नवलपुर	प्रसनि	राम शंकर यादव	९८५७०४३३५०

अनुसूची १२ : जिल्ला स्थित शसस्त्र प्रहरी बल नवलपरासी र मातहत कार्यालय प्रमुखहरुका विवरण

क.सं.	संस्था	नाम	सम्पर्क नं.
१	सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल नं.३१ गुल्म हे. क्वा पूर्वी नवलपरासी	स.प्र.ना.उ. लक्ष्मण बराल	९८५१२७२५१५ ९८५१२७२५१६
२	सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल औद्योगिक सुरक्षा वेश ,दलदले	स.प्र.नि. उत्तम कुमार श्रेष्ठ	९८५१२७२६३७ ९८५१२७२६३८
३	सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल प्रस्तावित विपद् व्यवस्थापन वेश, चोरमारा	स.प्र.नि. गोपाल बिष्ट	९८५१२७६६५२
४	सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल औद्योगिक सुरक्षा वेश, सर्दी	स.प्र.नि. कुशु बुढाथोकी	९८५१२७२६४० ९८५१२७२६३९
५	सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल वि.ओ.पि. विनयी-त्रिवेणी	स.प्र.नि. बिग बहादुर गोले	९८५१२७२६३६

अनुसूची १३ : जिल्लामा सञ्चालित एम्वुलेन्सहरुको सम्पर्क सूची

क्र. स.	नगरपालिका /गाउँपालिका	ठेगाना	चालकको नाम	सर्म्पक नं.
१	नगर अस्पताल, गैंडाकोट	गैडाकोट न.पा	निश्चल वाईवा	९८५५०६४३८८

क्र.स.	नगरपालिका /गाउँपालिका	ठेगाना	चालकको नाम	सर्म्पक नं.
२	सामाजिक सरोकार चेन्ज नेपाल	गैडाकोट न.पा	राम कुमार श्रेष्ठ	९८४७२७१२३४, ९८१९२६५४८३
३.	हर्क बहादुर स्मृति प्रतिष्ठान	गैडाकोट न.पा-४	सुरेन्द्र बा. घर्ति	९८६५०४५५५२, ९८११२३९०४९
४.	अमरापुरी स्वाथ्य चौकी	गैडाकोट न.पा-१६	राम प्रसाद सापकोटा	९८६३२७२७२४, ९८१०१८४५२८
५.	सारिका फउण्डेसन नेपाल	गैडाकोट न.पा-१४	होम बहादुर थापा	९८४७३६८८९९, ९८१११८८८९९
६.	बसुमनि शिव न्यूरेस्मृति प्रतिष्ठान	देवचुली न.पा. फारम	चुडामणी जैसी	९८५७०४०४८८ ९८१५४१४८८८
७.	प्राकृतिक चिकित्सालय	देवचुली न.पा. रजर	बम बा. भुजेल	९८५७०४१६९२, ९८६९९९९३५७
८.	श्री पशुपति मच्छे रुपा सापकोटा संस्था	देवचुली न.पा. रजर	चिन्तामणी सापकोटा	९८५७०८७७८५, ९८१८५४७५७३
९.	सि. जि. मेडिकियर	देवचुली न.पा. केउरनी	दिपक राज गौतम	९८५७०८६२६०
१०.	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	देवचुली १२	किरण खत्री	९८४७०७४९९
११	सन्तोष स्मृति प्रतिष्ठान	देवचुली न.पा. दलदले	किरन न्यौपाने	९८५७०४१३७६, ९८२१५५४४६९
१२ .	देवचुली अस्पताल प्रा.लि.	देवचुली न.पा. दलदले	खुम बा. सारु	९८४४७६५०८८, ९८२१९१३१६६
१३.	नारायणी टोल विकास समिति	देवचुली न.पा. प्रगतिनगर	शिव तिवारी	९८००७७७०२२
१४.	रत्नमान श्रेष्ठ स्मृति संस्था	देवचुली न.पा. प्रगतिनगर	नवराज श्रेष्ठ	९८५७०४१७४३, ९८११८८१५३३
१५.	नेरेसोसा बुलिङटार शाखा	बुलिङटार	थमन सिंह	९८६९९२४३२७
१६.	ग्रामिण सामुदायिक विकास	बुलिङटार गा.पा.	अशोक कुमाल	८७१७२०८७८६
१७.	डेढगाउँ सामुदायिक सेवा	बौदिकाली गा.पा. डेढगाउँ	टेकराज ओझा	९८१६६६७०४९, ९८०२९३०९८०
१८.	सन्तुदेवी उपचार केन्द्र	कावासोती न.पा. पिठौली	शेर बहादुर महतो	९८४७०७४६३४,९८०७५७८१७१
१९	ने.रो.सो. उप-शाखा	कावासोती न.पा कावासोती	माधब प्रसाद उपाध्याय	९८४७१४५२६६, ९८४७०५३५८५
२०	मातृभूमि युवा क्लब	कावासोती न.पा. विष्णु नगर	तिलक कुमाल	९८४०९७२३१०,९८४७०७४३५७
२१.	भू.पु.सैनिक कल्याणकारी संस्था	कावासोती न.पा. कावासोती	भिम बा. थापा	९८४४७१०२४२, ९८००७४१७३६
२२.	मध्यविन्दु जिल्ला	कावासोती न.पा. डण्डा	बाबुराम	९८४७०१४५६४,

क्र.स.	नगरपालिका /गाउँपालिका	ठेगाना	चालकको नाम	सर्म्पक नं.
	अस्पताल		बस्नेत	९८१५४२२९४५
२३.	ने.रो.सो. जिल्ला शाखा	नवलपुर	अन्तविर नेपाली	९८५७०४८९९०,९८१०३७८६८४
२४.	हजुरको बचत तथा ऋण सहकारी संस्था	हुप्सेकोट,न.पा. झ्यालबास	शिबु लामा	९८४७४१५६१३, ९८१८३८९७८३
२५.	दीर्घायु नेपाल	मध्यविन्दु न.पा.कोलुवा	खुशीराम महतो	९८४७२३८२५३, ९८१७४०४७८४
२६.	शक्ति श्री सेवा समाज	मध्यविन्दु न.पा. चोरमारा	हिमाल गिरी	९८६७२४९०७३, ९८६७२४९०७६
२७.	P.H.C चोरमारा	मध्यविन्दु न.पा. चोरमारा	केशव काफ्ले	९८६०१९८४६५, ९८४७५०२९३४
२८.	स्व. पुतली स्मृति संस्था	मध्यविन्दु न.पा. अरुणखोला	मिन प्रसाद	९८४२६२९८८८, ९८१७२८३५०९
२९.	ने.रो.सो.उपशाखा अरुणखोला	मध्यविन्दु न.पा. अरुणखोलो	खुमकान्त न्यौपाने	९८६७२३५३२४, ९८४७१२०९४०
३०.	फडिन्द्र बहादुर कार्की स्मृति संस्था	मध्यविन्दु न.पा. अरुणखोला	एक बहादुर सुनारी	९८६९९४९४४४ ९८५७०४१०११
३१	जिमि नेवा गुठी	विनयत्रिवेणी गा.पा. बगैचा	भैरब श्रेष्ठ	९८६७०२६७९९, ९८११९२६४४५
३२.	खगेश्वर भुर्तेल स्मृति समाज	विनयत्रिवेणी गा.पा. सर्दि	गोपी लामा	९८६७४०३८०४
३३.	इन्द्रेणी कृषि सहकारी संस्था लि.	कावासोती न.पा.	धन बा. अस्लामी मगर	९८४३९७९५८७, ९८१८३३४८०९
३४.	स्व. भिमबहादुर स्मृति समाज	मध्यविन्दु न.पा.	बाबुराम चारु	९८२८८५०४३६
३५	नाथुराम थारु स्मृति प्रतिष्ठान	मध्यविन्दु न.पा.		९८१२९१४९३३
३६	शक्ति श्री सेवा समाज	मध्यविन्दु न.पा. चोरमारा	हिमाल गिरी	९८६७२४९०७३
३७	शमशेर बं. अधिकारी स्मिृति	सर्दी	सुरज जि.सि.	९८४८६०७३१४

अनुसूची १४ : स्वास्थ्य क्षेत्र सम्पर्क सूची

क्र,सं	स्थानीय तह स्वास्थ्य शाखा प्रमुखहरुको नाम	स्थानीय तह	फोन न
१	झलक राज पौडेल	गैंडाकोट न. पा.	९८५६०४५९३३
२	राम कुमार श्रेष्ठ	देबचली न.पा.	९८४६११४९१५
३	कृष्ण प्रसाद नागिला	कावासोती न.पा.	९८५७०८६२०७
४	जयसोर भुसाल	मध्यबिन्दु न.पा.	९८४७०४१६४१
५	ध्रुब राज काफ्ले	बिनयी त्रिवेणी.गा पा	९८४७०४९२२९
६	कृष्ण प्रसाद सापकोटा	हुप्सेकोट गा पा	९८४५१४१४२६
७	अशोक कुमार श्रेष्ठ	बुलिङ्गटार गा पा	९८५७०४१३४९

८	मेघ बहादुर ठाडा	बौदीकाली गा.पा.	९८५६०३६१०६

अनुसूची १५ : संचारकर्मीहरुको सम्पर्क सूची

१५.१ नेपाल पत्रकार महासंघ नवलपुरको कार्यसमिति नामावली

नाम थर	पद	सम्पर्क नम्बर	इमेल	कार्यरत संस्था
श्री श्रीराम सिग्देल	अध्यक्ष	९८५७०४०५०९	kawasotishree@gmail.com	Hulaki Dainik
श्री सालिकराम कोईराला	उपाध्यक्ष	९८५७०४१४८५	Salikkoirala@gmail.com	Samarthya saptahik
श्री धनु भुसाल	उपाध्यक्ष (समावेशी)	९८५७०४८८५५	bhusalnani@gmail.com	Nepal Television
श्री आशिष रेग्मी	सचिव	९८५७०४१९५२	aashish.regmi101@gmail.com	Nawalpur Times.com
श्री सञ्जय भट्टराई	सह-सचिव	९८५७०८३५०४	sanjayabhattarai23@gmail.com	Nawalpur Times.com
श्री ज्ञानु पंगेनी	सह-सचिव (समावेशी)	९८४७२८३६९२	newsgyanu@gmail.com	Nawalpuraaj.com
श्री इतराज गुरुङ्ग (अशिफ)	कोषाध्यक्ष	९८५५०५४१३८	ashifgurung101@gmail.com	Mukundasen TV
श्री अजय पौडेल	सदस्य	९८५५०१६५५१	ajayapaudel551@gmail.com	Vijaya FM
श्री राम सुनार	सदस्य	९८६७३८३६५३	subnamiram44@gmail.com	Radio shahidnagar
श्री उत्तमबहादुर भुजेल	सदस्य	९८५७०४०६९९	bhujelpritam@gmail.com	Samcharsewa.com
श्री राधिका भुसाल	सदस्य	९८५७०४११४७	bhusaljcradhika@gmail.com	Nawalpur FM
श्री निशा भण्डारी	सदस्य	९८६७७५५२५७	nawalpurnews11@gamail.com	Nawalpurnews.com
श्री राजु चापागाई	सदस्य	९८५७०४१८६८	anant.sharma2015@gmail.com	Devchuli Kahabar.com
श्री मायादेवी कंडेल	सदस्य	९८५५०७०५२६	newsmaya33@gmail.com	Vijaya FM
श्री खगेन्द्र पराजुली	सदस्य	९८४७०९६६४४	pragatinagar2047@gmail.com	Devbhumi Khabar.com
श्री लोकनाथ पंगेनी	सदस्य	९८४९६०७५७४	loknathpangeni101@gmail.com	Radio shahidnagar
श्री पुजा गुरुङ्ग	सदस्य	९८१७५४६९३३	puja67798@gmail.com	Buddhadarshan TV
श्री खेमनारायण महतो	सदस्य	९८४७०९४२०७	clickmeplz42@gmail.com	Namuna Post.com

१५.२ नवलपरासी (वर्दघाट सुस्ता पूर्व) मा सञ्चालित सञ्चार संस्था र सम्पर्क ब्यक्ति

क सं	पत्रपत्रिका नाम	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.	इमेल
१	नमुना सन्देश साप्ताहिक	भविश्वर पाण्डे	९८६७१३०१४५	namunasandesh@gmail.com sunamip123@gmail.com
२	दाउन्ने साप्ताहिक	रामकुमार श्रेष्ठ	९८४७१७०४११	sthramkumar@gmail.com
३	सामर्थ्य साप्ताहिक	सागर पोखेल	९८५७०४०४२८	samarthyakst@gmail.com
४	हुलाकीपत्र दैनिकपत्रिका	खगराज सापकोटा	९८५७०४१६९८	hulakipatra@gmail.com
	रेडियोहरु	**सम्पादक**	**सम्पर्क नम्वर**	**इमेल**
१	मध्यविन्दु एफ.एम		९८५७०४०४४३	news.radiomidpoint@gmail.com
२	नवलपुर एफएम	राधिका भुसाल	९८५१०८८५४८	news.nawalpur@gmail.com
३	रेडियो कावासोती	भोजराज दाहाल	९८५७०२७३२०	newskawasoti@gmail.com
४	सामर्थ्य एफएम	सागर पोखेल	९८५७०४०४२८	newssamarthyafm@gmail.com
५	ह्याप्पीएफएम (दलदले)	दिपेश कडरिया	९८५७०४१९४८	happyfm072@gmail.com
६	विजयएफ.एम (गैंडाकोट)	श्रीधर उपाध्याय	९८५५०५१८०२	vijayafm101.6@gmail.com
७	दर्पण एफ.एम (चोरमारा)	दिपा पंगेनी	९८६७२२४३८९	newsdarpanfm@gmail.com
८	रेडियो संकेत (गैंडाकोट)	सुजन अधिकारी	९८५५०५३८२१	radiosanket@gmail.com
९	शहिदनगर एफएम (डण्डा)			
	टेलिभिजन	**सम्पादक**	**सम्पर्क नम्वर**	**इमेल**

क सं	पत्रपत्रिका नाम	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.	इमेल
१	बुद्धदर्शन टिभि (कावासोती)		०७८५४११३२	buddhadarshantv@gmail.com
२	मुकुन्दसेन टिभि गैडाकोट	इतराज गुरुङ	९८०२९३८४९५	mtvsamachar@gmail.com
३	स्टार टिभि कावासोती	बावुराम कंडेल	९८५७०२७५३०	newsatstartv@gmail.com
४	देवचुली टिभि कावासोती	के.वि. राना	९८५७०२८१७०	devchulitelevision@gmail.com
	अनलाईन	**सम्पादक**	**सम्पर्क नम्वर**	**इमेल**
१	निष्कर्ष{-(niskarsha.com)	बिष्णु गौडेल	९८५७०४०३५६	niskarsha.com@gmail.com
२	सत्यकलम	रमेश बस्ताकोटी	९८५७०४०३१९	news.bastakoti@gmail.com satyakalamdnp@gmail.com
३	नवलपुरटाइम्स	चोलाकान्त रेग्मी	९८५७०४१९५२	nawalpurtimes.news@gmail.com
४	नेपाल फन्ट लाईन	धनु भुषाल	९८५७०४८८५५	dhanubhusal99@gmail.com
५	उज्यालो खवर	गोविन्द घिमिरे	९८५५०३३२२२	ujayalokhabar1@gmail.com गैंडाकोट - ०१, नवलपरासी (वर्दघाट सुस्ता पूर्व)
६	एनसंचार अनलाइन	निश्चल गौडेल	९८५७०७७७४४	gaudelnischal@gmail.com
७	न्युज नेपाल मिडिया नेटओर्क	राजु सुवेदी कल्पित	९८६३२९१८०६	kalpitbabu@gmail.com
८	नवलपुर प्रेस	दयाराम आर्चाय	९८४५३२८६८८	daya.kb46@gmail.com
९	दाउन्ने न्युज अनलाइन	रामकुमार श्रेष्ठ	९८४७१७०४११	sthramkumar@gmail.com
१०	हुलाकी अनलाईन	खगराज सापकोटा	९८५७०४१६९८	hulakipatra@gmail.com
११	Dtm media	दिपेन्द्र थापा	९८४६९६६०४८	
१२	nawalpurnews.com मध्यविन्दु-०२, नवलपरासी (वर्दघाट सुस्ता पूर्व)	निशा भण्डारी	९८६७७५५२५७	nawalpurnews11@gmail.com rashanadhakal@gmail.com
१३	देवचुली खबर	राजुचापागाई	९८५७०४१८६८, ९८५७०४१०९१	devchuli.khabar@gmail.com anant.sharma2015@gmail.com
१४	नवलपुर अनलाइन	प्रकाश भण्डारी	९८४११८१७२६	news.nawalpuronline@gmail.com
१५	samacharsewa.com	विकल्प मिडिया नेपाल प्रा.लि.पुष्पा पुरी	९८४५२४१७२२, ९८५१०२६२७०	news.samacharsewa@gmail.com puspapuri01@gmail.com
१६	samacharkunja.com	सम्मर बहादुर रानाभाट, साया मल्टिमिडिया प्रा.लि.	९८४६२१५४८६, ९८०५४३१६५६	info@samacharkunja.com sammarranabhat7@gmail.com कावासोती - ३, नवलपुर

अनुसूची १६ : नगर/गाँउ पालिका प्रमुख/अध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको सम्पर्क सूची

स्थानिय निकाय	नाम	फोन नं.	इमेल
गैंडाकोट	मदन भक्त अधिकारी,	९८५५०६३८७०	

स्थानिय निकाय	नाम	फोन नं.	इमेल
नगरपालिका	नगर प्रमुख		
	शान्ति कोइराला नगर उपप्रमुख	९८४७१६३७२७	
	झविन्द्र खनाल, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	९८५७६३९१११	gaindakotmun@gmail.com
देवचुली नगरपालिका	हरि प्रसाद न्यौपाने नगर प्रमुख	९८५७०४०१८४	
	पार्वता तिवारी नगर उपप्रमुख	९८५७०४०७४२	
	अशोक कोईराला प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	९८५७६४२१११	devchulimunicipality@gmail.com
कावासोती नगरपालिका	विष्णु प्रसाद भुषाल नगर प्रमुख	९८५७०४६२१२	
	फुलकुमारी थनेत नगर उपप्रमुख	९८५७०४६२१३	
	लिला राज पौडेल प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	९८५७६४११११	kawasotimunicipality2014@gmail.com
मध्यविन्दु नगरपालिका	भिमलाल अधिकारी नगर प्रमुख	९८५७०२३२६८	
	पूर्ण कला महतो नगर उपप्रमुख	९८४७१११७९५	info@madhyabindumun.gov.np
	विपिन क्षेत्री प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	९८५७६४६१११	madhyabindu@gmail.com
विनयी त्रिवेणी गाउँपालिका	घनश्याम गिरी अध्यक्ष	९८५७०२३०४८	
	भगवती बैदवार क्षेत्री उपाध्यक्ष	९८४५०८७७५२	info@binayitribenimun.gov.np
	सुमन पण्डित प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	९८५७०५६६३९	ito.binayitrivenimun@gmail.com
बौदीकाली गाउँपालिका	प्रकाश ओझा अध्यक्ष	९८५७०४१०८२, ९८५१२२९३९६	
	डिल कुमारी के.सी सारु मगर उपाध्यक्ष	९८५७०४१०५४	
	उज्वल बहादुर बस्नेत प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	९८५७०४६२६४	
हुप्सेकोट गाउँपालिका	लक्ष्मी पाण्डे अध्यक्ष	९८५७०८७३००	hupsekotrmun@gmail.com
	पूर्ण सिं राना उपाध्यक्ष	९८५७०८७३०१	
	हरी प्रसाद पराजुली	९८५७०८७३०२	

स्थानिय निकाय	नाम	फोन नं.	इमेल
	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत		
बुलिङ्गटार गाउँपालिका	दिपेन्द्र सुनारी अध्यक्ष	९८४३१६१५६६	bulingtargaunpalika@gmail.com
	दिलमाया राना उपाध्यक्ष	९८६५४५०७८१	
	राम चन्द्र भुषाल प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	९८५७०७०१०७	

अनुसूची १७ : नगर/गाँउपालिका विपद् फोकल पर्सनको सम्पर्क सूची

क्र.सं	स्थानीय तह	नाम	फोन नं.
१	गैंडाकोट नगरपालिका	शंकर कंडेल, विपद् फोकल पर्सन	९८५५०८२४२३
२	देवचुली नगरपालिका	अविनाश पन्थी विपद् फोकल पर्सन	९७४४३४८७०७
३	कावासोती नगरपालिका	पवन रुपाखेती, विपद् फोकल पर्सन	९८५१२२४००३
४	मध्यविन्दु नगरपालिका	विकास नरसिंह राणा, विपद् फोकल पर्सन	९८५७०४१४४६
५	विनयी त्रिबेणी गाँउपालिका	शम्भु के.सी., विपद् फोकल पर्सन	९८४००६३३३४
६	हुप्सेकोट गाँउपालिका	रबिन्द्र सापकोटा विपद् फोकल पर्सन	९८४९०८१२५७
७	बुलिङ्गटार गाँउपालिका	अशोक कुमार श्रेष्ठ, विपद् फोकल पर्सन	९८५७०४१३४९
८	बौदिकाली गाँउपालिका	टेकराज पन्त, विपद् फोकल पर्सन	९८४९८२७३८२

अनुसूची १८ : नेपाल रेडक्रस सोसाइटी जिल्ला शाखा नवलपरासी (व.सु.पू) उपशाखाहरुको सम्पर्क सूची

(निबृत सभापति :)

क्र. सं	जिल्ला तथा उपशाखाको नाम	ठेगाना	सभापतिको नाम	सम्पर्क नम्बर
१	जिल्ला शाखा	कावासोती	श्री डिल्लीराम कडरिया	९८५७०४१३७७
२	जिल्ला शाखा	कावासोती	निबृत श्री ऋषिराम कंडेल	९८५७०२३२३३
३	ने.रे.सो.कावासोती उपशाखा	कावासोती	श्री अमृता सिग्देल	९८४७०७३४४५
४	ने.रे.सो. गैडाकोट	गैडाकोट	श्री उमाकान्त सापकोटा	९८५५०५९४२५
५	ने.रे.सो, दाउन्ने देवी	दुम्किबास	श्री बिदुर तिमल्सीना	९८४७२४२२७७
६	ने.रे.सो. आरुङ्गखोला	आरुणखोला	श्री राधा ढकाल	९८५७०४०३६५
७	ने.रे.सो. देव(बरचुली	रजहर	श्री शुशिला रिमाल घिमिरे	९८४७०९५०२५
८	ने.रे.सो बुलिङटार	बुलिङटार	श्री सन्त बहादुर कुमाल	९८६७०१३२३९
९	नेरेसो त्रिबेणीधाम	त्रिबेणीधाम	श्री सन्तोष रौनियार	९८५७०८०३८५
१०	नेरेसो चोरमारा	चोरमारा	श्री सतिस राई	९७४८८४००८३
११	नेरेसो कोल्लुवा	कोल्लुवा	श्री काशिराम पाठक	९८५७०४०३६२
१२	नेरेसो अमरापुरी	अमरापुरी	श्री बिबेक न्यौपाने	९८६९००२८३०
१३	नेरेसो प्रगतिनगर	प्रगतिनगर	श्री देबेन्द्र प्रसाद शर्मा	९८४१४४५२४५

क्र. सं	जिल्ला तथा उपशाखाको नाम	ठेगाना	सभापतिको नाम	सम्पर्क नम्बर
१४	नेरेसो हुप्सेकोट	हुप्सेकोट	श्री गणेश गैरे	९८५७०४०३६२
१५	नेरेसो भारतीपुर	भारतीपुर बुलिङटार	श्री रामजी श्रेष्ठ	९८४०९६८०६६
१६	नेरेसा बौदिकाली	बौदिकाली	श्री उज्वल ओझा	९८५६०३०९८०

अनुसूची १९ : स्थानीय तहमा पहिचान गरिएका खुल्ला स्थानहरुको विवरण र विपद्को समयमा राख्न सकिने अनुमानित संख्या

स्थानिय निकाय	वडा नं	खुल्ला रहेको स्थान	क्षेत्रफल	संख्या	उपलब्ध स्रोतहरु
वौदीकाली गा.पा.	१	१ मचेडी,		२०	विजुली, बाटो उपलब्ध भएको
	२	२ दोभान चौर		२०	खानेपानी, विजुली, बाटो शौचालय आदी
	३	३ बालीघाट क्षेत्र		१००	विजुली, बाटो उपलब्ध भएको
	४	४ सवारी घाट		१००	विजुली, बाटो उपलब्ध भएको
	५	५ बाझो वारी		१००	विजुली, बाटो उपलब्ध भएको
	६	६ व्यागन फाँट		१००	विजुली, बाटो उपलब्ध भएको
विनयी त्रिबेणी गा.पा.		भानुदय नमुना मा.वि., भानुदय बहुमुखी क्याम्पस, दिपेन्द्र मा.वि, भानुदय मा.वि, नारायणी गण्डकी सा.स., मा.वि लगायत सम्पूर्ण विध्यालयहरु			खानेपानी विजुली, बाटो, शौचालय आदी
गैडाकोट न.पा.	१८ वटै	सबै जसो वडामा खुल्ला स्थल रहेको			खानेपानी विजुली, बाटो, शौचालय आदी
बुलिङटार गा.पा		त्रिभुवन मा वि प्रङगण		२००	खानेपानी विजुली, बाटो, शौचालय आदी
		सेतिनाङ मा.वि		१५०	खानेपानी विजुली, बाटो, शौचालय आदी
		शिव मा वि		२००	खानेपानी विजुली, बाटो, शौचालय आदी
		छतिसा देवि मा.वि		१८०	खानेपानी विजुली, बाटो, शौचालय आदी
		जनजागृति मा.वि		१५०	खानेपानी विजुली, बाटो, शौचालय आदी
		देव वडाचुलि मा.वि		१००	खानेपानी विजुली, बाटो, शौचालय आदी
		गोरखाकालिका मा.वि		१९०	खानेपानी विजुली, बाटो, शौचालय आदी
		उदय मा.वि		१५०	खानेपानी विजुली, बाटो, शौचालय आदी
कावासोती	१–	पोखरी ताल, बाल पार्क,			विपद्को अवस्थामा अस्थायी

स्थानिय निकाय	वडा नं	खुल्ला रहेको स्थान	क्षेत्रफल	संख्या	उपलब्ध स्रोतहरु
न.पा	१७	टरुवा ताल, राजरत्न ताल, मध्यबिन्दु अस्पताल पार्क, अमलटारी धाम, १५ नं वडा कार्यलय अगाडिको चौर कुमारवर्ती क्याम्पस चौर विष्णनगर रंगशाला क्षेत्र र डण्डा खेल मैदान			स्थानन्तरण तथा अस्थायी आवासका लागि
देवचुली न.पा	५	कदमपुर खेल मैदान			हाल खुला चौर रहेको र बाटो, खानेपानी विजुलीको व्यबस्था गर्न सकिने अवस्था रहेको
	७	सेन्टर प्लट			हाल खुला चौर रहेको र बाटो, खानेपानी विजुलीको व्यबस्था गर्न सकिने अवस्था रहेको
	१०	पृथ्वीनगर खेल मैदान			हाल खुला चौर रहेको र बाटो, खानेपानी विजुलीको व्यबस्था गर्न सकिने अवस्था रहेको
	११	धारापानी खेल मैदान			हाल खुला चौर रहेको र बाटो, खानेपानी विजुलीको व्यबस्था गर्न सकिने अवस्था रहेका
	१३	बोटेटोल खेल मैदान			हाल खुला चौर रहेको र बाटो, खानेपानी विजुलीको व्यबस्था गर्न सकिने अवस्था रहेका
	१६	रजहर खेल मैदान			हाल खुला चौर रहेको र बाटो, खानेपानी विजुलीको व्यबस्था गर्न सकिने अवस्था रहेका
	१७	फारम खेल मैदान			हाल खुला चौर रहेको र बाटो, खानेपानी विजुलीको व्यबस्था गर्न सकिने अवस्था रहेका
हुप्सेकोट गा.पा	१	हुप्सेकोट १ बसपार्क क्षेत्र वेलुवा, वडा नं १ को वडा कार्यालय क्षेत्रको खुल्ला मैदान, तामाङ टोल खेल मैदान	२ विगाहा १.५ विगाहा १.५ विगाहा		भएको
	२	बालकल्याण विधालयको चौर क्षेत्र आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र क्षेत्र, गुहेरी मोहन डाडाँ खाली स्कुलको भवन क्षेत्र	५ विगाहा १० विगाहा १.५ विगाहा		भएको
	३	विराट सामुदायिक वन भवन नजिकको खाली चौर चौरङ्गी इलाका वेलहानी	३ विगाहा २ विगाहा		भएको

स्थानिय निकाय	वडा नं	खुल्ला रहेको स्थान	क्षेत्रफल	संख्या	उपलब्ध स्रोतहरु
		नपाल शान्ती मा.वी. देखी पश्चिमको खाली चौर	५ विगाहा		
	४	डिही खेल मैदान क्षेत्र, नाग पोखरी खेल मैदान, मार्फा टाँडी खेल मैदान वडाको सम्पूर्ण सामुदायिक भवनहरु	१० कठ्ठा १० कठ्ठा		
	५	रुद्रपुर क्षेत्र धोवादी खान देवी मन्दिर क्षेत्र पारी बसेनी नाम्जाकोट भलिवल खेल मैदान	३ विगाहा १० कठ्ठा ३ कठ्ठा		
	६	लाकुली भञ्ज्याङ्ग क्षेत्र जोल्टे पोखरी क्षेत्र लाकुरी भञ्ज्याङ्ग	१० कठ्ठा १० कठ्ठा १० कठ्ठा		
मध्यविन्दु न.पा	१	नवज्योती आधारभूत विधालया शान्ती आधारभुत विधालयाको खुल्ला चौर,		२	
	२	सितापुर टोल स्कुल/वडा कार्यलय परिसर/राइनो रङ्गशाला/राधाकृष्ण मन्दिर परिसर		४	
	३	लेढा खेलमैदान/इटौरा खेल मैदान/रतनपुर खेलमैदान/ब्रहास्थान खेलमैदानफ		४	
	४	वडा कार्यलय परिसर/स्वास्थ्य चौकी भवन		२	
	५	विन्देश्वरी आधारभूत विधालयको खेलमैदान/दुर्गा मन्दिर प्राङ्गण/विन्देश्वरी आधारभुत विधालयको परिसर,		३	
	६	जनता मा.वि. र दुर्गा आधारभुत विधालयको प्राङ्गण		२	
	७	अम्रसा खेलमैदान/आम्रसा मन्दिर क्षेत्र/चोरमारा टि.सि.एन क्षेत्र/चोरमारा शनिबार हाटबजार क्षेत्र/ चोरमारा रङ्गशाला/चोमारा बजार विकास समितिका क्षेत्र/पुरानो नवजागरण		७	

स्थानिय निकाय	वडा नं	खुल्ला रहेको स्थान	क्षेत्रफल	संख्या	उपलब्ध स्रोतहरु
		प्रा.वि.को खेलमैदान			
	८	लोहासेधारा प्रा.वि./तरेनी बाल उधान/फुलबारी दुर्गा मन्दिर/देवकोटा टोल बाल उधान/विश्वेशर महादेव मन्दिर/रानीटार खेलमैदान/ज्ञान ज्योति आधारभूत विधालय/तमसाीया खेल मैदान		८	खानेपानी विजुली,बाटो,शौचालय आदी
	९	सिमरहनी टोल/शिवमन्दिर टोल समावेशी मगर टोल		३	
	१०	खेलकूद रंगशाला/करमघारी चौर/ सिसौघारी/ अधेरीखोल्सी उतरपट्टी		४	
	११	जनकल्यण आधारभूत विधालय/विरेन्द्र मा.वि/ सरस्वती लीपज्योति आ.वि./सिद्धार्थ आ.वि./ मनाकामना प्रा.वि./अरुणखोला बहुमुखी क्याम्पस,		६	
	१२	यादव मा.वि./नारायणी प्रा.वि./नवज्योति क्लब		४	
	१३	सरस्वती मा.वि./वोइघाट खेलमैदान/मगरसिंङ्गा खेलमैदान		३	
	१४	रत्नराज्य लक्ष्मी मा.वि./ सरस्वती प्रा.वि./ हुप्सेकोट आ.वि /बाल कल्याण प्रा.वि./ ज्ञानज्योति प्रा.वि./दुर्गा प्रा.वि./गौरीशंकर प्रा.वि./बराहदेवि प्रा.वि./दिपज्योति बाल शिक्षा / द्धारी कट्टरडाँडा मनकामना मन्दिरको खेलमैदान तथा चौर,		१०	
	१५	वडा कार्यालय भवनको जग्गा/ज्ञानोदय मा.वि./ हरिहर आ.वि./धुवतारा प्र.वि./बालसिद्ध प्रा.वि./ नारायणी प्रा.वि/कालीकोट सामुदायिक वनको कार्यालय भवन/छहारी सामुदायिक वन/न्यू चेतनशील यूवा क्लव/यूवा लायन्स क्लव/		१६	

स्थानिय निकाय	वडा नं	खुल्ला रहेको स्थान	क्षेत्रफल	संख्या	उपलब्ध स्रोतहरु
		जमुनियाभार भरिहानी माइ थान/जितवाहन मन्दिरको/रुद्र विनायक मन्दिर/जागृती सामुदायिक भवन/मनकामना मन्दिरको प्राङ्गण,			

अनुसुची २० : प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा फारम (Initial Rapide Assessment Form /IRA)

नेपाल सरकार

गृह मन्त्रालय

प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा फाराम(Initial Rapid Assessment, IRA)

१. घटनास्थलको जानकारी

प्रदेशको नाम :	जिल्लाको नाम :	गाउँ/नगरपालिकाको नाम :
वडा नम्बर :	सूचना संकलन मिति :	गते/महिना/साल :

२. घटनास्थलको वस्तुस्थिति

विपद्को प्रकार	घटना घटेको मिति	घटना घटेको समय

मौसमको वर्तमान अवस्था कस्तो छ ?	☐ सामान्य ☐ प्रतिकुल
सदरमुकामबाट अनुमानित दुरी	

मृतक संख्या	बेपत्ता संख्या	घाइते संख्या	जम्मा प्रभावित (अनुमानित घरधुरी संख्या) :	जम्मा विस्थापित (अनुमानित घरधुरी संख्या) :
महिला :	महिला :	महिला :		
पुरुष :	पुरुष :	पुरुष :		
बालबालिका :	बालबालिका :	बालबालिका :		
अन्य :	अन्य :	अन्य :		
जम्मा :	जम्मा :	जम्मा :		

खोज तथा उद्धारको अवस्था	☐ भइरहेको ☐ नभएको ☐ उद्धार संख्या
विस्थापितहरु हाल बसिरहेको ठाँउ/संरचना	☐ विद्यालय: संख्या .... ☐ सार्वजनिक भवन संख्या .... ☐ सडक छेउ संख्या .... ☐ वनक्षेत्र: संख्या .... ☐ आफन्त/छिमेकी: संख्या .... ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने) संख्या ....

अहिले प्रभावित स्थानसम्म आवत-जावतको अवस्था	☐ ठिक छ ☐ कठिन छ ☐ वन्द छ	सामान्य अवस्थामा यातायात सेवाको पहुँच ☐ छ ☐ छैन	सवारी साधन/यातायात सेवा	☐ अवरुद्ध भएको ☐ अवरुद्ध नभएको
नजिकै चालु हेलीप्याडको अवस्था ☐ चालु ☐ अवरुद्ध ☐ छैन				

संचार सेवा	☐ अवरुद्ध भएको ☐ अवरुद्ध नभएको
विद्युत सेवा उपलब्धता	☐ अवरुद्ध भएको ☐ अवरुद्ध नभएको
प्रभावित परिवारको संचित खाद्य सामग्री	☐ क्षति भएको (घरधुरी संख्या ....) ☐ क्षति नभएको (घरधुरी संख्या ....)
स्वास्थ्य सेवा	☐ सञ्चालनमा भएको (संख्या ....) ☐ सञ्चालनमा नभएको (संख्या......) तत्काल उपचारका लागि स्थानान्तरण गर्नुपर्ने भएमा, संख्या: .....
सञ्चालित स्वास्थ्य सेवाको लागि आवश्यक औषधी	☐ उपलब्ध छ ☐ उपलब्ध छैन
विद्यालय	☐ सञ्चालनमा भएको (संख्या) ☐ सञ्चालनमा नभएको (संख्या) प्रभावित विद्यार्थीहरुको संख्या ....
खानेपानीको आपूर्ती	☐ सुचारु (पर्याप्त) (संख्या: ...) ☐ अपरियार्प्त (संख्या: ...) प्रभावित घरधुरी संख्या: ...
भौतिक संरचना	
निजी घर	☐ पूर्ण क्षति (संख्या ....) ☐ आशिंक क्षति (संख्या ....)

सरकारी कार्यालय / भवन	☐ पूर्ण क्षति (संख्या ....) ☐ आशिंक क्षति (संख्या ....)
सामुदायिक भवन	☐ पूर्ण क्षति (संख्या ....) ☐ आशिंक क्षति (संख्या ....)
कृषि बालीको क्षति	☐ क्षति (अनुमानित क्षेत्रफल .... (विघा / रोपनी
पशु चौपाया क्षति	☐ (अनुमानित संख्या...........)
पंक्षी क्षति	☐ (अनुमानित संख्या...........)
अन्य क्षति	☐ पूर्ण क्षति (संख्या ....) ☐ आशिंक क्षति (संख्या ....)

फोहोरमैला व्यवस्थापनको अवस्था कस्तो छ ?	☐ सामान्य छ ☐ महामारीको संभावना छ
शौचालयको व्यवस्था छ ?	☐ सामान्य ☐ थप व्यवस्था गर्नुपर्छ (घरधुरी संख्या ......)

विशेष आवश्यकता (Special Requrement) भएका प्रभावितहरुको अनुमानित संख्या	
गर्भवतीतथा सुत्केरी महिलाहरुको लागि आवश्यक सामग्रीहरु (मर्यादा सामग्री (Dignity kit) अन्य सेवा आवश्यक...................................	☐ आवश्यक भएको ☐ आवश्यक नभएको आवश्यक भए अनुमानित संख्या.............
५ वर्ष सम्मका बालबालिकाको लागि आवश्यक पौष्टिक आहारा तथा सामग्रीहरु	☐ आवश्यक भएको ☐ आवश्यक नभएको आवश्यक भए अनुमानित संख्या..................
५ वर्ष भन्दा माथिका बालबालिकाको लागि आवश्यक सामग्रीहरु - (जस्तै शैक्षिक तथा बालमैत्री स्थल (Child friendly space)	☐ आवश्यक भएको ☐ आवश्यक नभएको आवश्यक भए अनुमानित संख्या..................
ज्येष्ठ नागरिकहरुका लागि आवश्यक सहयोग	☐ आवश्यक भएको ☐ आवश्यक नभएको आवश्यक भए अनुमानित संख्या..................
अपांगता भएकाहरुका लागि आवश्यक सहयोग	☐ आवश्यक भएको ☐ आवश्यक नभएको आवश्यक भए अनुमानित संख्या..................
असहाय/अशक्त विरामीको संख्या:	....

३. हालसम्म भएको राहत वितरणको अवस्था

राहत वितरण गर्ने तह/ संघ-संस्था / निकायको नाम :	
राहत वितरण गरिएका सामग्रीहरुको नाम र परिमाण (पाल, त्रिपाल, चामल, कपडा, भाडाकुडा आदि)	
नगद/राहत वितरण गर्ने तह/संघ-संस्था/निकायको नाम :	
राहत (नगद/राहत सामग्री) पाउने परिवार संख्या :	
राहत (नगद/राहत सामग्री) नपाएका प्रभावित परिवार संख्या :	

४. तत्काल गर्नुपर्ने

स्थानान्तरण गर्न	☐ आवश्यक पर्ने संख्या ☐ आवश्यक नपर्ने संख्या	....
खाद्यतथा गैरखाद्य सामाग्री	☐ परिवार (Family) टेन्ट संख्या...... ☐ त्रिपाल संख्या ..... ☐ गुन्द्री (म्याट्रेस) संख्या........ ☐ कम्वल संख्या.... ☐ कपडा संख्या..... ☐ भाडाकुँडा संख्या...... ☐ तयारी खाना (दालमोठ, चिउरा, भुजा, चाउचाउ, विस्कुट कति जना)	☐ खाद्यान्न (दाल,चामल,नून, तेल) परिमाण..........कति जना ☐ पिउने पानी........... ☐ अन्य.............

प्रभावित क्षेत्रमा कुनै अवाञ्छित गतिविधि	☐ भएको ☐ नभएको ☐ भए प्रभावित व्यक्तिको अनुमानित संख्या
लैङ्गिक हिंसा, यौन हिंसा	☐ भएको ☐ नभएको ☐ भए प्रभावित व्यक्तिको अनुमानित संख्या
चोरी, लुटपाट)	☐ भएको ☐ नभएको ☐ भए प्रभावित व्यक्तिको अनुमानित संख्या
राहतका लागि नगद सहयोग गर्न उपयुक्त अवस्था	☐ छ ☐ छैन

५. सूचना संकलनहरुको विवरण

क्र.सं.	नाम थर :	पद/संस्था :	सम्पर्क नम्बर :	सूचना संकलन गरेको समयावधि (मिति र समय)	हस्ताक्षर
१.	टाली प्रमुख				
२.	सदस्य				
३.	सदस्य				
४	सदस्य				

६ टोलीको थप observation

७. फारम भर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु

१. एउटा घटना/वडाको लागि एउटा लेखाजोखा फारमको प्रयोग गरिने छ ।

२. विपद् भएको २४ घण्टा भित्र स्थानिय तह, सम्बन्धित वडा तथा नगरपालिका प्रतिनिधि, नेपाल प्रहरी तथा स्थानीय रेडक्रसका प्रतिनिधि रहेको (लेखाजोखा) टोलीले फारम भर्नुपर्ने छ ।

३. टोलीले प्रभावित क्षेत्रको अवलोकन गरी सकेसम्म प्राथमिक सूचना संकलन गर्नुपर्ने छ। द्वितिय सूचनाका लागि घटनाका जानकारसंग अन्तरवार्ता लिइ सूचना सकंलन गर्नुपर्ने छ । यस टोलीमा तालिम प्राप्त सदस्य, स्वयंसेवक समावेश समेत गरिन सक्नेछ ।

४. प्राप्त सूचनामा द्विविधा भएमा टोलीले छलफल गरी अवस्थाका आधारमा अनुमानित विवरण फारममा भर्नुपर्ने छ ।

५. माथि उल्लिखित विकल्प बाहेक अन्य कुरा भर्नुपर्ने भए टोलीले भर्न सक्ने छ ।

सन्दर्भ सामाग्रीहरु

सन्दर्भ सामाग्रीहरुको अध्ययन

यस योजना निर्माण गर्ने क्रममा विभिन्न बैठक तथा कार्यशालाहरु आयोजना गरी प्राथमिकता सुचनाहरु सङ्कलन गरिएका भएता पनि विभिन्न द्धितिय श्रोतहरुबाट समेत सुचना संकलन गरिएको थियो जसमध्ये मुख्य सुचना श्रोतहरु तपसिल अनुसार रहेका छन् ।

क्र. स	अध्ययन गरिएको सामग्री	पूर्व असल अभ्यासहरु	मुख्य सिकाई	कुनै सुझाव भए
१.	विपद व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति, २०६६	जिल्ला स्तरमा योजना बनाउन सजिलो	पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य दुवैमा कार्य गर्नुपर्ने	▪ समुदाय स्तरमा समेत योजना वनाई कार्य गर्नुपर्ने
२.	जिल्ला आपतकालीन योजना, २०७८ नवलपरासी	एकद्वार प्रणाली अनुसार बाढीको समयमा कार्य गर्न सजिलो भएको क्षेत्रगत अवधारणमा (Cluster Approach) तयार भएको हुँदा कार्य गर्न सहज भएका	क्षेत्रगत अवधारणामा कार्य गरिंदा बिषयगत क्षेत्रको जिम्मेवारी बढ्ने साथै स्रोतहरु उपलब्धता हुने सम्भावना बढी रहने परिचालन प्रभावकारी, पूर्वतयारी कार्य, सुचना संकलनमा सहयोग हुने	▪ आपतकालीन कोषको स्थापना गर्नुपर्ने ▪ विषयगत क्षेत्रमा बजेटको व्यवस्था गर्नुपर्ने ▪ नियमित बैठक बसी पुनरावलोकन तथा समीक्षा गर्नुपर्ने ▪ अद्यावधिक कार्य समयमा नै सुरु गर्नुपर्ने ▪ विषयगत क्षेत्रको बैठक त्रैमासिक रुपमा बस्नुपर्ने
३.	सम्बन्धित गाउँ पालिका र नगरपालिकाको तथ्यांक	योजना निर्माण गर्दा गाउँपालिका र नगरपालिकाको तथ्यांकको आधारमा निर्माण गरिएको	जोखिम तथा संकटासन्नता स्तरीकरण गर्न सहयोग पुगेको	गाउँपालिका र नगरपालिका स्तरीय विपद् व्यवस्थापन योजना बनाउनु पर्ने
४.	विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, निर्देशिका २०११	अवधारणागत विषयबस्तुको बारेमा जानकारी उपलब्ध रहेको	योजना निर्माणका चरण तथा सिलसिलेवार तहको बारेमा स्पष्ट भएको	विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण प्रक्रिया निश्चित हुनुपर्ने ।
५.	विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७७ २०७८,२०७९,२०८० र २०८१	विषयगत समितिहरुको अवधारणाबारे जानकारी उपलब्ध गराएको	विषयगत समितिहरुको काम, कर्तव्य बारे जानकारी भएको	विषयगत समितिहरुको काम, कर्तव्य बारे पूर्वाभ्यास छलफल हुनुपर्ने
६.	नवलपुर नमुना योजना	जिल्लाका विभिन्न विषमा जानकारी प्राप्त	विभिन्न स्थानीय निकायको बस्तुगत स्थितिको बारेमा जानकारी	

- विपद् व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनिती, २०६६

- नवलपरासी जिल्ला विपद् व्यवस्थापन योजना, २०६६
- नवलपरासी जिल्ला पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०६८
- जिल्ला विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७३
- जिल्ला विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, नवलपरासी पूर्व २०७८,२०७९,२०८०,२०८१
- Guiding Note, Disaster preparedness and planning process, 2011, (गृह मन्त्रालय, विपद् व्यवस्थापन शाखा)
- विपद् लेखाजोखा मार्गदर्शन २०७२ विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन, नियमावली २०७६
- राष्ट्रिय आपदा प्रतिकार्यको कार्यढाँचा २०७० (पहिलो संशोधन २०७५)
- विपद् पश्चातको शव व्यवस्थापन सम्बन्धी मार्गदर्शन, २०६८
- विपद् जोखिम व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति, २०६६
- विपद् पूर्वतयारी र प्रतिकार्य योजना योजना तर्जुमा मार्गदर्शन, २०६७ (पहिलो संशोधन, २०७६)
- प्रकोप पीडित उद्धार र राहत मापदण्ड, छैठौं संशोधन २०७४
- जलजन्य विपद् व्यवस्थापन नीति, २०७२